

Hotel & Destination Consulting

PROFICISCOR d.o.o.

Analiza utjecaja stope PDV-a na konkurentnost djelatnosti smještaja i ugostiteljstva Hrvatske

Sadržaj

1.	UVOD.....	6
1.1.	Pristup problematici PDV-a u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva.....	6
1.2.	Naručitelj i izvođači projekta.....	6
1.3.	Svrha i ciljevi projekta.....	7
1.4.	Definiranje predmeta analize.....	7
1.5.	Zahvale – korišteni izvori.....	8
2.	SAŽETAK.....	9
3.	STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE DO 2020. GODINE.....	17
3.1.	Ciljevi postavljeni Strategijom razvoja turizma RH.....	17
	Investicijska strategija.....	17
	Očekivani učinci do 2020. / 2025.	18
	Zapošljavanje.....	18
3.2.	Porezna politika u Strategiji razvoja turizma RH.....	19
4.	EKONOMSKI UČINCI POSLOVANJA SMJEŠTAJA I UGOSTITELJSTVA U HRVATSKOJ.....	20
4.1.	Ekonomsko značenje djelatnosti smještaja i ugostiteljstva.....	20
	Doprinos nacionalnoj ekonomiji.....	20
	Ekonomsko značenje djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Europi.....	21
	Ekonomsko značenje turizma u Hrvatskoj.....	23
4.2.	Rezultati poslovanja područja djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj.....	23
4.3.	Investicije u području djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj.....	26
4.4.	Usporedba financijskih rezultata hrvatskog turizma s konkurentskim zemljama.....	28
4.5.	Zaključci.....	29
5.	INSTITUCIONALNI OKVIR: PDV KAO INSTRUMENT EKONOMSKE POLITIKE.....	30
5.1.	Karakter poreza na dodanu vrijednost.....	30
5.2.	Prednosti i nedostaci poreza na dodanu vrijednost.....	30
5.3.	PDV u EU prema Direktivi Vijeća 2006/112/EC.....	31
5.4.	Kretanje stopa PDV-a u Hrvatskoj (1997.-2017.).....	31
6.	PDV KAO ELEMENT KONKURENTNOSTI HOTELSKO-UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI.....	33
6.1.	Stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo u EU i na Mediteranu.....	33
6.2.	Iskustvo EU: Stopa PDV-a kao poluga za stvaranje novih radnih mjesta i povećanje konkurentnosti turizma.....	35
	Svijest EU o PDV-u kao elementu jačanja konkurentnosti turizma.....	35
	Postojeći PDV režim u hospitality industriji u EU i utjecaj na konkurentnost turizma.....	36
	Iskustvo EU zemalja: pozitivni ekonomski učinci smanjenja stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge.....	36

Njemačka	39
Francuska	39
Švicarska	40
Grčka	40
Baltičke zemlje	40
Velika Britanija.....	41
Irska	41
6.3. Oporezivanje PDV-om kao faktor od utjecaja na konkurentnost turizma: pozicija Hrvatske u EU i na Mediteranu	41
Konkurentnost turizma Hrvatske.....	41
Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske: porezna presija – jedno od ključnih ograničenja za rast konkurentnosti i razvoj sektora	47
7. PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV NA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSKE USLUGE U HRVATSKOJ	49
7.1. Analitički okvir za procjenu ekonomskih i fiskalnih učinaka.....	49
7.2. Definiranje scenarija i pretpostavki za scenarije	51
Analizirani scenariji i postupak komparativne analize.....	51
Korištene podloge za analizu	52
Pretpostavke za scenarije.....	53
7.3. Procjena izravnih ekonomskih i fiskalnih učinaka	55
7.4. Procjena neizravnih ekonomskih i sekundarnih fiskalnih učinaka	57
8. ZAKLJUČCI.....	60
9. PRILOZI	64
9.1. Pregled promjena Zakona o porezu na dodanu vrijednost u Hrvatskoj	64
9.2. Pregled kretanja stopa PDV u Hrvatskoj od 1998.-2016.....	66
9.3. Pregled općih i sniženih PDV stopa u EU zemljama	67
9.4. Razvoj pokazatelja konkurentnosti turizma Hrvatske i europskih mediteranskih zemalja	68
9.5. Informacija o Investicijskom forumu hotelijerstva Hrvatske.....	70
9.6. Anketno istraživanje poduzetnika u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj	71
9.7. Rezultati istraživanja Hotel benchmarking.....	75
9.8. Rezultati istraživanja Benchmarking kampova	77
9.9. Detaljni prikaz procjene izravnih učinaka promjene stope PDV.....	78
10. IZVORI	94

Projekt:	Analiza o utjecaju stope PDV-a na usluge hotela i kampova na konkurentnost turizma
Naziv izvještaja:	Analiza utjecaja stope PDV-a na konkurentnost smještaja i ugostiteljstva Hrvatske
Predaja izvještaja:	09.10.2017.
Klijent:	Hrvatska gospodarska komora
Izvršitelj:	Zajednica savjetnika: Hotelsko i destinacijsko savjetovanje d.o.o. (HD Consulting), voditelj konzorcija Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" Proficiscor d.o.o.

Ograničenje odgovornosti

Ovaj se Izvještaj zasniva na informacijama koje su aktualne na dan 09. listopada 2017. godine. HD Consulting je u razumnoj mjeri nastojao osigurati točnost podataka na dan ovog Izvještaja. Ovaj se Izvještaj zasniva na procjenama, pretpostavkama i drugim informacijama do kojih je HD Consulting došao kroz svoja nezavisna istraživanja, opće poznavanje djelatnosti i informacije dobivene tijekom konzultacija s Klijentom i predstavnicima Klijenta. HD Consulting ne preuzima nikakvu odgovornost za netočnosti u podacima koji su dobiveni od Klijenta, predstavnika Klijenta ili bilo kojeg drugog izvora podataka, a koji su korišteni u pripremi ili prezentaciji ovog Izvještaja.

S obzirom da budući događaji i okolnosti, od kojih mnogi nisu poznati na dan ovog Izvještaja, mogu utjecati na procjene koje su u njemu sadržane, HD Consulting ne daje nikakva jamstva niti tvrdi da će se bilo koje projicirane vrijednosti ili rezultati sadržani u ovom Izvještaju zaista i ostvariti.

Ovaj Izvještaj i informacije u njemu su povjerljive naravi i mogu predstavljati povlaštene informacije. Namijenjeni su isključivo Klijentu. Niti u kojem slučaju, neovisno o tome da li je ishođena suglasnost HD Consultinga, HD Consulting ne preuzima bilo kakvu obvezu ili odgovornost spram bilo koje treće osobe kojoj je ovaj Izvještaj dostavljen ili na drugi način stavljen na raspolaganje.

Sva prava intelektualnog vlasništva (uključujući ali se ne ograničavajući na autorsko pravo, žigove ili prava u odnosu na bazu podataka) u ovom Izvještaju, uključujući bilo koje predviđanje, nacрте, izračune, planove i sav ostali sadržani materijal, vlasništvo su HD Consultinga.

Nikakvo izdavanje dijela, sažimanje ili sumiranje ovog Izvještaja nije dozvoljeno bez prethodne pisane suglasnosti HD Consultinga. Ovaj se Izvještaj ne smije koristiti u vezi s bilo kojom javnom ili privatnom ponudom na tržištu kapitala ili u bilo koje slične svrhe u kojima bi se, u bilo kojoj mjeri, u njega mogla pouzdati bilo koja osoba osim Klijenta, niti je bilo koja treća osoba ovlaštena pouzdati se u ovaj Izvještaj bez prethodne pisane suglasnosti HD Consultinga. Ovaj se Izvještaj ne smije koristiti za bilo koju drugu svrhu osim one za koju je pripremljen ili one za koju je ishođena prethodna pisana suglasnost HD Consultinga.

Ovaj je Izvještaj u cijelosti podložan ovdje navedenim ograničenjima, uvjetima i ogradama te ga treba sagledavati kao takvog.

1. UVOD

1.1. Pristup problematici PDV-a u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva

Stopa poreza na dodanu vrijednost ima značajan utjecaj na konkurentnost pojedinih djelatnosti. Stoga države koriste mogućnost sniženja stope PDV-a¹ za pojedina dobra i usluge kao instrument za stimuliranje potrošnje odabranih proizvoda i usluga, sukladno Direktivi o porezu na dodanu vrijednost EK br. 112 /2006., Aneks III.

U Europskoj uniji je snižena stopa PDV za usluge turističkog smještaja i ugostiteljstva prepoznata kao instrument za podizanje konkurentnosti, budući da velika većina zemalja EU primjenjuje snižene stope PDV-a kako za usluge smještaja, tako i za ugostiteljske usluge, a određene zemlje i za ostale turističke usluge, ostvarujući na taj način konkurentniji okvir za poslovanje i razvoj turizma.

Porez na dodanu vrijednost ključna je sastavnica porezne politike u turizmu, putem svog utjecaja na cijene, potražnju a time i na ukupnu potrošnju, no također i na mogućnost razvoja odnosno investicijski potencijal sektora. Postoji izravna povezanost visine stopa PDV i konkurentnosti turizma. U Hrvatskoj je opća stopa PDV-a u trenutku izrade radne verzije ovog izvještaja (prosinac 2016.) iznosila 25%, dok se u turizmu snižena stopa od 13% primjenjivala za:

- usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma,
- usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima.

Od 1.1.2017. godine uvedena je stopa PDV na ugostiteljske usluge (vanpansionske) od 25%.

Istodobno, prema indeksu konkurentnosti kojeg izrađuje Svjetski ekonomski forum, Hrvatska je prema kriteriju utjecaja oporezivanja kao poticaja zapošljavanja i investicija u turizmu rangirana na 132. odnosno 130. mjestu od 1361 zemlje svijeta. To dakle svjedoči o nužnosti uspostave konkurentnijeg okvira za poslovanje i razvoj turizma u Hrvatskoj, naročito s obzirom da preko 90% ukupne potražnje dolazi s internacionalnog tržišta.

1.2. Naručitelj i izvođači projekta

Hrvatska gospodarska komora raspisala je natječaj za izradu Analiza o utjecaju stope PDV-a na usluge hotela i kampova na konkurentnost turizma, te je kao najpovoljniju ponudu odabrala ponudu konzorcija savjetnika u sastavu:

¹ Skraćenica PDV označava porez na dodanu vrijednost i kao takva se koristi u ovom izvještaju.

- Hotelsko i destinacijsko savjetovanje d.o.o. (HD Consulting), voditelj konzorcija
- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", član konzorcija
- Proficiscor d.o.o., član konzorcija.

1.3. Svrha i ciljevi projekta

Svrha projekta je utvrditi potencijal povećanja zapošljavanja i investicija, to jest razvoja sektora temeljem mogućeg smanjenja stope PDV-a na usluge smještaja i ugostiteljstva, kao i testirati učinke podizanja stope PDV na 25% za ugostiteljske usluge uz zadržavanje stope PDV 13% na smještaj.²

Ciljevi projekta:

- utvrditi stanje oporezivanja PDV-om u Hrvatskoj u odnosu na konkurentske turističke zemlje, te objasniti utjecaj PDV-a na konkurentnost usluga smještaja i ugostiteljstva u hotelima i kampovima u Hrvatskoj;
- sagledati ekonomske učinke poslovanja smještaja i ugostiteljstva u hotelima i kampovima te značenje ovih djelatnosti za gospodarstvo Hrvatske;
- izvesti simulaciju ekonomskih učinaka smanjenja stope PDV-a na usluge smještaja i ugostiteljstva (visine stopa PDV 10% i 8%) te povišenja stope PDV na 25% za ugostiteljske usluge uz zadržavanje stope PDV 13% na usluge smještaja) - sve u usporedbi sa stopom PDV važećom u 2016. godini (13%);
- ukazati na primjere drugih zemalja koje su snizile stopu PDV te su posljedično osigurale uvjete razvoja turističkog sektora;
- dati preporuke stope PDV-a za usluge smještaja, ugostiteljske i prateće usluge koje pružaju smještajni objekti u Hrvatskoj.

1.4. Definiranje predmeta analize

Ovaj izvještaj obuhvaća analize koje se odnose na područje djelatnosti I.

Područje djelatnosti I, prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti iz 2007. godine, odnosi se na djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, te uključuje sljedeće skupine djelatnosti:

Odjeljak 55 - Smještaj

- 55.1 Hoteli i sličan smještaj
- 55.2 Odmarališta i slični objekti
- 55.3 Kampovi i prostori za kampiranje
- 55.9 Ostali smještaj

² Sagledavanje ukupnih učinaka cjelovite porezne reforme koja stupa na snagu u 2017. godini nije dio projektnog zadatka.

Odjeljak 56 – Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića³

- 56.1 Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
- 56.2 Djelatnosti cateringa i ostale djelatnosti pripreme i usluživanja hrane
- 56.3 Djelatnosti pripreme i usluživanja pića.

1.5. Zahvale – korišteni izvori

U izradi ovog izvještaja korišteni su brojni javno dostupni relevantni inozemni izvori i izvori iz Hrvatske.

Zahvaljujemo Udruzi poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske – UPUHH (članici HOTREC-a) za ustupljene materijale te prethodno izrađene analize učinaka poreza na dodanu vrijednost u inozemstvu i u Hrvatskoj, za ustupljeni izvještaj HOTREC-a o učincima smanjenja stope PDV-a u turizmu na novo zapošljavanje i konkurentnost u EU, kao i za korisne sugestije u toku izrade ovog izvještaja.

Također zahvaljujemo Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci za ustupljene obrade podataka o poslovanju hotela i kampova, izvršene temeljem rezultata istraživanja Hotel benchmarking i Benchmarking kampova.

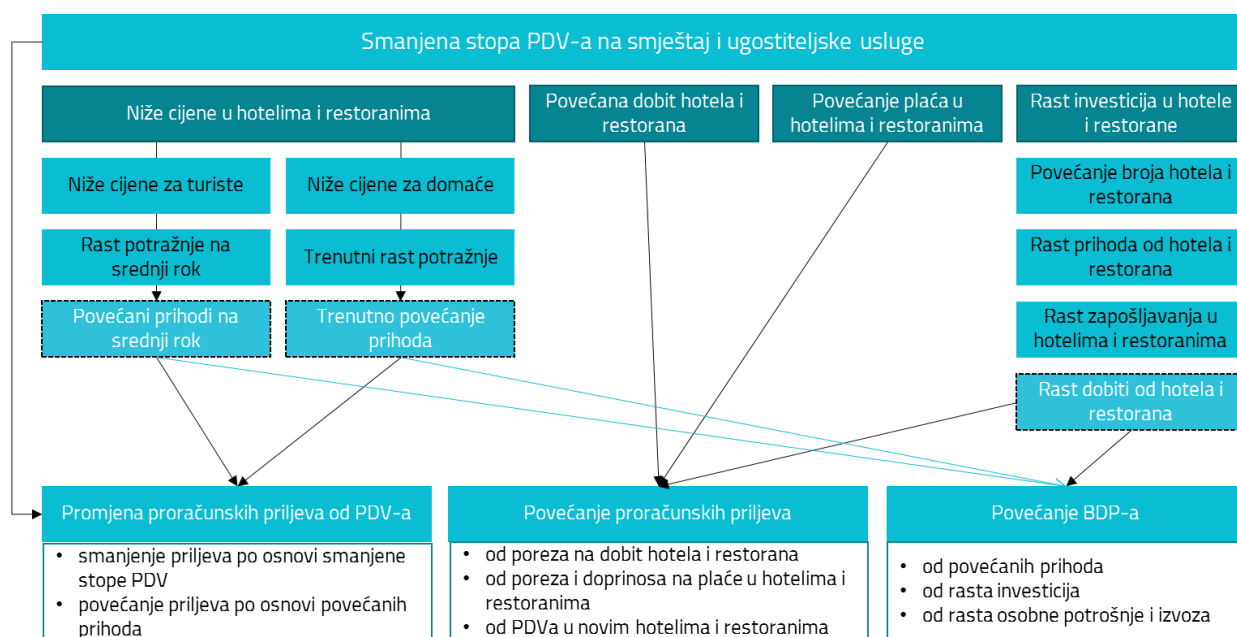
Konačno, zahvaljujemo Naručitelju – Hrvatskoj gospodarskoj komori na ukupnoj podršci pri provođenju ovog projekta, a naročito Sektoru turizma HGK na sveobuhvatnoj podršci pri provođenju anketnog istraživanja na uzorku velikih i srednjih poduzetnika.

³ Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića u ovom se izvještaju nazivaju i ugostiteljske usluge.

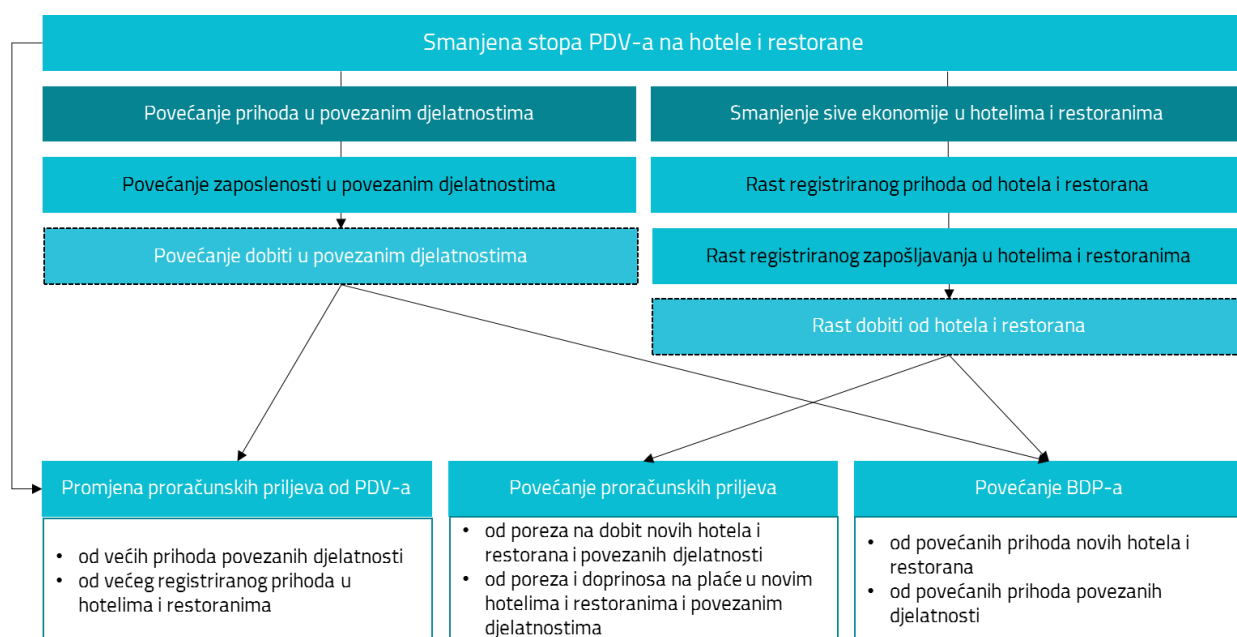
2. SAŽETAK

U nastavku se navodi sažetak rezultata procjene utjecaja promjene stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge. Prikazani sažetak se treba promatrati u kontekstu ukupno provedenih analiza prikazanih ovim izvještajem, a naročito zajedno sa zaključcima prezentiranim u poglavlju 8.

Izravni ekonomski utjecaj smanjenja stope PDV-a na smještaj i ugostiteljske usluge

Neizravni ekonomski utjecaj smanjenja stope PDV-a na smještaj i ugostiteljske usluge

4 scenarija:	Ključne varijable:	Porezno opterećenje po osnovi PDV:
1 Bazni scenario	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 13%	= ostaje jednako
2 Scenario A	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 10%	↘ smanjuje se
3 Scenario B	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 8%	↘ smanjuje se
4 Scenario C	Stopa PDV na smještaj i pansion 13% Stopa PDV na pripremanje i usluživanje a la carte hrane i pića 25%	↗ povećava se

Analiza svakog scenarija izvršena je izradom projekcija računa dobiti i gubitka za petogodišnje razdoblje (2017.-2021.), za:

- skupinu djelatnosti 55 – Smještaj
- skupinu djelatnosti 56 – Priprema i usluživanje hrane i pića, te
- ukupno, za područje djelatnosti I – Smještaj i priprema te usluživanje hrane.

Procijenjeni su izravni učinci promjene stopa PDV na smještaj i ugostiteljstvo:

Izravni ekonomski učinci:

- Dodatno angažirana radna snaga (prosječan broj dodatno zaposlenih, na bazi sati rada)
- Bruto dodana vrijednost
- Investicije

Izravni fiskalni učinci:

- Porez na dodanu vrijednost
- Porez na dobit
- Porezi i doprinosi iz i na plaće
- Neto fiskalni učinci, definirani saldiranjem prethodno navedenih pojedinih fiskalnih učinaka.

U izradi financijskih projekcija za svaki od scenarija, korišten je sljedeći set pretpostavki za razdoblje 2017.-2021. godine:

- godišnje stope promjene noćenja,
- godišnje stope promjene cijena smještaja (pansionskih usluga) te ugostiteljskih usluga (a la carte hrana i piće),
- godišnje stope promjene prihoda po vrstama (smještaj /pansion, a la carte hrana i piće, ostali poslovni prihodi),
- godišnje stope rasta troškova poslovanja po skupinama (materijalni troškovi, troškovi rada, ostali troškovi, amortizacija),
- godišnje stope rasta zaposlenih i prosječnih plaća kao input u stopu promjene troškova rada,

- investicijski potencijal procijenjen je temeljem investicijskih namjera poduzeća koja su sudjelovala u anketnom istraživanju, uz napomenu da ulaganja ovih poduzeća iznose 43% ukupnih ulaganja djelatnosti smještaja.

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIV IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)			Bazni scenario	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	2015.	2016.	13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulat. učinci 2017.-2021.	Kum. učinci i postotne razlike kumulativnih učinaka 2017.-2021. u odnosu na učinke baznog scenarija		
Dodatno angažirana radna snaga	1.164	1.130	3.940	4.379	4.639	2.851
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				11%	18%	-28%
Bruto dodana vrijednost	5.401.358	6.228.165	40.376.524	42.455.037	44.409.913	36.431.313
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				5%	10%	-10%
Investicije	2.037.854	2.830.166	20.829.256	22.764.023	24.641.597	13.382.676
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				9%	18%	-36%
FISKALNI UČINCI						
Porez na dodanu vrijednost	703.849	844.566	5.500.895	3.361.633	2.616.483	6.654.760
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				-39%	-52%	21%
Porez na dobit	117.971	176.350	1.849.090	2.048.262	2.247.562	1.300.582
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				11%	22%	-30%
Porez i doprinosi iz i na plaće	1.166.133	1.237.034	7.125.729	7.213.590	7.427.059	6.977.866
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				1%	4%	-2%
Ukupno fiskalni učinci	1.987.952	2.257.950	14.475.714	12.623.485	12.291.103	14.933.208
<i>%-tna razlika u odnosu na bazni scenario</i>				-13%	-15%	3%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIV IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Bazni scenario 13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario A 10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario B 8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario C 13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulat. učinci 2017.-2021.	Kum. učinci i postotne razlike kumulativnih učinaka 2017.-2021. u odnosu na učinke baznog scenarija		
Dodatno angažirana radna snaga	3.880	1.738	5.863	7.195	7.744	1.244
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				23%	32%	-79%
Bruto dodana vrijednost	2.423.274	2.529.609	14.516.766	15.407.760	16.083.462	12.910.489
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				6%	11%	-11%
Investicije	210.902	296.501	1.793.030	2.131.112	2.449.150	1.390.977
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				19%	37%	-22%
FISKALNI UČINCI						
Porez na dodanu vrijednost	550.426	572.817	3.250.874	2.065.710	1.219.310	5.304.944
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-36%	-62%	63%
Porez na dobit	104.158	57.285	289.138	403.102	441.239	244.746
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				39%	53%	-15%
Porez i doprinosi iz i na plaće	597.958	640.174	3.701.302	3.775.109	3.856.123	3.299.135
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				2%	4%	-11%
Ukupno fiskalni učinci	1.252.543	1.270.276	7.241.315	6.243.921	5.516.672	8.848.826
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-14%	-24%	22%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIV IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Bazni scenario 13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario A 10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario B 8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario C 13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP	RAZLIKE Sc C - Bazni Sc	RAZLIKE Sc C - Sc A
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulativni učinci 2017.-2021.					
Dodatno angažirana radna snaga	5.044	2.868	9.804	11.574	12.383	4.094	-5.709	-7.480
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-58%	-65%
Bruto dodana vrijednost	7.824.633	8.757.774	54.893.290	57.862.796	60.493.375	49.341.802	-5.551.488	-8.520.995
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-10%	-15%
Investicije	2.248.756	3.126.667	22.622.286	24.895.135	27.090.747	14.773.653	-7.848.634	-10.121.482
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-35%	-41%
FISKALNI UČINCI								
Porez na dodanu vrijednost	1.254.275	1.417.383	8.751.770	5.427.343	3.835.792	11.959.705	3.207.935	6.532.361
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							37%	120%
Porez na dobit	222.129	233.636	2.138.228	2.451.364	2.688.801	1.545.328	-592.900	-906.036
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-28%	-37%
Porez i doprinosi iz i na plaće	1.764.091	1.877.208	10.827.031	10.988.699	11.283.181	10.277.001	-550.030	-711.698
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-5%	-6%
Ukupno fiskalni učinci	3.240.495	3.528.227	21.717.029	18.867.406	17.807.775	23.782.034	2.065.004	4.914.627
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							10%	26%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

PROCIJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

fin. iznosi u tis. HRK

	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
Razlike u kumulativnim učincima			
EKONOMSKI UČINCI			
2017.-2021. u odnosu na učinke baznog scenarija			
Dodatno angažirana radna snaga	1.771	2.579	-5.709
Bruto dodana vrijednost	2.969.507	5.600.085	-5.551.488
Investicije	2.272.848	4.468.461	-7.848.634
FISKALNI UČINCI			
Porez na dodanu vrijednost	-3.324.426	-4.915.977	3.207.935
Porez na dobit	313.136	550.573	-592.900
Porez i doprinosi iz i na plaće	161.668	456.150	-550.030
Ukupno fiskalni učinci	-2.849.623	-3.909.254	2.065.004

Procijenjeni su **neizravni ekonomski učinci** promjena stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge koji se ostvaruju putem multiplikativnih učinaka na djelatnosti povezane s ugostiteljstvom (poljoprivreda, proizvodnja hrane i pića, veleprodaja i maloprodaja, prijevoz, građevinarstvo), što dovodi do povećanja zaposlenosti i prihoda u povezanim djelatnostima.

Procijenjeni su **sekundarni fiskalni učinci** koji se ostvaruju se kroz smanjenje sive ekonomije u smještaju i ugostiteljstvu do kojeg dolazi kao posljedica smanjenja stope PDV te rasta profitnih marži u ovim djelatnostima.

PROCIJENA NEIZRAVNIH I SEKUNDARNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

Financijski iznosi u tis. HRK

	Bazni scenario	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
NEIZRAVNI EKONOMSKI UČINCI				
Kumulativni učinci 2017.-2021. u povezanim djelatnostima				
Dodatno angažirana radna snaga	2.941	3.472	3.715	1.228
Bruto dodana vrijednost	61.480.484	64.806.332	67.752.580	55.262.818
Investicije	25.336.961	27.882.551	30.341.637	16.546.491
SEKUNDARNI FISKALNI UČINCI (SMANJENJE SIVE EKONOMIJE)				
Porez na dodanu vrijednost	743.900	461.324	326.042	-1.016.575
Porez na dobit	181.749	208.366	228.548	-131.353
Porez i doprinosi iz i na plaće	920.298	934.039	959.070	-873.545
Ukupni sekundarni fiskalni učinci	1.845.947	1.603.730	1.513.661	-2.021.473

PROCJENA NETO FISKALNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

fin. iznosi u tis. HRK

	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
Ukupni izravni fiskalni učinci	18.867.406	17.807.775	23.782.034
Sekundarni fiskalni učinci *	1.603.730	1.513.661	-2.021.473
Sveukupni fiskalni učinci	20.471.136	19.321.436	21.760.561
Razlike u odnosu na bazni scenarij	-1.245.893	-2.395.594	43.532

* Fiskalni učinak nastao temeljem smanjenja sive ekonomije

Provedena analiza i procjena ekonomskih i fiskalnih učinaka promjene stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge ukazala je na sljedeće učinke na srednji rok (2017.-2021.):

FISKALNI UČINCI

S uvođenjem više PDV stope na ugostiteljske usluge od 1.1.2017. g. **mogući su tek manji pozitivni fiskalni učinci na kratki rok** (u prvoj godini primjene 570 mil. kn temeljem PDV, poreza na dobit, te poreza i doprinosa na plaće), a koji se iz godine u godinu smanjuju.

Uz očekivanu poreznu evaziju, učinak novih PDV stopa na doprinos državnom proračunu u usporedbi s 13%-tnom PDV stopom na smještaj i ugostiteljstvo gubi se 2019. g. (a u usporedbi s 10%-tnom PDV stopom, učinak se gubi 2024. g.)

- Primjeri drugih država koje su povećavale stope pokazuju da će nakon povećanja stope PDV doći do povećanja porezne evazije i sive ekonomije (napose u ugostiteljstvu) – obuhvate li oni samo 5% ukupnog fiskalnog prihoda smještaja i 10% prihoda ugostiteljstva – **već od 2019. će prema novim stopama država prihodovati manje nego prema onima iz 2016. g.!**
- Zbog razlike u namjeri investiranja i time priljevu novog smještaja, prema dugoročnim projekcijama stopa PDV od 10% na smještaj i ugostiteljstvo daje veće fiskalne učinke u odnosu na povećane stope PDV već od 2027. g.

EKONOMSKI UČINCI

Uvođenje više PDV stope na ugostiteljske usluge od 1.1.2017. g. rezultira s **negativnim ekonomskim učincima**

Sagledavajući ukupne ekonomske učinke na srednji rok, više PDV stope nemaju uporišta!

- U odnosu na stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge od 10%, postojeće stope PDV-a (13% na smještaj i pansion te 25% na ugostiteljske usluge) na kumulativno razdoblje od pet godina (2017. – 2021.) znače direktne negativne učinke:
 - 10,12 mlrd. kuna ili 41% manje sektorskih investicija;
 - 7,5 tisuća ili 65% manje novozaposlenih u sektoru;
 - 8,5 mlrd. kuna ili 15% manje bruto dodane vrijednosti;
 - Preko 11.000 kvalitetnih smještajnih jedinica manje.
- Indirektni učinci predstavljaju dodatnih 50-100% u odnosu na direktne učinke.
- **Negativni ekonomski učinci uvođenja više PDV stope potiru ukupnu razliku u fiskalnim prihodima od 4,9 mlrd. kuna** (između nove stope PDV važeće od 1.1.2017. i stope PDV od 10% na smještaj i ugostiteljstvo) **za koju je upitno u kojoj mjeri će se naplatiti**

DUGOROČNE INVESTICIJE

Značajan investicijski i razvojni ciklus u hotelijerstvu i turizmu je ugrožen!

Aktualne PDV stope znače minimalno 200 hotela manje u sljedećih 10-15 godina!

- Prema rezultatima ankete, **razlika u dugoročnoj namjeri investiranja** između nove više PDV stope i smanjenih stopa PDV na smještaj i ugostiteljstvo iznosi minimalno **10 milijardi kuna do 2021. godine**;
- Pod pretpostavkama dugoročnog zadržavanja postojećih visokih stopa PDV, a time i sličnog intenziteta namjera investiranja poduzeća, **do 2030. g. Hrvatska bi izgubila više od 2,5 mlrd. EUR potencijalnih turističkih investicija**;
- Prema strukturi smještajnog portfelja u koje su trenutne investicije namijenjene, to znači **preko 80.000 kreveta visokokvalitetnog smještaja manje do 2030. g.**
- Za očekivati je **intenzivnije učinke u području ugostiteljstva** (zbog više stope PDV-a, manjih i time troškovno osjetljivijih poduzeća).

ZAKLJUČAK

Gospodarskom sektoru s najvećim razvojnim potencijalom u državi treba osigurati uvjete konkurenata, čime se osigurava daljnji ekonomski rast, ne samo turizma već i povezanih djelatnosti!

Aktualne mjere poreznog rasterećenja i poticanja gospodarstva zaobišle su sektor turizma te su pogoršale njegovu konkurentnost u odnosu na Mediteran. Isto tako, one su u suprotnosti sa Strategijom razvoja hrvatskog turizma, dok stalne promjene poreznog okruženja stvaraju nepovjerenje kod investitora.

Zbog globalnih kretanja poput niskih kamatnih stopa i usmjerenosti turističke potražnje na sigurne destinacije, Hrvatska ima priliku poticanjem ulaganja turizam repozicionirati prema onome više kvalitete koji potiče zapošljavanje i rast hrvatskog gospodarstva, putem multiplikativnog utjecaja turizma na povezane djelatnosti (građevinarstvo, poljoprivreda, ..). Povećanje stope PDV-a za ugostiteljstvo, manjak radne snage, moguće

povećanje poreza na imovinu ili boravišne pristojbe dodatno smanjuju konkurentnost te ograničavaju potencijal turističkog sektora za daljnja ulaganja.

U cilju osiguranja daljnjeg intenzivnog razvojnog ciklusa u turizmu Hrvatske u skladu sa Strategijom razvoja turizma, kao i poticanja razvoja povezanih djelatnosti, predlaže se **izjednačiti stope PDV-a na smještaj i ugostiteljstvo s onima na Mediteranu – u dva koraka:**

- **od 1.1.2018. izjednačavanje stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo na razini 13%**
- **u roku narednih 3-4 godine smanjenje stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo na 10%,** čime se uspostavlja konkurentski uvjeti u mediteranskom krugu. *

Uz konkurentnu PDV stopu za smještaj i ugostiteljstvo treba uvesti i druge fiskalne i ekonomske mjere koje će omogućiti:

- maksimalne sinergijske učinke s djelatnostima povezanim s turizmom (prije svega poljoprivredom te građevinarstvom);
- kontroliran razvoj koji je u skladu s najboljim nacionalnim interesima.

* Iako prema trenutno važećim PDV stopama u Hrvatskoj snižena stopa od 10% ne postoji, a EU Direktiva o PDV predviđa postojanje najviše dvije snižene stope, smatra se nužnim razmotriti mogućnost izmjena sniženih stopa kako bi se hrvatskom turizmu uspostavili konkurentski uvjeti.

3. STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE DO 2020. GODINE

3.1. Ciljevi postavljeni Strategijom razvoja turizma RH

Strategiju razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine usvojio je Hrvatski sabor 26. travnja 2013. godine kao temeljni strateški dokument koji određuje razvoj turizma u državi na srednji rok, u razdoblju idućih sedam godina (2014. – 2016.).

Strategija razvoja turizma RH postavila je ambiciozne razvojne ciljeve, kako u pogledu ulaganja, tako i u pogledu očekivanih ekonomskih učinaka primjene strategije.

Investicijska strategija

Opis investicije	Iznos (postojeći kapaciteti)	Iznos (novi kapaciteti)
Nova izgradnja hotela i resorta – 20.000 soba		2.2 mld. EUR
Obnova i rekonstrukcija postojećih hotela – 15.000 soba	825 mil. EUR	
Mali obiteljski hoteli i pansioni	30 mil. EUR	265 mil. EUR
Ploveći mali hoteli	10 mil. EUR	100 mil. EUR
Kampovi	230 mil. EUR	170 mil. EUR
Smještaj u kućanstvima (rekonstrukcija i podizanje kvalitete)	700 mil. EUR	
Luke nautičkog turizma	77 mil. EUR	475 mil. EUR
Kongresni centri		46 mil. EUR
10-ak novih tematskih parkova		300 mil. EUR
Ostalo (hrana/piće, zabava, trgovina, plaže, kulturni objekti, itd.)		1,5 mld. EUR
UKUPNO		7 mld EUR

Izvor: Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, 26.4.2013.

Naime, u **ključnim ograničenjima hrvatskog turizma**, navodi se da **investicijska klima to jest opći uvjeti investiranja koji su obilježeni visokim troškovima poslovanja i nedovoljnim investicijskim poticajima**.

U viziji razvoja hrvatskog turizma, kao **jedan od ključnih preduvjeta razvoja hrvatskog turizma** navodi se **konkurentnost i atraktivnost za investicije**.

U pogledu investicijskog okruženja koje se želi uspostaviti, u Strategiji se navodi sljedeće:

'U sferi fiskalne politike, osim povećanja profitabilnosti ugostiteljstva na osnovi osiguranja preferencijalnog statusa oporezivanja dodane vrijednosti usluga smještaja, hrane i pića, žele se uspostaviti uvjeti za dodatno smanjenje fiskalne presije (porez na dodanu vrijednost, porez na dobit, porez na plaće i druge dohotke, doprinosi na plaće i iz njih) uz prihvaćanje specifičnosti pojedinih turističkih aktivnosti, kao i smanjenja parafiskalnih davanja, odnosno njihovom ujednačavanju s onima u drugim mediteranskim zemljama, kao i prilagođavanju njihova obračuna sezonskom poslovanju i stvarnom korištenju kapaciteta.'

Očekivani učinci do 2020. / 2025.

	do 2020.	do 2025.
Kreveta u komercijalnim smještajnim objektima	0,96 mil.	1,1 mil.
Noćenja u milijunima	86	107
Ukupna iskorištenost smještaja	24,7%	26,6%
Ukupna turistička potrošnja u mld. EUR	14,3	18,5
Novozaposlenih u tisućama	31	72
U turizmu	21	50
Inducirano u ostalim djelatnostima	10	22
Ukupno investicija u mld.E UR	7	13

Izvor: Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, 26.4.2013.

Zapošljavanje

Broj zaposlenih u ugostiteljstvu i turizmu u Hrvatskoj, u trenutku izrade Strategije razvoja turizma (2012./2013.) procjenjuje se na 95 tisuća zaposlenih, što predstavlja 7% ukupno zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Od 2000.-2011. u djelatnosti ugostiteljstva u Hrvatskoj broj zaposlenih je uvećan 21%, odnosno generirano je 16 tisuća novih radnih mjesta.

Prema Strategiji razvoja turizma, do 2020. broj novozaposlenih u turizmu iznositi će 21 tisuću direktno zaposlenih, što predstavlja prosječnu godišnju stopu rasta od 4%.

3.2. Porezna politika u Strategiji razvoja turizma RH

U sklopu mjera prioritarnih mjera turističke politike, koje su usmjerene na unaprjeđenje konkurentnosti turizma Hrvatske, u Strategiji se navodi **proaktivna fiskalna politika u turizmu, putem kontinuiranog sagledavanja mogućnosti za smanjenje fiskalne presije**. Mjera se opisuje na sljedeći način:

'Unatoč preferencijalnom statusu oporezivanja ugostiteljskih usluga porezom na dodanu vrijednost, fiskalno opterećenje dodane vrijednosti kao i ukupno fiskalno i parafiskalno opterećenje turističke aktivnosti veće je nego u zemljama relevantnog konkurentnog kruga. U funkciji povećanja konkurentnosti hrvatskog turizma, kontinuirano se valoriziraju učinci postojećeg fiskalnog/parafiskalnog opterećenja turističkih poduzetnika te sagledavaju mogućnosti smanjenja fiskalne presije (porez na dodanu vrijednost, porez na dobit, porez na plaće i druge dohotke, doprinosi na plaće i iz njih). Pri tome se vodi računa o specifičnostima pojedinih turističkih aktivnosti (porezni tretman gratis usluga i dnevnog boravka, naknada za odvojeni život, troškovi reprezentacije i sl.). Posebna pozornost posvećuje se različitim parafiskalnim davanjima te prilagođavanju njihova obračuna sezonskom poslovanju i stvarnom korištenju kapaciteta.'

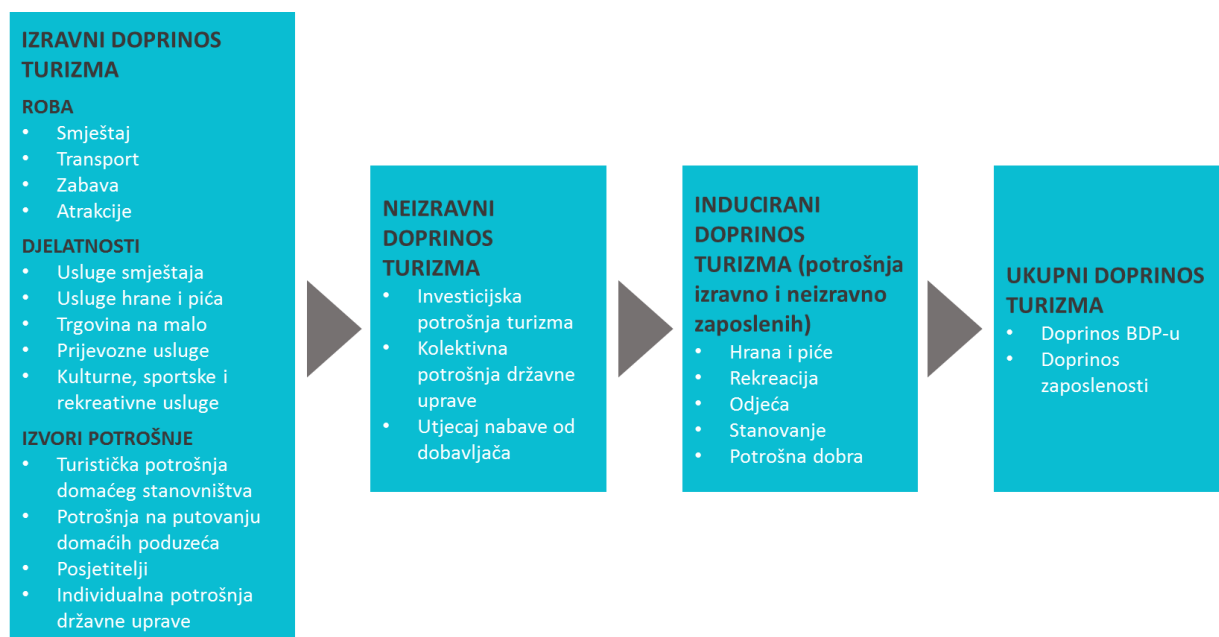
Kao nositelj proaktivne fiskalne politike u turizmu, navodi se Ministarstvo financija u suradnji s Ministarstvom turizma.

4. EKONOMSKI UČINCI POSLOVANJA SMJEŠTAJA I UGOSTITELJSTVA U HRVATSKOJ

4.1. Ekonomsko značenje djelatnosti smještaja i ugostiteljstva

Doprinos nacionalnoj ekonomiji

Djelatnosti smještaja i ugostiteljstva su sastavni dio turističkog sustava. Kao kompleksan sustav međusobno povezanih djelatnosti, turizam generira značajnu gospodarsku aktivnost koja ostvaruje doprinos na nacionalne ekonomije, i to izravno, neizravno i putem induciranog doprinosa. Kako bi omogućile što veće ostvarivanje navedenih doprinosa, vlade velikog broja zemalja potiču razvoj turizma.

Izvor: Travel & Tourism Economic Impact 2015 Croatia, World Travel & Tourism Council

Gospodarski doprinos djelatnosti smještaja i ugostiteljstva ostvaruje se kao utjecaj na ekonomski output, doprinos bruto domaćem proizvodu (preko bruto dodane vrijednosti i kroz ulaganja), te putem doprinosa zapošljavanju, i to na sljedeće načine:

- Izravni utjecaj (prihodi i zapošljavanje ostvareni u području djelatnosti smještaj i priprema i usluživanje hrane),
- Indirektni utjecaj (prihodi i zapošljavanje koje se osigurava kroz lanac nabave spomenutih djelatnosti),
- Inducirani utjecaj (prihod i zapošljavanje te ulaganja u povezanim djelatnostima).

Ekonomsko značenje djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Europi

Prema ekonomskim istraživanjima provedenim na uzorku od 28 EU zemalja te Norveškoj, Švicarskoj i Turskoj, proizlazi sljedeće ekonomsko značenje smještaja i ugostiteljstva u Europi:

- Doprinis smještaja i ugostiteljstva europskom gospodarstvu se izražava kroz zapošljavanje 7,8% od ukupnog broja zaposlenih, te generiranje 3,7% ukupnog europskog BDP-a kao i doprinosu državnom proračunu putem PDV-a, poreza na promet te poreza i doprinosa iz i na plaće, od gotovo 126 milijardi Eura;⁴
- Djelatnosti smještaja i ugostiteljstva vrlo su ovisne o gospodarskim uvjetima i njihovoj cikličnosti, budući da u razdobljima rasta stvaraju poslove i ekonomski rast. Ove djelatnosti pokazuju elastičnost potražnje na promjenu cijena, tako da državne mjere kojima se minimizira fiskalni deficit (kao npr. povećanje poreza) negativno utječu na razinu potražnje za navedenim uslugama. S druge strane, državne mjere koje su usmjerene na smanjenje cijena hotelijerstva i ugostiteljstva (kao npr. smanjenje poreza), pozitivno utječu na ekonomski doprinos ovih djelatnosti, a putem multiplikativnih učinaka djeluju na povećanje doprinosa ovih i povezanih djelatnosti nacionalnoj ekonomiji.
- Jedan Euro potrošen u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva generira oko 1,16 € dodatne potražnje u povezanim djelatnostima, tako da državne mjere koje podržavaju razvoj sektora imaju pozitivan utjecaj na cjelokupnu ekonomiju, ali i na realizaciju socijalnih ciljeva budući da ove djelatnosti osiguravaju zapošljavanje mladog stanovništva. S druge strane, restriktivne državne mjere kao što su povećanje poreznih stopa, imaju negativni utjecaj na sami smještaj i ugostiteljstvo, ali i na sve povezane djelatnosti.
- Povećanje ili smanjenje stope poreza na dodanu vrijednost indirektno predstavlja jedno od mogućih sredstava za poticanje ili ograničavanje razvoja smještaja i ugostiteljstva te povezanih djelatnosti.

Ekonomski utjecaj smještaja i ugostiteljstva u zemljama Europe prikazuje se tablicom u nastavku.

⁴ Izvor: The Hospitality Sector in Europe, An assessment of the economic contribution of the hospitality sector across 31 countries, September 2013, Ernst & Young

EKONOMSKI UČINCI DJELATNOSTI SMJEŠTAJA I UGOSTITELJSTVA U EUROPI (2010.)

Država	Doprinos smještaja i ugostiteljstva BDP-u	Doprinos smještaja i ugostiteljstva zapošljavanju	Multiplikator
Austrija	5.5%	10.7 %	€0.95
Belgija	2.6%	5.9%	€1.08
Bugarska	4.2%	8.2%	€1.57
Hrvatska	5.1%	12.7%	€1.12
Cipar	10.4%	30.9%	€0.94
Češka	3.1%	6.4%	€1.57
Danska	2.1%	9.1%	€1.18
Estonija	2.9%	5.4%	€1.17
Finska	2.8%	4.8%	€1.24
Francuska	4.1%	6.6%	€1.22
Njemačka	2.7%	7.6%	€1.20
Grčka	6.5%	10.8%	€0.87
Mađarska	2.5%	6.1%	€1.34
Irska	4.5%	12.7%	€1.26
Italija	4.4%	8.4%	€1.36
Latvia	2.3%	5.0%	€1.25
Litva	1.8%	4. %	€0.97
Luxemburg	2.1%	15.2%	€0.48
Malta	7.9%	20.2%	€0.92
Nizozemska	2.9%	6.6%	€1.14
Norveška	2.1%	5.3%	€1.11
Poljska	1.7%	2.6%	€1.63
Portugal	5.9%	13.1%	€1.25
Rumunjska	2.1%	4.9%	€1.63
Slovačka	2.1%	4.1%	€1.22
Slovenija	3.7%	6.5%	€0.96
Španjolska	6.3%	12.4%	€1.29
Švedska	2.8%	5.7%	€1.21
Švicarska	4.0%	7.8%	€1.40
Turska	2.7%	4.0%	€1.84
UK	3.6%	9.4%	€0.85
EU*	3.7%	7.8%	€1.16

Izvor: Eurostat i Ernst&Young izračuni, The Hospitality Sector in Europe, September 2013

* Članice EU28 na dan 1.srpnja 2013

Bilješke:

(1) Ukupna dodatna vrijednost ugostiteljskog sektora na bruto domaći proizvod u 2010. godini

(2) Ukupna zaposlenost podržana ugostiteljskim sektorom (direktna, indirektna, izazvana) kao postotak ukupne zaposlenosti u 2010. godini

(3) Iznos dodatne ukupne potražnje uzrokovane u cijeloj ekonomiji potrošnjom 1€ u ugostiteljskom sektoru u 2010. godini

Ekonomsko značenje turizma u Hrvatskoj

Budući da su djelatnosti smještaja i ugostiteljstva temelj turističkog sustava, u nastavku se prezentiraju ključni pokazatelji doprinosa turizma gospodarstvu Hrvatske:

- **Doprinos turizma BDP-u** je u 2014. godini prema podacima DZS-a iznosio 14,5 milijardi kuna, odnosno 4,4% nacionalnog BDP-a;
- **Ukupni doprinos turizma BDP-u** se u nacionalnim okvirima još uvijek procjenjuje prema metodi udjela turističkog prihoda u odnosu na BDP, a različiti ga izvori (Ministarstvo turizma, HNB, Eurostat) procjenjuju između 17,2 do 19% u 2016. godini;⁵
- **Izravni doprinos turizma zaposlenosti:** 55.679 zaposlenih u djelatnosti I u 2014. prema podacima DZS (nešto manje od 5% ukupno zaposlenih u RH) odnosno 57.220 prema podacima FINA-e iz godišnjih financijskih izvješća poduzetnika za 2015;
- **Ukupni doprinos turizma zaposlenosti:** prema Eurostatu u 2015. je ta brojka iznosila 115.000 (10,2% ukupno zaposlenih);⁶
- **Doprinos investicijama:** investicije u turizam su prema FINA-i u 2015. g. iznosile 3,08 milijardi HRK (6,6% ukupnih investicija u RH u 2015.), a za 2016. se procjenjuju na 4,2 milijarde kuna;
- Prema podacima Eurostata, **Hrvatska je na čelu EU prema ukupnom doprinosu turizma BDP-u.**

4.2. Rezultati poslovanja područja djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj

Rezultati poslovanja poduzetnika u području djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj za posljednjih pet godina, prema godišnjim financijskim izvještajima poduzetnika, su sljedeći:

⁵ Postoje i znatno više prognoze poput one WTTC-a (World Travel and Tourism Council) od 28,4% koje su vrlo upitne jer se ulazni podaci bitno razlikuju od svih drugih izvora.

⁶ WTTC na osnovu drugih ulaznih podataka i metodom satelitskih bilanci procjenjuje da je broj zaposlenih u industriji turizma i putovanja gotovo trostruko veći i blizu 30% ukupno zaposlenih u RH.

EKONOMSKI UČINCI PODRUČJA DJELATNOSTI I

Smještaj i pripremanje i usluživanje hrane

Financijski iznosi u tis. HRK

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	PGSR 2011.-2016.
Broj poduzetnika	5.706	5.929	6.745	7.772	8.262	9.189	9,7%
Broj zaposlenih	45.191	42.774	48.658	53.982	57.220	63.066	6,1%
Ukupni prihodi	14.056.811	14.182.496	17.605.583	18.838.165	20.987.173	23.953.658	10,5%
Ukupni rashodi	15.244.991	14.849.089	17.339.894	19.480.633	19.835.803	22.363.353	6,8%
Troškovi plaća	3.588.989	3.410.686	3.888.028	4.401.554	4.743.023	5.320.100	7,2%
Iznos troškova za neto plaće	2.234.009	2.153.166	2.459.923	2.738.162	2.992.970	3.367.749	7,6%
Dobit prije oporezivanja	768.726	1.049.008	1.784.239	1.761.054	2.174.774	2.830.042	29,7%
Gubitak prije oporezivanja	1.956.906	1.715.601	1.518.550	2.403.522	1.023.405	1.239.737	-15,0%
Porez na dobit	110.544	77.983	89.918	178.995	224.144	183.452	19,3%
Dobit nakon oporezivanja	656.756	958.047	1.694.194	1.583.752	1.949.253	2.620.804	31,3%
Gubitak nakon oporezivanja	1.955.480	1.702.623	1.518.423	2.405.215	1.022.028	1.213.952	-15,0%
Konsolidirana dobit / gubitak nakon poreza	-1.298.724	-744.576	175.771	-821.463	927.225	1.406.852	
Prosječna neto plaća	4,120	4,195	4,213	4,227	4,404	4,450	1,7%

Izvor: FINA, Godišnji financijski izvještaji poduzetnika 2011.-2016.

Podaci o poslovanju pokazuju sljedeće:

- U 2016. su godini poduzetnici u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane⁷ prihodovali 23,95 milijardi kuna te ostvarili neto dobitak od oko 2,6 milijardi kuna;
- Konsolidirane razlike između ukupnih prihoda i rashoda, kao i neto dobiti i gubitka u 2016. bile su pozitivne. Međutim, od 1996. do 2016. godine, ove su razlike bile pozitivne samo u pet promatranih godina – 2003., 2005., 2013., 2015. i 2016. Valja primijetiti da su tri od njih unutar razdoblja beneficirane porezne regulacije djelatnosti (ili bolje rečeno – na razini porezne regulacije mediteranskih konkurenata);
- Unutar područja djelatnosti je u 2016. godini prema satima rada bilo 63.066 zaposlenih, a njihov se broj u odnosu na 1996. povećao za 73%. Prosječna neto plaća u 2016. iznosila je 4.450 kuna, u odnosu na 1996. povećala se za 152%;
- Prosječna neto plaća isplaćena u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane 23% je niža od prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u 2016. Ovakva je razlika odraz strukture radne snage unutar djelatnosti i uglavnom tipična u međunarodnim okvirima;
- U 2016. su godini poslovni subjekti unutar djelatnosti uplatili ukupno 183 milijuna kuna poreza na dobit;
- Prosječne godišnje stope rasta svih promatranih kategorija su od 2013. godine (kada se uvode beneficirane stope PDV-a na smještaj i ugostiteljstvo) bile su značajno više od dugogodišnjeg prosjeka, što je vidljivo iz donje tablice:

⁷ Područje djelatnosti I prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti iz 2007. godine

PROSJEČNE GODIŠNJE STOPE RASTA OD 1998. DO 2016. PREMA RAZDOBLJIMA

Područje djelatnosti I - Smještaj te priprema i usluživanje hrane

	1998. - 2002.	2003. - 2007.	2008. - 2012.	2013. - 2016.
prihodi	6%	3%	1%	14%
Broj zaposlenih prema satima rada	-1%	1%	0%	10%
dobit	12%	4%	0%	29%
gubitak	-8%	3%	8%	-8%
porez na dobit	6%	12%	-7%	24%
investicije	11%	6%	-12%	14%*

Izvor: FINA; * podaci za investicije za posljednje razdoblje zaključno za 2015.

- Struktura poslovnih rashoda djelatnosti u 2015. godini, koja je važna za procjenu mogućih učinaka promjene porezne stopa, upućuje na dominaciju materijalnih troškova (49,8% od ukupnih poslovnih rashoda) i troškova osoblja (25,6%);
- Za očekivati je da će subjekti unutar sektora na povećanu stopu PDV-a reagirati smanjenjem ključnih troškovnih kategorija, dakle orijentacijom na manje kvalitetne i jeftinije sirovine i smanjenjem plaća. Pritom je konkurentska situacija na tržištu rada takva da nema prostora u smanjenju cijena rada visoko kvalificirane radne snage zbog male ponude, a velike potražnje. Dakle, za očekivati je smanjenje plaća za slabije kvalificirane poslove;
- Što se tiče cijene sirovina, riječ je o razmjerno nepovoljnoj okolnosti za domaće poljoprivrednike i prerađivače. Domaći proizvodi su općenito više kvalitete i cijene u odnosu na većinu konkurencije iz uvoza;
- Veća orijentacija na uvoz znači i veće "curenje" (eng. leakage) iz realiziranog prihoda, što u konačnici znači da se uz isti neto realizirani prihod smanjuje pozitivan utjecaj na ionako negativnu vanjsko trgovinsku bilancu.

Trend je izrazitiji ukoliko se promatraju učinci na skupini djelatnosti 56 – Priprema i usluživanje hrane i pića, kako slijedi u nastavku.

Podaci o poslovanju skupine djelatnosti 56 – Priprema i usluživanje hrane i pića, pokazuju sljedeće:

- Broj poduzetnika i zaposlenih se u razdoblju od 2013. do 2016. povećao za više od 50%, rastući po neusporedivo višim stopama u odnosu na razdoblje prije uvođenja beneficirane stope PDV-a;
- Prihod je rastao još brže, po prosječnoj godišnjoj stopi od 16%, odnosno više se nego udvostručio u samo pet godina;
- Dobit i iznosi poreza na dobit su se povećali za 4 puta u pet godina;
- Neto plaća je u ugostiteljstvu rasla po stopi od 3,3% godišnje, što je iznad stope rasta prosječne plaće, kao i ukupnog sektora I. Doduše, razlog tomu je i što je rasla s manje baze, ugostiteljstvo je imalo znatno manju plaću od prosječne plaće u RH, kao i plaće ukupnog područja djelatnosti uključujući i smještaj.

EKONOMSKI UČINCI SKUPINE DJELATNOSTI 56

Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	PGSR 2011.-2016.
Broj poduzetnika	4.128	4.278	5.053	5.910	6.324	6.470	9,4%
Broj zaposlenih	20.196	21.076	24.346	29.001	31.247	32.798	10,2%
Ukupni prihodi	4.297.249	4.469.754	6.311.551	7.301.673	8.124.492	8.992.577	15,9%
Ukupni rashodi	4.496.106	4.637.519	5.947.835	7.121.033	7.838.189	8.467.207	13,5%
Troškovi plaća	1.091.052	1.113.730	1.379.121	1.730.366	1.846.424	2.035.909	13,3%
Iznos troškova za neto plaće	702.754	734.173	908.828	1.119.453	1.217.799	1.341.982	13,8%
Dobit prije oporezivanja	172.046	183.893	588.416	545.080	620.736	726.392	33,4%
Gubitak prije oporezivanja	370.902	351.658	224.700	364.435	334.435	201.022	-11,5%
Porez na dobit	31.113	27.666	77.243	86.486	109.155	122.051	31,4%
Dobit nakon oporezivanja	142.500	156.414	510.569	459.050	511.986	604.455	33,5%
Gubitak nakon oporezivanja	372.469	351.847	224.097	364.892	334.838	201.136	-11,6%
Konsolidirana dobit / gubitak nakon poreza	-229.969	-195.433	286.472	94.158	177.148	403.319	
Prosječna neto plaća	2.900	2.903	3.111	3.217	3.248	3.410	3,3%

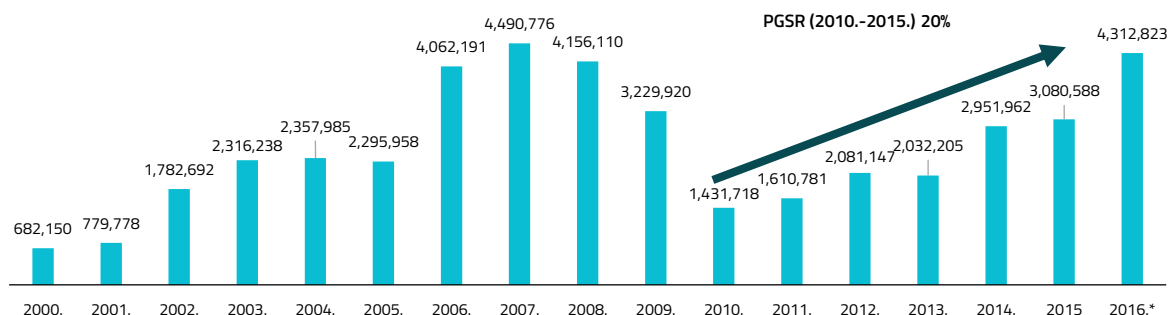
Izvor: FINA, Godišnji financijski izvještaji poduzetnika 2011.-2016.

4.3. Investicije u području djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj

Analiza investicijskog trenda u području djelatnosti I (smještaj te priprema i usluživanje hrane) u Hrvatskoj za razdoblje 2000.-2016. godine ukazuje na jasno izraženu cikličnost investiranja u djelatnost smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj. S prosječnom godišnjom stopom rasta ulaganja od 20% u razdoblju zadnjih 6 godina (2010.-2015.), trend linija pokazuje da se bliži vrh investicijskog ciklusa. Procjene Ministarstva turizma za 40%-tno povećanje investicija u turizam u 2016. godini u odnosu na prošlu godinu vjerodostojne su s obzirom na broj renoviranih i novih hotela koji ulaze na tržište.

Bruto investicije u djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u tis.

HRK

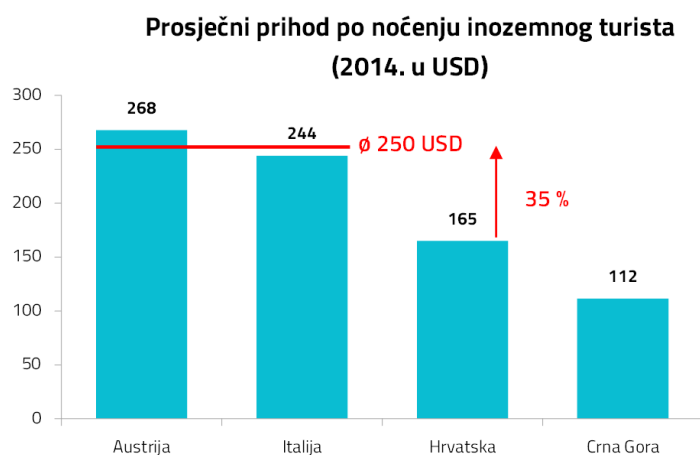
Izvor: Državni zavod za statistiku, podaci za 2016. su procjena Ministarstva turizma temeljem ankete o investicijama

Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine, postavlja cilj od 7 milijardi Eura investicija u razdoblju 2014. do 2020. godine, te konstatira da imamo najnepovoljniji porezni tretman turizma od svih mediteranskih članica EU. Investicijski cilj naveden strategijom teško je ostvariv, budući da je u razdoblju od 2014. do 2016., dostignut kumulativni iznos od 1,3 milijarde Eura investicija. To znači da bi do 2020. prosječni godišnji investicijski iznos trebao iznositi 1,4 milijarde Eura kako bi se ostvario cilj postavljen Strategijom.

S pozicije ulazaka novih investitora, što se poreznog tretmana sektora tiče, od 2017. godine Hrvatska je u zaostatku za apsolutno svim mediteranskim konkurentima. Zbog niza sigurnosnih i političkih okolnosti vezanih uz konkurente na istoku i jugu Mediterana, Hrvatska je bila u izvrsnoj prilici da u sljedećih nekoliko godina poticajnim fiskalnim okvirom do kraja iskoristi situaciju kako bi inicirala najveći investicijski ciklus od šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća i ozbiljno se turistički repozicionirala na globalnom tržištu, što je implicitno i cilj sektorske strategije. Napominje se da je investicijski ciklus u turizmu u prošlom razdoblju generiran uglavnom od domaćih hotelsko-turističkih društava, dok su investicije u turizam od strane inozemnih investitora bile relativno skromne.

4.4. Usporedba financijskih rezultata hrvatskog turizma s konkurentskim zemljama

Hrvatska ostvaruje niže prosječne prihode po stranom noćenju od konkurentskih turističkih zemalja. Do razlika dolazi u većoj mjeri zbog niže zauzetosti smještajnih objekata u Hrvatskoj u odnosu na konkurentne zemlje u okruženju, a manjim dijelom i zbog niže ostvarene cijene. Niža zauzetost je povezana s višim stupnjem sezonalnosti u Hrvatskoj u odnosu na prosjek Mediterana, a niža prosječna ostvarena cijena je povezana sa strukturom smještajne ponude u Hrvatskoj (veći udjel kapaciteta kampova i privatnog smještaja, koji imaju nižu prosječnu cijenu od hotela), kao i većeg udjela turističkog proizvoda sunce i more koji u odnosu na ostale turističke proizvode (zdravstveni turizam, kultura, religija, MICE, wellness, itd.) ima manju dodanu vrijednost.

Izvor: Worldbank, Eurostat, HD consulting obrada, 2016.

Što se tiče operativne profitabilnosti hotelijerstva u Hrvatskoj u usporedbi s konkurentskim zemljama razvijenih tržišnih ekonomija u okruženju, u hrvatskim se poduzećima ostvaruje nešto udjel bruto operativne dobiti (GOP)⁸ u ukupnom prihodu nego u sličnim poduzećima u konkurentskim zemljama, uglavnom zbog razlika u tržišnim uvjetima, povezanim sa sljedećim aspektima:

- razlikama u visini prihoda po smještajnoj jedinici, koja je uvjetovana razlikama u razinama zauzetosti i prosječnih cijena (sukladno prethodno danom objašnjenju);
- razlikama u troškovima prodaje (Cost of Sales), tj. troškovima namirnica i ostalih inputa, čija se razina razlikuje od države do države te sukladno tome i udjel ovih troškova u ostvarenom prihodu (koji utječe na profitabilnost) je različit;

⁸ Gross Operating Profit – bruto operativna dobit prije odbitka fiksnih troškova (amortizacije, kamata, ostalih fiksnih troškova). Dok se u najuspješnijim hrvatskim hotelijerskim poduzećima ovaj odnos kreće nešto više od 30%, u konkurentskim zemljama se on kreće od oko 24% do 27%.

- razikama u troškovima rada, koji su u načelu u razvijenim tržišnim ekonomijama nešto viši nego u Hrvatskoj; s druge strane u Hrvatskoj su nešto veće razlike u odnosu bruto i neto plaća nego u konkurentskim zemljama;
- razlikama u broju zaposlenih po smještajnoj jedinici (zbog izrazito sezonskog karaktera poslovanja u Hrvatskoj prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada po smještajnoj jedinici je nešto niži nego u konkurentskim zemljama).

4.5. Zaključci

Analiza upućuje na sljedeće zaključke:

- Apsolutno mali pomak u poreznom opterećenju djelatnosti smještaja i ugostiteljstva uzrokovao je višestruko veće učinke prihoda i zaposlenosti;
- Pritom je nova regulacija bila na razini donjeg prosjeka konkurentskog kruga (a to su prema u Saboru usvojenoj sektorskoj strategiji države Zapadnog Mediterana), tako da nema priloga argumentu da je ista iskakala iz pozitivnih međunarodnih praksi;
- Smještaj i ugostiteljstvo su uslužne djelatnosti kompleksnog lanca vrijednosti kojima su sastavnice mnoge djelatnosti od strateške važnosti za svaku državu;
- U situaciji gdje fizički volumen turista posjetitelja raste, a postojeći i brojni novi poduzetnici na tržištu su izloženi vlastitim poslovnim rizicima, najmanje se može očekivati njihov izlazak s tržišta. Potražnja (barem s pozicije stranih posjetitelja) prema svim relevantnim prognozama ne bi smjela biti upitna, samo će se poduzetnici u ugostiteljstvu prilagoditi novonastalim uvjetima;
- Za očekivati je da će u takvoj situaciji prilagoditi svoje poslovanje smanjivanjem prije svega materijalnih troškova i troškova rada kao najvećih rashodovnih kategorija;
- Istovremeno se može očekivati najmanje usporavanje rasta, a vjerojatnije stagnacija ili pad investicija, što su implicitno najavili i mnogi vodeći hotelijeri;
- Ovo višestruko ugrožava implementaciju ciljeva nacionalne Strategije turizma jer se neće ostvariti ciljevi vezani uz promjenu smještajne strukture, ali ni zaokret u drugim elementima lanca vrijednosti (od koji je ponuda hrane i pića jedan od najvažnijih), dijelom zbog smještajne strukture koja diktira prevladavajući profil turista, dijelom zbog same poslovne pozicije ugostitelja;
- Iako primarno motivirana financijskom situacijom opće države, nova porezna regulacija mora biti kratkotrajna i/ili kompenzirana dodatnim mjerama stimulacije daljnje konverzije turizma Republike Hrvatske;
- Hrvatski se turizam s pozicije vanjskih uvjeta nalazi u iznimno povoljnoj situaciji za ekspanziju i teško je procijeniti koliko će ta situacija trajati. Ako uskoro dođe do promjene zbog povoljnijih uvjeta naših konkurenata, ili nekih nepredviđenih negativnih za Hrvatsku, teško je očekivati da ćemo se uskoro opet naći u tako povoljnim uvjetima za strateški preokret najvažnijeg nacionalnog gospodarskog sektora.

5. INSTITUCIONALNI OKVIR: PDV KAO INSTRUMENT EKONOMSKE POLITIKE

5.1. Karakter poreza na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost predstavlja svefazni porez na promet koji se obračunava u svakoj fazi proizvodno – prodajnog ciklusa za iznos dodane vrijednosti i prihod je državnog proračuna. Dodana vrijednost predstavlja vrijednost koju proizvođač dodaje inputima prije nego što ih proda kao nove proizvode i usluge. Kako u fazama može biti više posrednika, pri čemu svaki posrednik dodaje svoj dio vrijednosti, konačna maloprodajna cijena formira se kao zbroj svih dodanih vrijednosti.

Porez na dodanu vrijednost pojavljuje se u nekoliko oblika, odnosno kao proizvodni, dohodovni i potrošni, pri čemu se svaki oblik može temeljiti na načelu podrijetla i načelu odredišta. Iznos poreza može se izračunati prema metodi zbrajanja, metodi oduzimanja i kreditnoj metodi.

5.2. Prednosti i nedostaci poreza na dodanu vrijednost

Prednosti poreza na dodanu vrijednost ogledaju se u tome što se ubire u svakoj fazi ciklusa, neutralan je glede iskrivljenja cijena te je izdašan u pogledu proračunskih prihoda. S druge strane, nedostaci se ogledaju u složenim pravilima primjene, regresivnosti, mogućem porastu troškova te ovisnosti o poslovnom ciklusu.

Sukladno navedenom, porez na dodanu vrijednost može se koristiti kao instrument ekonomske politike, no valja imati na umu da prihod po osnovi njegova ubiranja značajno ovisi o stanju ekonomske aktivnosti. Naime, u razdobljima usporene ekonomske aktivnosti padat će i prihod od njegova ubiranja te obrnuto u razdobljima ubrzane ekonomske aktivnosti prihod od ubiranja poreza na dodanu vrijednost će rasti.

Također, povećanje stope poreza na dodanu vrijednost može utjecati na pad ekonomske aktivnosti s obzirom na to da konačnu maloprodajnu cijenu čini višom, odnosno poskupljuje proizvode i usluge, povećava troškove te odgađa ili smanjuje potrošnju. Međutim, ekonomskom politikom moguće je uz opću stopu poreza na dodanu vrijednost odrediti i sniženu stopu, nultu stopu i porezna oslobođenja te na taj način utjecati na smanjenje cijena određenih proizvoda i usluga. To je ujedno i način kojim je moguće utjecati na porast investicija, potrošnje, zaposlenosti i bruto domaćeg proizvoda. Drugim riječima, primjenom navedenih stopa moguće je umanjiti regresivnost poreza na dodanu vrijednost. No, takvi sustavi imaju i nedostatke. Primjerice, učinci sniženih poreznih stopa mogu se postići putem izravnih proračunskih transfera, socijalnih fondova, progresivnim djelovanjem poreza na dohodak i ostalih poreza. Također, primjena sniženih stopa ne znači ujedno i smanjenje socijalnih razlika između siromašnih i bogatih građana jer snižene stope pogoduju i bogatima. Suprotan učinak postiže se uvođenjem viših stopa jer se siromašnijim građanima otežava kupnja skupljih, odnosno luksuznijih proizvoda.

5.3. PDV u EU prema Direktivi Vijeća 2006/112/EC

Vijeće Europske unije je 28. studenoga 2006. donijelo Direktivu 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost, kojom se propisuje načelo zajedničkog sustava PDV-a. Ono podrazumijeva primjenu na robu i usluge općeg poreza na potrošnju koji je točno razmjerni cijeni roba i usluga, bez obzira na broj transakcija koje se odvijaju u postupku proizvodnje i distribucije prije faze u kojoj se porez obračunava. Pri svakoj transakciji se PDV, izračunat na temelju cijene robe ili usluga po stopi koja se primjenjuje na takvu robu ili usluge, obračunava po odbitku iznosa PDV-a koji otpada izravno na pojedine troškovne komponente. Zajednički sustav PDV-a primjenjuje se do i uključujući razinu maloprodaje.

prema Direktivi, zajednički sustav PDV-a trebao bi, čak i u slučaju kad njegove stope i sustav izuzeća nisu u potpunosti usklađeni, dovesti do neutralnosti u području tržišnog natjecanja, na način da na teritoriju svih država članica EU slične robe i usluge nose isto porezno opterećenje, bez obzira na duljinu proizvodnog i distributivnog lanca.

Direktiva propisuje da države članice EU mogu primijeniti jednu ili dvije snižene stope. Snižene stope mogu se primjenjivati na isporuke robe ili usluga koje su definirane Direktivom, između ostalog navodi se hrana (uključujući piće, no isključujući alkoholna pića), te smještaj koji nude hoteli ili slične ustanove, zajedno sa smještajem za odmor i davanje u najam zemljišta za kampiranje i prikolice.

5.4. Kretanje stopa PDV-a u Hrvatskoj (1997.-2017.)

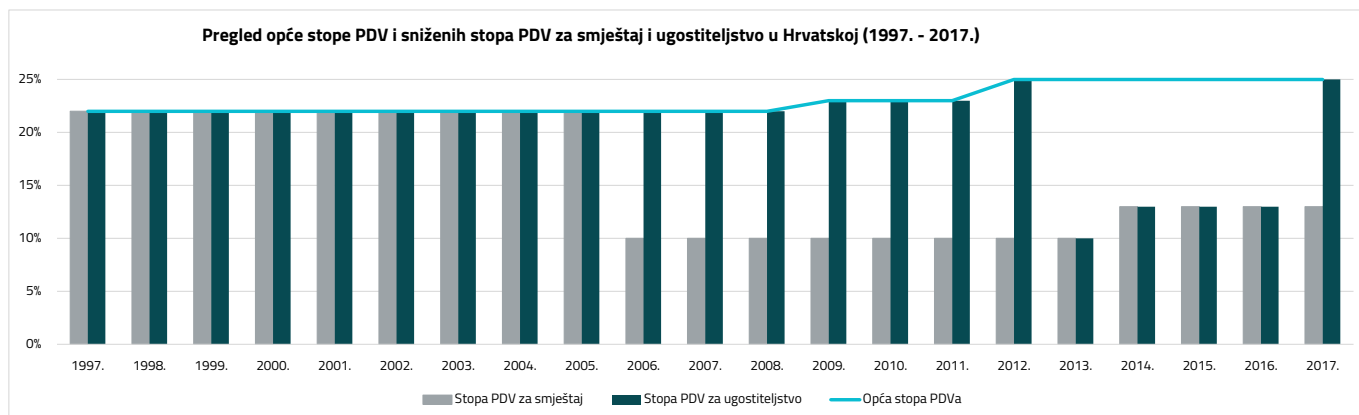
Odlukom o proglašenju Zakona o porezu na dodanu vrijednost iz 1995. godine koju je donio Sabor Republike Hrvatske, definirani su temelji novog poreza koji je trebao zamijeniti tadašnji jednofazni porez na promet proizvoda i usluga. Iako je Odlukom bilo predviđeno da će se Zakon primjenjivati od 1. siječnja 1997. godine, isti je započeo s primjenom tek od 1. siječnja 1998. godine. Tijekom godina, Zakon je doživio brojne izmjene u pogledu opće (standardne) porezne stope, više, snižene i nulte porezne stope te poreznih oslobođenja.

U djelatnosti smještaja, primjenjivala se opća PDV stopa od uvođenja PDV-a 1998. godine sve do 2001. godine kada je za usluge organiziranih boravaka koje se plaćaju doznakama iz inozemstva uvedena nulta stopa, a 2006. godine, stopa PDV za sve usluge smještaja snižena je na 10%, te je u 2014. povišena na 13%.

Za djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića standardna stopa PDV se primjenjivala sve do 2013. kada je snižena na 10% (uz zadržavanje PDV-a na žestoka alkoholna pića na standardnoj stopi od 25%), a 2014. je povišena na 13%.

Od 1.1.2017. godine na ugostiteljske usluge (vanpansionske) je povećana stopa PDV-a sa 13% na 25%.

Vidljivo je dakle da su promjene stopa u području djelatnosti I – smještaj te priprema i usluživanje hrane i pića, česte, što gospodarskim subjektima otežava donošenje odluka o ulaganju, naročito s obzirom na činjenicu da razvoj projekata u hotelijerstvu traje više godina, a da je razdoblje povrata ulaganja dugoročno. S obzirom na okruženje u kojem se često mijenjaju porezne stope, postoji visoka neizvjesnost okruženja za poslovanje i investiranje, što smanjuje interes internacionalnih investitora koji očekuju stabilno poslovno-investicijsko okruženje.

Napomena: (2001.) Stopa 0% za usluge organiziranog boravka koje se plaćaju doznakama iz inozemstva; (2017.) stopa 25% na usluge pripremanja i usluživanja izvanpansionske hrane i pića

Izvor: zakoni i propisi, obrada prosinac 2016.

Detaljni pregled promjena Zakona o porezu na dodanu vrijednost, kao i pregled stopa PDV-a od 1998. do 2016. godine dani su u Prilogu.

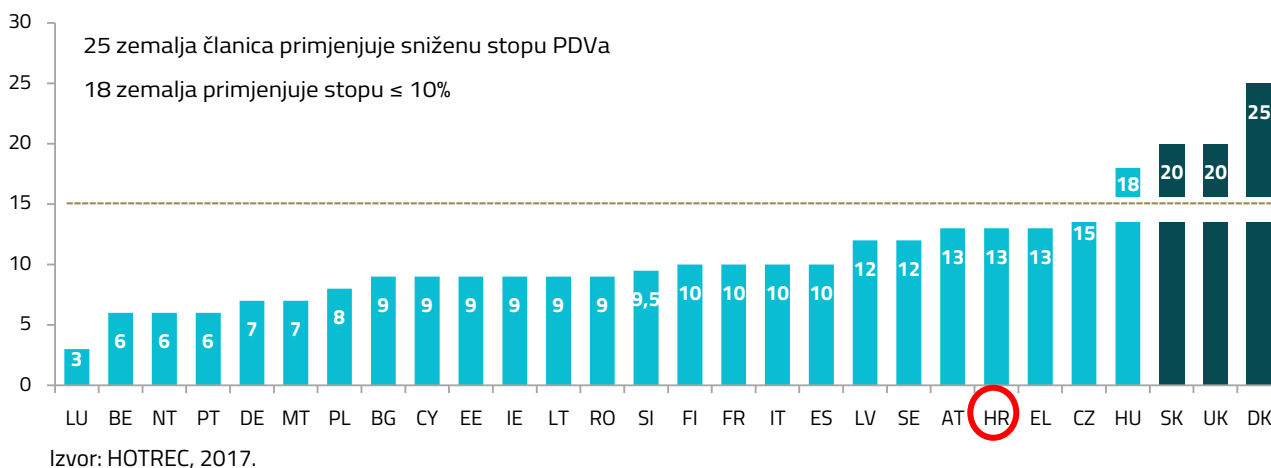
6. PDV KAO ELEMENT KONKURENTNOSTI HOTELSKO-UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI

6.1. Stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo u EU i na Mediteranu

Sukladno EU Direktivi Vijeća 2006/11/EC, države članice koriste mogućnost sniženja stope PDV-a na određene djelatnosti kao polugu za osnaživanje konkurentnosti tih djelatnosti. Pregled općih stopa PDV-a, stopa PDV na hotelski smještaj i ugostiteljstvu država EU u razdoblju između 2011. i 2015. dan je u tablici u Prilogu ovog izvještaja, a u nastavku se prezentira aktualno stanje sniženih stopa PDV na smještaj i ugostiteljske usluge (2017.), iz čega se zaključuje sljedeće:

- Analiza stopa PDV-a na smještaj i ugostiteljstvo u državama EU pokazuje da višu stopu na usluge smještaja od Hrvatske imaju samo Češka, Slovačka, Velika Britanija, Mađarska i Danska;
- Hrvatska, uz Dansku ima najvišu stopu PDV na ugostiteljske usluge (25%) u Europi;
- Nakon što je od 1.01.2017. Mađarska smanjila stopu PDV-a na hranu i usluge u restoranima sa 27% na 18%, planirano je dodatno smanjenje na 5% od 01.01.2018. godine.

Stope PDV za hotele u EU-28 zemalja (2017.)

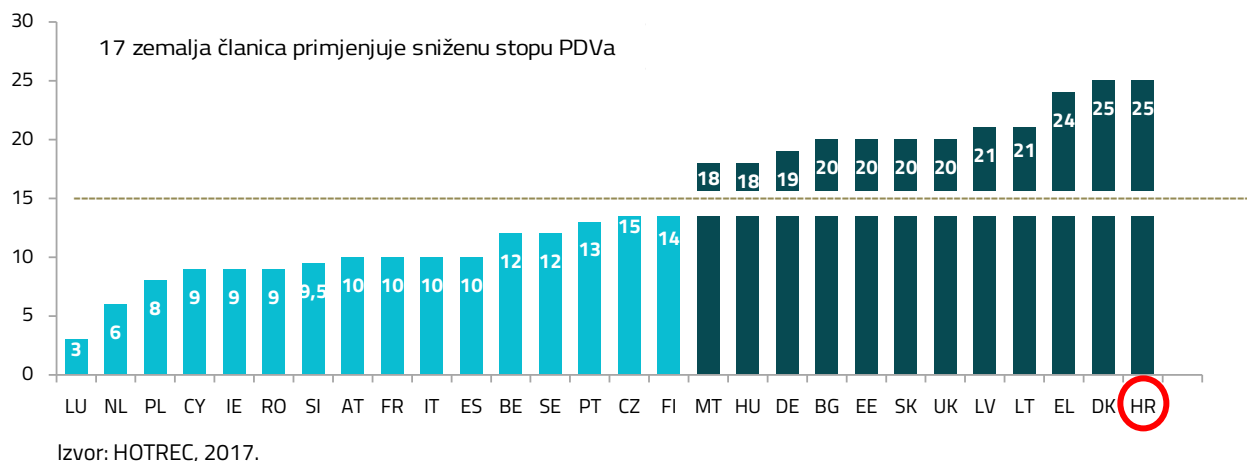
Stope PDV na hotelski smještaj u ostalim europskim zemljama su:⁹

- Lihtenštajn 3,8%
- Švicarska 3,8%
- Turska 8%
- Norveška 10%

⁹ Report on the benefits of low VAT on job creation and competitiveness in the European Union, HOTREC, 2017.

- Island 11%

Stope PDV za restorane (hrana) u EU-28 zemalja (2017.)

Napomena: U Mađarskoj je u toku smanjenje stopa PDV na restorane (izuzev alkohola) sa 27% - stopa je već smanjena na 18% od 1.1.2017., a od 1.1.2018. g. će biti smanjena na 5%

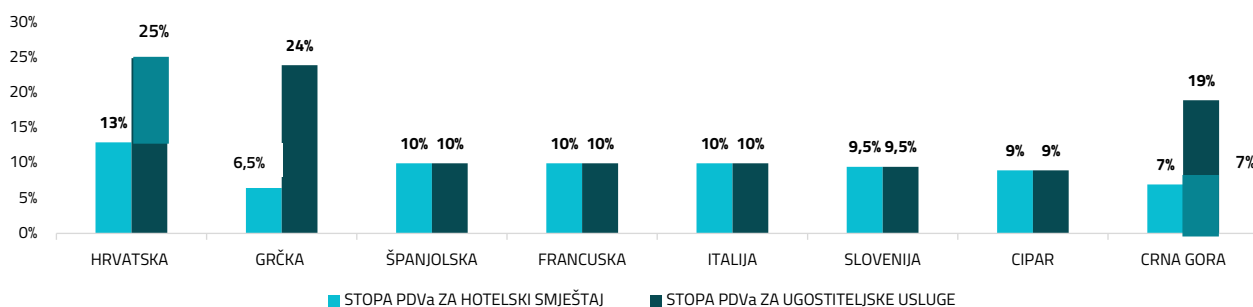
Stope PDV na ugostiteljske usluge u ostalim europskim zemljama su:

- Lihtenštajn 8%
- Švicarska 3,8%
- Turska 8%
- Island 11%
- Norveška 25%

Hrvatska i od izravne konkurencije u turizmu, mediteranskih zemalja, ima uglavnom višu stopu na smještaj i ugostiteljstvo:

- Mediteranske članice EU imaju snižene stope PDV-a na hotelski smještaj i ugostiteljstvo u iznosu od 9-10%, pri čemu nema razlike između stopa na smještaj i ugostiteljstvo, a jedine su iznimke Slovenija i Grčka;
- Grčka je zbog teške ekonomske situacije i potrebe vraćanja nagomilanog vanjskog duga od 2011. naovamo općenito povisila porezne stopa (iako joj je opća stopa PDV-a koja odgovara i stopi PDV-a na ugostiteljstvo s 24% i dalje manja nego ona u Hrvatskoj, a na hotelski smještaj jednaka – 13%);
- Slovenija ima opću stopu PDV-a od 22%, za smještaj se primjenjuje ona 9,5%, a u ugostiteljstvu su različite stope na hranu (9,5%) i piće (22%);
- Crna Gora od 2017. godine uvodi smanjenu stopu PDV na ugostiteljske usluge od 7% u hotelima više kategorije (hoteli 5* na obali te hoteli 4* i 5* u unutrašnjosti).

Stope PDVa za smještaj i ugostiteljstvo u mediteranskim europskim zemljama

Napomena: U Crnoj Gori je usvojena stopa PDV za ugostiteljstvo od 7% za hotele kategorija 4* i 5*.

Napomena: U Hrvatskoj se stopa PDV od 25% primjenjuje za izvanpansionsku hranu i piće.

Izvor: Europska komisija – stopa PDV-a primijenjena u državama koje su članice EU, 2017.; Ministarstvo financija CG, siječanj 2017. godine

6.2. Iskustvo EU: Stopa PDV-a kao poluga za stvaranje novih radnih mjesta i povećanje konkurentnosti turizma

Svijest EU o PDV-u kao elementu jačanja konkurentnosti turizma

U „Izveštaju o koristima niske stope PDV-a za stvaranje novih radnih mjesta i konkurentnost u Europskoj uniji“, koji je objavila krovna udruga hotelijera HOTREC¹⁰ u 2017. godini, ističe se činjenica da je primjerena porezna politika ključni element za jačanje konkurentnosti turizma Europske unije, kako bi se održala pozicija Europe kao prve svjetske turističke destinacije.

Naime, iako je i nadalje turistička destinacija broj 1 u svijetu, Europa gubi tržišni udio u volumenu internacionalnih turističkih dolazaka, koji je smanjen sa 60% (1990.) na svega 51% (2015.). Ovo nameće potrebu provođenja mjera koje su u funkciji jačanja turističke konkurentnosti Europe na globalnom tržištu, a porezna politika, uključivo i stopu PDV-a, se ističe kao efikasno sredstvo u tom pogledu.

Djelatnost smještaja te pripremanja hrane i usluživanja pića (hospitality industrija) je u Europi jedan od ključnih pokretača europske ekonomije i turizma u Europi, kako u pogledu zapošljavanja tako i u pogledu izravnog doprinosa ekonomiji. Hospitality sektor je 3. najveća društvenoekonomska aktivnost u EU. Jedno od 10 poduzeća u europskoj ekonomiji (ne računajući financijske biznise), pripada turističkoj industriji. Hospitality sektor izravno zapošljava 80% ukupne EU turističke radne snage, te čini ukupno 1,8 milijuna poduzeća, od kojih se 9 od 10 poduzeća odnosi na mikro poduzeća, koja zapošljavaju manje od 10 osoba.

Hospitality sektor je snažan pokretač stvaranja novih radnih mjesta: ova djelatnost izravno osigurava 10 milijuna radnih mjesta, čineći 4,7% ukupne zaposlenosti Europske unije. Od 2000.-2010. hoteli, restorani,

¹⁰ HOTREC je krovna udruga hotela, restorana, kafe barova i sličnih objekata u Europi, koja ujedinjuje 41 nacionalnu udrugu koje djeluju u 29 europskih zemalja.

barovi i slični objekti iz godine u godinu zapošljavali su 2,9% više radnika, stvarajući na taj način 2,5 milijuna dodatnih radnih mjesta. Sektor zapošljava 16,6 milijuna radnika ako se uključe neizravni i inducirani učinci.

Postojeći PDV režim u hospitality industriji u EU i utjecaj na konkurentnost turizma

„Izveštaj o koristima niske stope PDV-a za stvaranje novih radnih mjesta i konkurentnost u Europskoj uniji” ističe da sve EU zemlje imaju mogućnost primjene snižene PDV stope i za smještaj i za ugostiteljske usluge. Ova mogućnost za smještaj postoji od 1992. godine. U 2017. godini, 25 od ukupno 28 EU zemalja koristi mogućnost sniženja PDV stope za smještaj. Mogućnost primjene snižene stope PDV za ugostiteljske usluge u restoranima uvedena je 2009. godine. U 2017. godini 17 od ukupno 28 EU zemalja primjenjuje sniženu stopu PDV za ugostiteljske usluge.

Turizam je ključan za EU ekonomiju, kao i za ekonomije većine zemalja članica EU. Hospitality industrija sudjeluje sa oko 3,7% u BDP-u Europe, za za mnoge zemlje članice turizam je jedan od ključnih stupova ekonomije.

U Izveštaju se ističe da primjena niske stope PDV osnažuje konkurentnost turizma utječe na sljedeći način:

- Razina stope PDV-a utječe na povećanje internacionalnih turističkih dolazaka i povećanje prihoda od turizma;
- Putem utjecaja na cijene turističkih usluga, razina stope PDVa je i jedan od ključnih faktora globalne konkurentnosti, što potvrđuju primjeri turističkih zemalja poput Malezije i Tajlanda koje primjenjuju sniženu stopu PDV od 6 i 7% na hotelski smještaj, a ostvaruju više od 11% turističkih dolazaka u usporedbi s EU;
- Turizam je izvozni proizvod koji se realizira u zemlji. Troškovi smještaja čine u EU 36% ukupne turističke potrošnje, niža PDV stopa i posljedično niže cijene imaju značajan utjecaj na broj turista i njihovu potencijalnu turističku potrošnju;

Iskustvo EU zemalja: pozitivni ekonomski učinci smanjenja stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge

Izveštaj HOTREC-a navodi primjere pozitivnih ekonomskih učinaka nakon primjene snižene stope PDV u zemljama Europske unije:

POZITIVNI UTJECAJ NA ZAPOSŁJAVANJE

- Nakon što je turizam **Irske** iskusio značajan pad, tokom posljednjih nekoliko godina dolazi do znatnog oporavka, koji je potaknut serijom značajnih vladinih mjera, između ostalog i sniženjem stope turističkog PDV-a sa 13,5% na 9% koje je izvršeno 2011. godine. Nakon ovih poreznih promjena, u razdoblju od 2011. do kraja 2016. g. je izravno stvoreno 37,6 tisuća novih radnih mjesta u djelatnostima smještaja i ugostiteljstva, što predstavlja povećanje od 34% (dok u ukupnom gospodarstvu stopa rasta novih radnih mjesta iznosi 12,5% u navedenom razdoblju). Dodatno, neizravno je, uzimajući multiplikativni efekt u obzir, stvoreno 18.800 novih radnih mjesta u ostalim povezanim djelatnostima. Također, odnos vrijednosti za novac irskih turističkih proizvoda je znatno povećan; dok je u 2009. godini samo 60% turista ocjenjivalo odnos vrijednosti za novac dobrim, ova je ocjena povećala svoj udio na 95% turista koji u 2016. smatraju da je odnos vrijednosti za novac u irskom turizmu dobar.

- U **Švedskoj** je nakon sniženja stope PDV na ugostiteljske usluge u restoranima sa 25% na 12% u 2012. godini, tokom 2012. i 2013. godine, povećana zaposlenost u restoranima za 8% (u 2012.) i 6% (u 2013. g.), dok je u ostalim djelatnostima istodobno zaposlenost povećana samo 1% u 2012. i 3% u 2013. godini. Također je povećana i masa plaća u restoranima, i to za 4-7,5% više nego u ostalim djelatnostima. Uzimajući u obzir povećanu zaposlenost i povećanje mase plaća, procjenjuje se da je ukupan pozitivni učinak smanjenja stope PDV-a za restorane na razini od 10%.
- Nakon što je u **Njemačkoj** u siječnju 2010. godine smanjena stopa PDV-a na hotelski smještaj sa 19% na 7%, u razdoblju od 2010. do 2016. godine stvoreno je dodatnih 46,7 tisuća radnih mjesta, što čini povećanje od 18,5%. Istodobno, u ukupnom gospodarstvu Njemačke je povećanje broja radnih mjesta iznosilo 14,6%, što jasno upućuje na pozitivni ekonomski učinak smanjenja stope PDV-a u ugostiteljskoj djelatnosti.
- U **Francuskoj** je tokom dvije godine nakon smanjenja stope PDV-a u djelatnosti ugostiteljstva u restoranima, u srpnju 2009. godine, stvoreno 52,7 tisuće novih radnih mjesta, čime je ugostiteljska djelatnost postala djelatnost za najvećim rastom zaposlenosti u francuskom gospodarstvu. Dodatno, smanjenje stope PDV je omogućilo primjenu niza socijalnih povlastica za zaposlene u ugostiteljskoj djelatnosti: unaprijeđena u zdravstvenom osiguranju, porast minimalnih plaća za 5,5%, kao i bonus od 500 eura te dva dodatna dana godišnjeg odmora.
- U **Belgiji**, nakon smanjenja stope PDV-a za ugostiteljsku djelatnost u restoranima u 2010. g., broj novih radnih mjesta u sektoru je povećan za 1,5% više u usporedbi s povećanjem broja radnih mjesta u sektoru distribucije.

POZITIVNI UTJECAJ NA INVESTICIJE I PRIHODE

Izvještaj navodi da niža stopa PDVa na smještaj i ugostiteljske usluge osigurava resurse za unapređenje kvalitete i konkurentnost turističkih proizvoda i usluga. Na visoko globaliziranom turističkom tržištu, konkurentnost ovisi ne samo o razini cijene, već i o kvaliteti ponude. Niža stopa PDV omogućuje otključavanje investicijskog potencijala. Navode se sljedeći primjeri:

- Primjer **Njemačke** koja je u 2010. g. smanjila stopu PDV na smještaj pokazuje kako niža stopa PDV utječe na povećanje investicija u sektoru i time na bolje performanse sektora. Dok su u prosjeku hoteli u Njemačkoj investirali oko 90.000 eura u 2009. godini, u 2010. investicije su poraste na 119 tisuća eura, a u 2011. na čak 243 tisuće eura. Investicije su usmjeravane u kupnju opreme i renoviranje hotela, a napose hotelskih soba. Ovo je posljedično rezultiralo poboljšanim odnosom cijena i performansi njemačkih hotela, u usporedbi s godinama prije smanjenje stope PDVa.
- U **Irskoj** je nakon smanjenja stope PDVa na turističke usluge u 2011. godini, zabilježen porast od 79% gospodarske aktivnosti u razdoblju od 2011. godine do 2016., čime su direktno povećani i fiskalni efekti.

Iz ostalih relevantnih izvora proizlaze sljedeći učinci smanjenja stopa PDV na smještaj i ugostiteljske usluge u odabranim europskim zemljama, kako se navodi u nastavku.

Brojna istraživanja pokazala su **pozitivne učinke smanjenja stopa PDV na smještaj i ugostiteljske usluge u europskim zemljama:**

- Studija 'VAT Rates and Tax Evasion: Evidence from the Restaurant Industry in Greece'¹¹ pokazuje da smanjenje PDV-a u turizmu smanjuje poreznu evaziju, potiče konkurentnost industrije i fiskalni su troškovi u odnosu na koristi od smanjenja stope PDV-a ugostiteljstvu (makro efekti) minimalni.
- Porast stope PDV-a sa 6.5% na 13% prema studiji 'VAT Increase on the Greek Hotel Industry: Economic Impact Assessment'¹² pokazuje studija da se očekuje pad turističke potrošnje između 290 i 480 milijuna EUR, pad noćenja između 4 i 6.7 milijuna, izgubljena bruto dodana vrijednost 415 i 680 milijuna EUR dok su ukupni efekti (negativni) daleko veći.
- Studija 'Taxing Tourism in Spain: Results and Recommendations'¹³ pokazuje da odvojeno oporezivanje smještaja i ugostiteljstva (različitim stopama PDV-a) ima podjednake utjecaje na gospodarstvo zbog neodvojive povezanosti obje djelatnosti.
- Studija 'Tourism Taxation: An Applied Analysis for Spain'¹⁴ pokazuje da oporezivanje turizma po stopi PDV-a od 10% ima povoljne utjecaje na rast prihoda, društveno blagostanje Španjolske.
- Studija 'The Impact of a Reduced Rate of VAT on Restaurants'¹⁵ pokazuje da smanjenje stope PDV-a u turizmu ima pozitivne utjecaje na cijelo gospodarstvo (istraživanje na primjeru 10 zemalja između njih i Hrvatska) gdje smanjenje poreznog opterećenja na turizam generira stopu rasta BDP-a između 0.2 i 0.6 postotnih jedinica i da su koristi od smanjenog poreznog opterećenja turizma veće od oportunitetnih troškova izgubljenih prihoda u proračunu.

Temeljem provedenih studija koje su pokazale pozitivne učinke odnosno prednosti smanjenja stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge, određeni je broj europskih zemalja smanjio stope PDV na djelatnosti smještaja i ugostiteljstva. Temeljem provedenih analiza, Vlade navedenih zemalja djelatno priznaju da je smještajno-ugostiteljska djelatnost visoko konkurentna industrija koja posluje na internacionalnom tržištu, gdje se između zemalja uspostavljaju različiti uvjeti konkurentnosti poslovanja gospodarskih subjekata, te je stoga važno gospodarskim subjektima u djelatnostima smještaja i ugostiteljstva poreznom politikom osigurati internacionalno konkurentne uvjete poslovanja

U idućoj tablici prikazane su inicijative određenih europskih zemalja za sniženjem stope PDV-a na hotelski smještaj i kulturne atrakcije:

¹¹ Artavanis, 2015.

¹² Ernst & Young, Executive Summary, 2015.

¹³ Alberto Gago, Xavier Labandeira, Fidel Picos and Miguel Rodríguez

¹⁴ Alberto Gago, Xavier Labandeira, Fidel Picos and Miguel Rodríguez, 2006.

¹⁵ Economic Policy Division, Ministry of Finance, the Economy and Investment Malta, 2009.

Primjeri smanjenja stopa PDV na hotele u europskim zemljama

Država	Stopa PDV na hotele
Švicarska	Sa 8% smanjena na 3,8%
Njemačka	Sa 19% smanjena na 7%
Irska	Sa 13,5% smanjena na 9%
Italija	Sa 21% smanjena na 10%
Francuska	Sa 19,6% smanjena na 7%, zatim povećana na 10%
Grčka	Sa 23% smanjena na 6,5%, a onda povećana na 13%
Velika Britanija	20% (prijedlog da se smanji na 5%)

Izvor: Analysis of the Impact of the VAT Reduction on Irish Tourism & Tourism Employment, Deloitte, 1 July 2013, obrada HDC, 2016.

Njemačka

U Njemačkoj je 1.1.2010. smanjena stopa PDV na hotelski smještaj sa standardne stope 19% na stopu od 7%. Standardna stopa PDV-a koja se primjenjivala na hotelski smještaj uvjetovala je nekonkurentnost ove djelatnosti na internacionalnom tržištu. Na primjer, Bavarska, regija s razvijenom turističkom industrijom, bila je izrazito nekonkurentna u usporedbi sa susjednim zemljama, kao što su Austrija i Švicarska. Sniženje stope PDV-a je također uvedeno kako bi se stimulirale hotelske investicije. Rezultati smanjenja stope su bili: povećana razina hotelskih investicija, povećanje zaposlenosti, povećanje razine plaća u hotelijerstvu i smanjenje cijena u hotelijerstvu.

Činjenica da je njemačko ministarstvo financija, tradicionalno jedno od, u fiskalnom smislu, najkonzervativnijih u EU, primijenilo smanjenje stope PDV-a ukazuje na stav da indirektni utjecaj smanjenja stope PDV-a, kroz stimuliranje aktivnosti i zaposlenosti sektora te time proširenja baze PDV-a, dovodi na srednji rok do povećanja mase poreza na dobit u znatnoj mjeri. Ovi su rezultati iskazani u istraživanju koje je proveo Ekonomski istraživački institut IFO sa Sveučilišta u Münchenu. Također, istraživanje koje je provelo Njemačko hotelsko udruženje (IHA) 9 mjeseci nakon smanjenja stope PDV-a, pokazalo je da je na kratki rok:

- 89% ispitanika potvrdilo da su započeli ili planiraju investicije tokom godine;
- 32% ispitanika je zaposlilo više radnika tokom godine (procenjen porast zaposlenosti od 2% za stalno zaposlene i sličan porast zaposlenosti za zaposlene na kraće radno vrijeme);
- 35% ispitanika je povećalo razinu plaća;
- 32% ispitanika je smanjilo hotelske cijene kao direktnu posljedicu smanjenja stope PDV (prosječno smanjenje cijena je iznosilo 6% - neznatno manje od polovice smanjenja stope PDV-a).

Francuska

U Francuskoj je niža stopa PDV-a za hotele na snazi od 1967. godine. Iako je prethodno bila smanjena sa standardne stope 19,6% na 7%, kasnije je podignuta na 10%. PDV stopa na restorane je od 1.07.2009. smanjena sa standardne stope 19,6% na 5,5%. U međuvremenu, stopa je ponovno povišena na 7% u 2011. godini, a nakon toga na 10%. Sniženje stope PDV-a na restorane je kao posljedicu imalo sljedeće:

- izbjegnuto je oko 15.000 stečajeva i gubitak 30.000 radnih mjesta,
- stvoreno je 35.000 novih naučničkih mjesta i 25.000 novih radnih mjesta u restoranima,

- minimalna mjesečna plaća u restoranima je povećana i fluktuacija zaposlenih je smanjena.

Istraživanje koje je objavilo GIRA Conseil u siječnju 2010. pokazalo je da je prihod restorana povećan za 8% u razdoblju između srpnja i studenog 2009., u usporedbi sa istim razdoblje prošle godine, i to kao direktan utjecaj smanjenja stope PDV za restorane. Također, prema istraživanju udruge restoratera godinu dana nakon sniženja PDV stope na restorane, proizlazi da su cijene u restoranima i cafe barovima u drugoj polovici 2009. pale za 1,35%, dok je opći indeks porasta potrošačkih cijena u istom razdoblju bio +0,35%. Sličan trend nastavlja se i u prvoj polovici 2010. godine, kada je opći indeks rasta potrošačkih cijena zabilježen na razini 1,3%, dok cijene u restoranima i cafe barovima rastu po niskoj stopi od 0,3%. U konačnici, procijenjeno je da je utjecaj smanjenja stope PDV na restorane imao utjecaj na -2,5%-tni pad cijena u restoranima i cafe barovima. Što se tiče zapošljavanja, sniženje stope PDV na restorane omogućilo je u godini dana kreiranje novih 29.500 radnih mjesta direktno te ukupno 33.100 radnih mjesta direktno i indirektno, što je predstavljalo povećanje zapošljavanja u sektoru od 3,2% (a istodobno ostatak francuskog gospodarstva nije zabilježio povećanje zapošljavanja).

Švicarska

Švicarski Federalni Savjet je odobrio peto produljenje smanjena stope PDV (3,8%) za hotelski smještaj do 2017. godine. Snižena stopa je inicijalno uvedena 1996. godine, kako bi se kompenzirali učinci teških ekonomskih uvjeta.

Grčka

Grčka vlada često mijenja stopu PDV u hotelima i restoranima. Za mandata ranije Vlade stopa PDV povećana je sa 13% na 23% kao pokušaj povećanja proračunskih priljeva s osnova poreza, no mjera se pokazala kontraproduktivna i djelomično je vodila smanjenju potražnje, zatvaranju restorana i smanjenju zaposlenosti. Tako je stopa PDV-a na restorane smanjena sa standardne stope 23% na 6,5%, da bi ubrzo uslijed ekonomske krize bila podignuta na standardnu stopu od 24%. Također, stopa PDV na hotelski smještaj povišena je sa 6,5% na 13% početkom 2016. godine. Istraživanja pokazuju da su cijene u grčkim hotelima porasle oko 10% u odnosu na prethodnu godinu, i to uglavnom kao posljedica povećane stope PDV-a.

Provedena istraživanja procjenjuju da će se povećanje stope PDV-a imati negativne ekonomske učinke, npr. do 2020. se predviđa gubitak prihoda od hotelijerstva od 700 mil. eura do 1,2 milijarde eura. Kumulirani direktni, indirektni i inducirani gubitak dodane vrijednosti do 2020. se procjenjuje na razini 1 do 1,7 milijardi eura. S druge strane, procjenjuje se da će se proračunski priljevi po osnovi PDV-a povećati uglavnom u kratkom roku, dok će se na dugi rok smanjiti.

Baltičke zemlje

Kod pridruživanja EU, tri baltičke zemlje (Estonija, Latvija i Letonija) su odabrale smanjenje stope PDV na hotele. Kako je uslijedio razdoblje ekonomske nestabilnosti, Međunarodni monetarni fond je zatražio da baltičke zemlje povećaju porezne priljeve od 1.01.2009. godine, između ostalog, i vraćanjem PDV stopa na hotelski smještaj na standardnu stopu. Posljedice su u svakoj zemlji bile drugačije:

- Estonija nije vratila stopu PDV na standardnu stopu, već ju je povećala sa 5% na 9%, nakon čega je uslijedio pad broja stranih turista u zemlji;

- Latvija je vratila stopu PDV na hotelski smještaj s 5% na standardnu stopu od 21%; potrošnja stranih turista je smanjena za 15%; nakon čega je Vlada smanjila stopu PDV na hotele na 10% od 1.05.2010. – od tada je registrirana godišnja stopa rasta hotelskih rezervacija od 10% svake godine;
- Litva je promijenila stopu PDV na hotele sa 5% na standardnu stopu od 19% te od 1.09.2009. na 21%; stopa je smanjena na 9% kao privremena mjera za 2011. godinu.

Velika Britanija

Turistička industrija u Velikoj Britaniji snažno lobira za smanjenje stope PDV za hotele i restorane sa 20% na 5%. Britansko udruženje hotela i restorana (British Hospitality Association) je provelo istraživanje koje je pokazalo da bi smanjenje stope PDV na hotele i turističke atrakcije kreiralo dodatnih 80.000 poslova u hotelijerstvu. Profesor Adam Blake, koji je proveo istraživanje putem financijskog modela na riznici (CGE model), zaključio je da je smanjenje stope PDV-a na turizam „jedno od najefikasnijih, ako ne i najefikasnije, sredstvo stvaranja dodatnog BDP-a uz nizak trošak“.

Irska

Irska je smanjila stopu PDV na hotele i restorane sa 13% na 9% sredinom 2011. godine. Istraživanje Deloitte&Touche koje je provedeno sredinom 2013. pokazalo je sljedeće:

- smanjenje stope PDV je rezultiralo prosječnim smanjenjem cijena hotelijerstva i ugostiteljstva od 2,9%;
- percepcija stranih turista o odnosu vrijednosti za novac je u Irskoj poboljšana nakon smanjenja stope PDV na hotele i restorane;
- nakon smanjenja stope PDV na hotele i restorane, povećan je broj domaćih i stranih turista te povećani prihod od turizma u Irskoj;
- povećana je ekonomska aktivnost sektora za 16% u prvih 12 mjeseci nakon smanjenja stope PDV na hotele i restorane;
- povećana je zaposlenost u sektoru za 10.000 radnih mjesta;
- porezni prihodi od PDV-a za hotele i restorane su pali za 88 milijuna Eur u prvih 18 mjeseci, nakon čega su se stabilizirali.

6.3. Oporezivanje PDV-om kao faktor od utjecaja na konkurentnost turizma: pozicija Hrvatske u EU i na Mediteranu

Konkurentnost turizma Hrvatske

Iako je, prema istraživanju Svjetskog gospodarskog foruma o konkurentnosti sektora turizma i putovanja, Hrvatska relativno dobro pozicionirana jer se po ukupnom rangi konkurentnosti turizma u 2017. godini nalazi na 32. mjestu od ukupno 136 analizirane zemlje, vidljivo je da bitno zaostaje po sljedećim kriterijima:

- utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama i zapošljavanju, gdje smo pozicionirani pri dnu ljestvice zemalja,

- konkurentnost poslovnog okruženja,
- konkurentnost cijena u turizmu.

Za zaključiti je dakle da smo po ključnim elementima koji utječu na konkurentnost poslovanja i razvoja turizma pozicionirani izrazito loše u usporedbi sa konkurentskim turističkim zemljama.

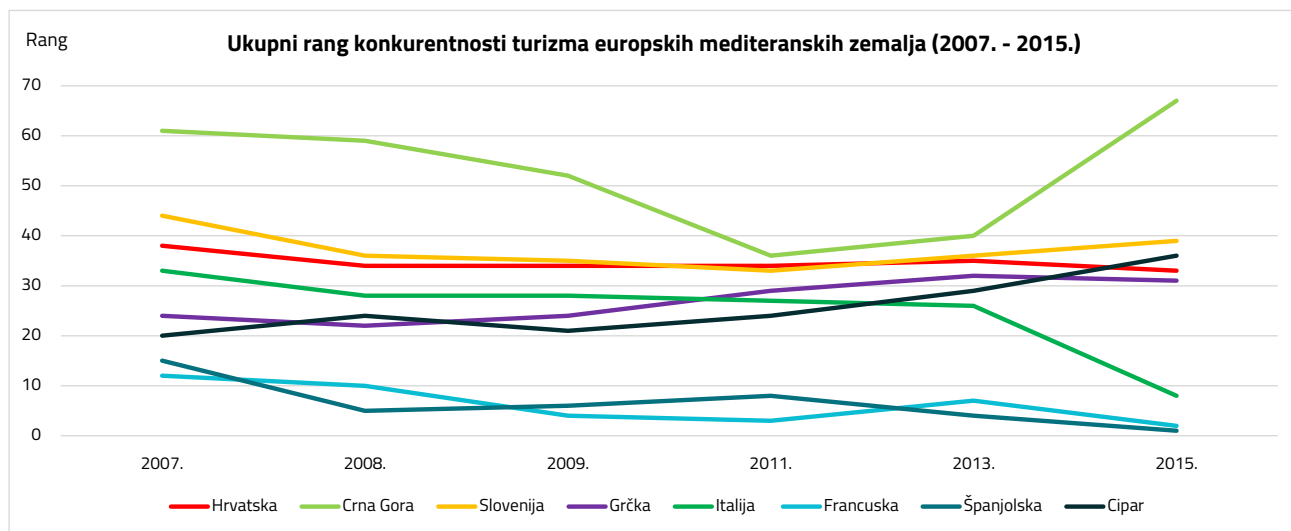
Konkurentnost poslovnog okruženja Hrvatske i cijena u industriji putovanja i turizma

	Indikator	Rang 2017.	Ukupni rang konkurentnosti 2017.
→	Utjecaj oporezivanja na poticaje na zapošljavanje	132.	32. /136
→	Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	130.	
	Konkurentnost poslovnog okruženja	114.	
	Indeks hotelskih cijena	77.	

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2017, World Economic Forum

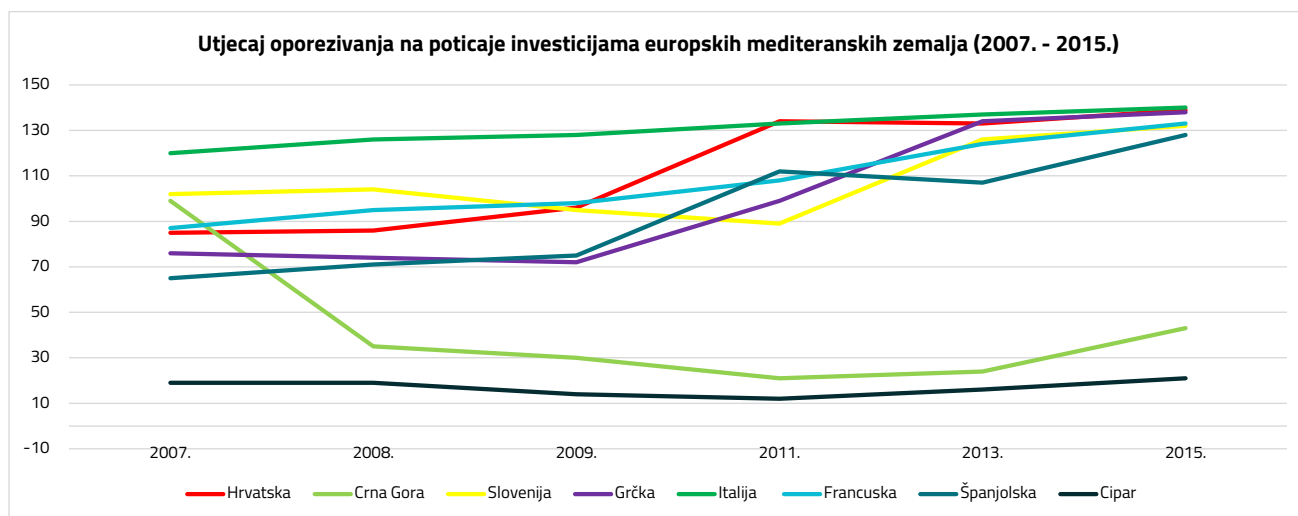
Procjena konkurentnosti sektora turizma i putovanja koju Svjetski gospodarski forum provodi od 2007. godine za sve države svijeta, poslužila je za analizu prikazanu grafikonima u nastavku (a također i detaljnim tablicama u Prilogu). U grafikonima su prikazani plasmani mediteranskih europskih zemalja od uvođenja modela do danas, prema ukupnoj konkurentnosti turizma i putovanja te prema sljedećim elementima ukupne konkurentnosti:

- Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama;
- Konkurentnost poslovnog okruženja (uvedena u model 2015. godine);
- Indeks hotelskih cijena (uveden u model 2008. godine);
- Konkurentnost cijena u turizmu.

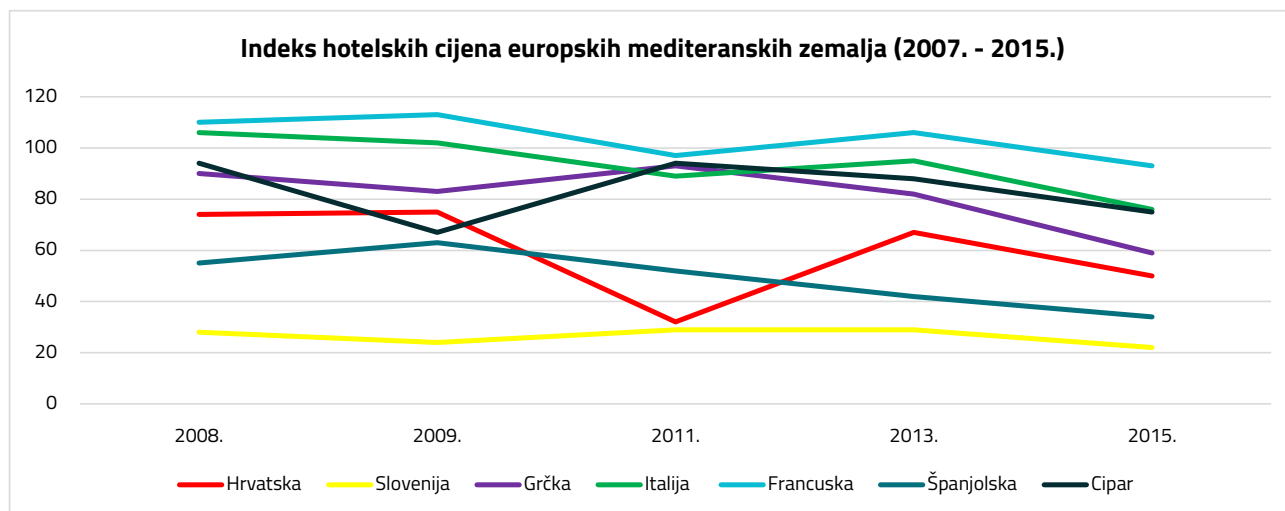
Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

Napomena: Rang = 1 označava najvišu razinu konkurentnosti

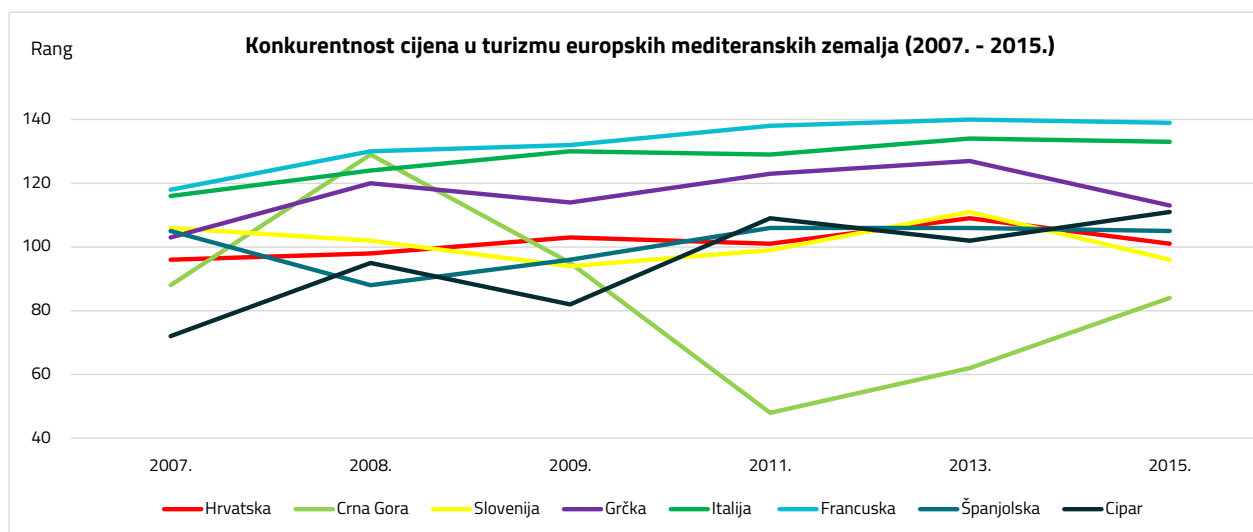
Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

Napomena: Rang = 1 označava najvišu razinu konkurentnosti

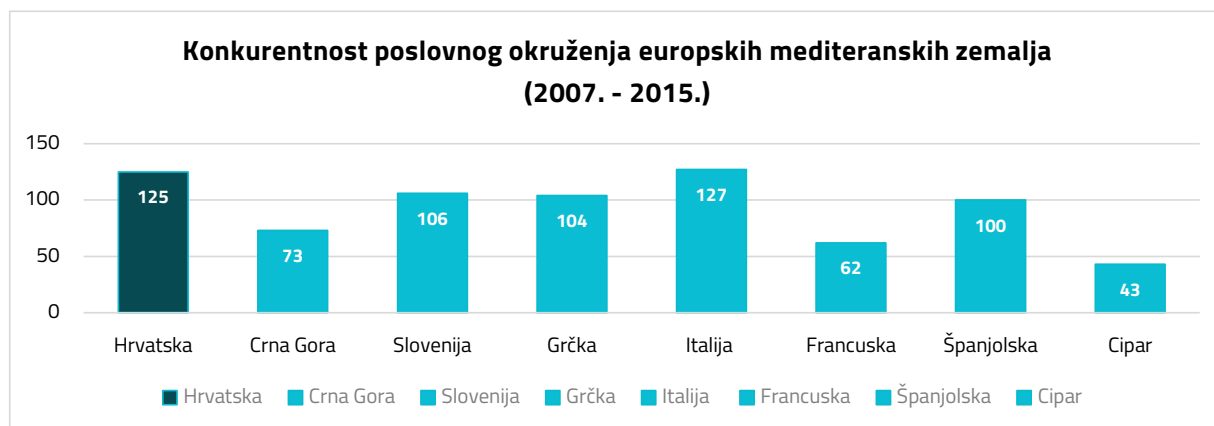
Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

Napomena: Rang = 1 označava najvišu razinu konkurentnosti

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

Napomena: Rang = 1 označava najvišu razinu konkurentnosti

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

Temeljem analize, zaključuje se sljedeće:

- Italija, Francuska i Španjolska ubrajaju se u red turistički najkonkurentnijih država svijeta, Slovenija, Grčka i Cipar se po plasmanu u istoj dekadi kao i Hrvatska (između 30. i 40. mjesta), dok je Crna Gora prema zadnjem istraživanju doživjela značajan pad i trenutno se nalazi na 67. mjestu na svijetu;
- Međutim, turistički najkonkurentnije države Mediterana loše su plasirane što se tiče cjenovne konkurentnosti turizma i utjecaja oporezivanja na turizam (sve redom iza 100. mjesta i iza Hrvatske), dok je situacija bolja što se tiče konkurentnosti hotelskih cijena. No i prema ovom su parametru od Hrvatske bolje plasirane samo Slovenija na 22. mjestu i Španjolska na 34.;
- Uz to vidljiv je i opadajući trend plasmana istih država prema cjenovnoj konkurentnosti uz istovremeni trend rasta plasmana ukupnog indeksa turističke konkurentnosti;
- Za potrebe analize međusobnog odnosa promatranih elemenata turističke konkurentnosti, napravljen je Pearsonov test korelacije vremenskih serija elemenata konkurentnosti za promatrane države;
- Pronađene su sljedeće statističke signifikantne korelacije:
 - Ukupna konkurentnost turističkog sektora negativno je korelirana s cjenovnom konkurentnosti turizma (koeficijent $P = -0,36$);
 - Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama pozitivno je korelirana s cjenovnom konkurentnosti turizma (koeficijent $P = 0,57$).
- Pomalo iznenađuje prva pronađena korelacija, posebno iz razloga što je cjenovna konkurentnost jedan od pilara (elemenata) izračuna ukupne konkurentnosti pa je bilo za očekivati da će dvije veličine biti pozitivno korelirane;
- Nameće se zaključak da unutar ovako definiranog modela turističke konkurentnosti ona dominantno ovisi o atrakcijskim elementima i performansama samog turizma pojedine države;
- Atraktivne, konkurentne i u turizmu razvijene države nemaju problema s privlačenjem tržišta, što im omogućava i bitno više cijene u odnosu na konkurente pa tako postaju manje cjenovno konkurentne;
- Posljedica je i veći jedinični prihod od turističke aktivnosti zbog čega se mogu povisiti fiskalna i parafiskalna davanja, što se odražava i na sve elemente utjecaja oporezivanja u turizmu (investicije, operativu) koji su u ovim državama u donjoj trećini od svih promatranih država svijeta;

- No, prethodna analiza pokazuje da se niti u jednoj od promatranih država ti prihodi ne ostvaruju podizanjem stope PDV-a na elemente turističke ponude (smještaj i ugostiteljstvo), već kroz druga davanja;
- Jedan od ključnih razloga treba tražiti u činjenici da sve navedene države imaju snažno razvijenu poljoprivrednu proizvodnju i povezanu prerađivačku industriju koje su snažno integrirane u turističku ponudu, pa bi podizanje PDV-a značilo ne samo smanjenje konkurentnosti ugostiteljstva, nego i otežan plasman poljoprivrednih proizvoda;
- Budući da je poljoprivredna proizvodnja obilno subvencionirana u praktično svim članicama EU, to bi praktično značilo poništavanje prethodnih subvencija;
- Gornja analiza ukazuje na sljedeće zaključke vezane uz predloženi porezni tretman djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj:
 - **Za očekivati je da će izmjena stope PDV na ugostiteljske usluge koja je izvršena od 1.1.2017. g. pogoršati cjenovnu konkurentnost turizma i ugostiteljstva u Hrvatskoj, po kojoj je Hrvatska ionako već razmjerno loše plasirana (101. mjesto);**
 - **Svi mediteranski konkurenti imaju drugačije porezne politike prema sektoru te se on relativno manje opterećuje kroz PDV, a više kroz druga davanja;**
 - **Iako su se u posljednje dvije godine u Hrvatskoj značajno povisile investicije u turizam, Hrvatska je još razmjerno daleko od pune implementacije repozicioniranja prema turizmu više vrijednosti koji je zacrtala sektorska strategija do 2020., što je vidljivo iz podataka o strukturi ponude i ostvarenom prihodu po turističkom noćenju;**
- S obzirom na navedeno, izvršeno povišenje stope PDV za izvanpansionske ugostiteljske usluge je s aspekta daljeg razvoja konkurentnosti turizma Hrvatske rizična:
 - U sadašnjem je trenutku atraktivnost Hrvatske za investicije osnažena povoljnim eksternim čimbenicima, zbog brojnih političkih i sigurnosnih problema konkurenata na Južnom i Istočnom Mediteranu. Dakle, **sada je svakako povoljan trenutak za poticanje investicijske ekspanzije;**
 - **Turizam** je i dalje najvažniji gospodarski sektor u državi, a zbog temeljnih obilježja turističke aktivnosti **integrira niz drugih gospodarskih sektora;**
 - Uspješno **repozicioniranje turizma** prema modelu više vrijednosti značilo bi i promjenu strukture tržišta potražnje koja bi značilo i drugačiju vrstu potražnje za svim elementima njegovog lanca vrijednosti;
 - Ovaj se proces najbolje može primijeniti na sektor poljoprivrede, gdje je Hrvatska uslijed globalizacijskih procesa ionako izgubila priliku međunarodno konkurirati na sirovinskom konceptu zbog daleko manje ekonomije obujma od vodećih svjetskih proizvođača;
 - Ovakvo je **repozicioniranje važan preduvjet** (naravno, ne i jedini) **za poboljšanje razvojne pozicije u poljoprivredi i drugim za turizam važnim djelatnostima**, odnosno odmaku prema strategiji brendiranih proizvoda više dodane vrijednosti;
 - Oni će se, osim zbog očekivanog zastoja u konverziji smještajne strukture (kroz investicijski proces), svakako naći u otežanoj poziciji zbog povišene porezne stope na ugostiteljstvo, odnosno troškovno manje opravdanog plasmata proizvoda više vrijednosti. Viši PDV će očekivano ugostitelje preusmjeriti na rezanje troška, odnosno jeftinije uvozne sirovine;

- Sustav poreznih opterećenja konkurenata na Zapadnom Mediteranu pokazuje da su svjesni gornjih činjenica. Dodatno, postavlja se pitanje može li Hrvatska zadržati sadašnju turističku konkurentnost ako se po poreznom opterećenjima svrstava u rang tih istih država, dok su joj jedinični prihodi po noćenju dva do tri puta manji.

Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske: porezna presija – jedno od ključnih ograničenja za rast konkurentnosti i razvoj sektora

Na Adria Hotel Forumu, regionalnoj hotelskoj investicijskoj konferenciji, u 2016. godini, oformljen je Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske.

Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske je formiran kao poslovni klub vodećih investitora u turizam Hrvatske (postojećih hotelsko-turističkih grupacija u Hrvatskoj te ključnih internacionalnih investitora zainteresiranih za ulaganja u turizam u Hrvatskoj) sa svrhom usuglašavanja ključnih ograničenja intenzivnijeg investiranja u hotelijerstvo Hrvatske te izradom prioritarnih mjera kojim bi se otklonila navedena ograničenja.

U Investicijskom forumu su sudjelovali predstavnici 24 najznačajnija hotelsko poduzeća i inozemni investitori u turizmu Hrvatske (popis u prilogu), kao i članovi Organizacijskog odbora Adria Hotel Forumu te savjetnici. Članovi Investicijskog foruma hotelijerstva Hrvatske su u razdoblju od 2014. godine do kraja 2016. godine investirali u hotelijerstvo i turizam Hrvatske oko 1.5 milijardi Eur. (Detaljnije informacije u Prilogu ovog izvještaja).

Kao ključna ograničenja intenzivnijeg investiranja u hotelijerstvo i turizam, investitori su identificirali sljedeće, i to po redoslijedu ocjene važnosti pojedinog faktora/ograničenja:

- 1. Stopa PDVa na usluge u turizmu i hotelijerstvu viša od konkurencije**
2. Procedura donošenja prostornih i urbanističkih planova te izdavanje građevinskih i uporabnih dozvola
3. Pitanje pomorskog dobra
4. Fiskalna i parafiskalna davanja neprilagođena sezonskom poslovanju / česte promjene fiskalnih propisa
5. Birokracija / administrativne barijere / korupcija na lokalnoj razini / politiziranje
6. Neadekvatan sustav školovanja / stručna izobrazba s nedovoljno praktičnog dijela i cjeloživotni razvoj
7. Neusklađenost sustava TZ s principima DMO / centralizacija sustava
8. Visina poreznog opterećenja
9. Pitanje turističkog zemljišta
10. Neadekvatno upravljanje prostorom od strane lokalne/ regionalne samouprave

Kao najvažnije ograničenje iskazana je visina poreza na dodanu vrijednost u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva za koju je istaknuto kako je viša od konkurentskih zemalja na Mediteranu. Stoga članovi Investicijskog foruma hotelijerstva Hrvatske predlažu da se ista smanji 10%, kako za usluge smještaja tako i za ostale usluge u turizmu.

Investitori su suglasni da se kod rješavanja navedenih ograničenja treba uzeti u obzir sljedeće ključne činjenice:

- Strategija razvoja turizma RH do 2020. definira glavni cilj turizma Hrvatske: ulazak u 20 vodećih turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti.
- Godine 2015. Hrvatska je prema indeksu konkurentnosti turizma rangirana na 33. mjestu, a po kriteriju poslovnog okruženja na 125. mjestu od 141 zemlje.
- Sa 18% udjela u BDP-u, turizam je strateški važna djelatnost za gospodarstvo Hrvatske.
- Razvoj turizma potiče razvoj povezanih djelatnosti, ostvarujući tako dodatni pozitivan utjecaj na rast gospodarstva.
- Od 10 ključnih ograničenja koje predstavljaju prepreke intenzivnijem investiranju u hotelijerstvo i turizam, Ministarstvo turizma je izravno nadležno za rješavanje samo jednog od identificiranih 10 ograničenja.

S obzirom na navedeno, investitori su sporazumno donijeli sljedeće zaključke:

- Ulaganja u hotelijerstvo i turističku infrastrukturu ključni su pokretač rasta konkurentnosti turizma i razvoja ukupnog gospodarstva.
- Postojeća investicijsko-poslovna klima nedovoljno je atraktivna za privlačenje investicija. Postoje brojna ograničenja koja usporavaju intenzivniji proces investiranja u hotelijerstvo i turizam.
- Investitori pozivaju Vladu RH da se krene u proces otklanjanja ključnih ograničenja, prioritarnim provođenjem sljedećih mjera:
 - **Smanjenje stope PDV-a za hotelski smještaj i ostale usluge u turizmu na razinu konkurentskih zemalja na Mediteranu;**
 - Rješenje problema turističkog zemljišta;
 - Rješenje pitanja pomorskog dobra;
 - Prilagođavanje fiskalnih i parafiskalnih davanja karakteru poslovanja hotelijerstva;
 - Ubrzavanje procedura donošenja prostornih i urbanističkih planova i izdavanje građevinskih dozvola
 - U procesu kreiranja rješenja koja će omogućiti snažniji investicijski zamah, valja otvoriti dijalog između javnog i privatnog sektora, te uključiti dionike iz privatnog sektora u raspravu i proces definiranja mjera za otklanjanje investicijskih barijera, u skladu s pozitivnom poslovnom praksom EU te Mediterana kao prirodnog konkurentskog okruženja u turizmu;
 - Ministarstvo turizma treba dobiti koordinacijsku ulogu u procesu donošenja rješenja koja doprinose uspostavi konkurentske investicijsko-poslovne klime u Hrvatskoj.

Poslovni klub pod nazivom Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske nastaviti će sa svojim radom i tokom 2016. i 2017. godine kako bi nastavio s utjecajem na rješavanje ključnih izazova pri investiranju u hotelijerstvo Hrvatske, te time otvorio prostor za povećanje iznosa investicija kako od domaćih tako i od strane međunarodnih investitora.

7. PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV NA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSKE USLUGE U HRVATSKOJ

7.1. Analitički okvir za procjenu ekonomskih i fiskalnih učinaka

Iskustva europskih, a naročito iskustva mediteranskih zemalja u kojima turizam ima znatan doprinos nacionalnom BDP-u, pokazuju da su u zemljama u kojima se ostvaruje viši ekonomski utjecaj turizma, u primjeni stope PDV na hotele i ugostiteljstvo koje su niže od standardnih PDV stopa, kako bi se osigurali međunarodno konkurentni uvjeti poslovanja ovih djelatnosti.

Snižavanje stope PDV-a ispod razine standardne PDV stope ima niz izravnih i neizravnih ekonomskih učinaka.

Primarni učinci:

- Smanjenje stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge u određenom omjeru uvjetuje smanjenje cijena ovih usluga. Omjer sniženja cijena i sniženja stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge ovisi o postotku prelijevanja smanjenog iznosa PDV po osnovi sniženja stope PDV na razinu cijena, odnosno o spremnosti poduzetnika (hotelijera i ugostitelja) na sniženje cijene ili zadržavanje cijene na prethodnoj razini, osiguravajući time višu razinu dobiti. Iskustva u pogledu ovog postotka su različita u odnosu na različite zemlje: od 82%-tnog prelijevanja u Švedskoj¹⁶ (kao maksimalno zabilježenog u nekoj državi) do svega 19%-tnog prelijevanja u Portugalu. Nadalje, kao posljedica sniženih cijena, nastaje povećanje potražnje i povećanje volumena prodaje i prihoda od smještaja i ugostiteljskih usluga, kao posljedica elastičnosti potražnje koja postoji u smještaju i ugostiteljstvu. Prema istraživanjima provedenim u europskim zemljama, cjenovna elastičnost kreće se na sljedeći način:
 - u smještaju kreće se od -0,7 do -1,2 u kratkom roku, te od -1,65 do čak -2,5 na dugi rok, dok
 - u ugostiteljstvu se kreće od -0,42 do -0,8.
- U okvirima navedenih raspona, što je veći stupanj nesavršenosti konkurencije, koeficijent elastičnosti potražnje je u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva niži. Najviši navedeni koeficijent (-2,5) prisutan je na tržištima na kojima je stupanj konkurencije vrlo razvijen (primjer Velika Britanija). Koeficijent elastičnosti od -2,5 znači da će smanjenje cijene od 10% stimulirati povećanje volumena potražnje od 25%.
- Na osnovi opisanih učinaka, dolazi do promjene u proračunskim priljevima po osnovi PDV na djelatnosti smještaja i ugostiteljstva. Konkretna neto promjena u proračunskim priljevima se definira kao saldo između sljedećeg: Smanjenje proračunskog priljeva po osnovi PDV, temeljem smanjene stope PDV i smanjenih cijena, a povećanje proračunskog priljeva po osnovi PDV, temeljem povećanog prihoda od smještajnih i ugostiteljskih usluga. Praksa zemalja koje su smanjivale stopu PDV na smještaj i ugostiteljstvo pokazuje da u toku prve dvije godine od smanjenja stope PDV na usluge smještaja i ugostiteljstva, postoji negativan neto učinak na proračun.

¹⁶ Navedeni postoci odražavaju omjer sniženja cijena ugostiteljskih usluga i sniženja stope PDV na ugostiteljske usluge.

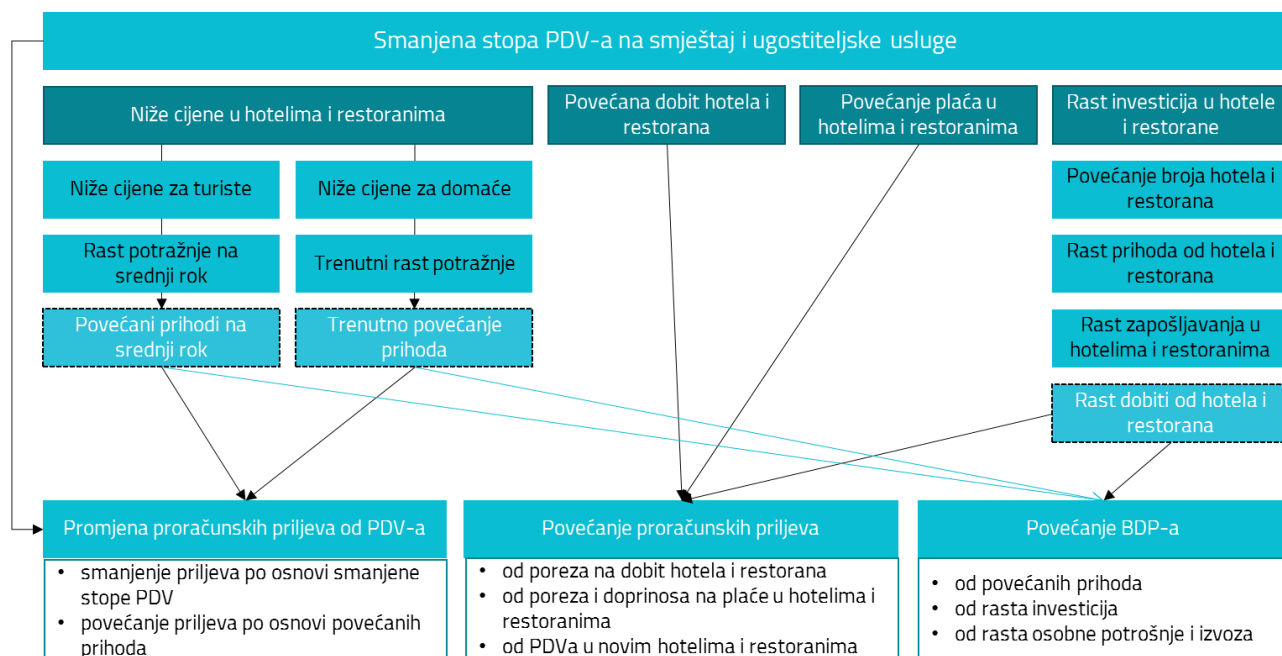
Sekundarni učinci:

- Smanjenje stope PDV-a u smještaju i ugostiteljstvu, preko multiplikativnih učinaka na djelatnosti povezane s ugostiteljstvom (poljoprivreda, proizvodnja hrane i pića, veleprodaja i maloprodaja, prijevoz, građevinarstvo) dovodi do povećanja zaposlenosti i prihoda u povezanim djelatnostima.
- Temeljem navedenih učinaka, povećavaju se proračunski priljevi po osnovi PDV, poreza i doprinosa iz i na plaće te poreza na dobit iz povezanih djelatnosti.

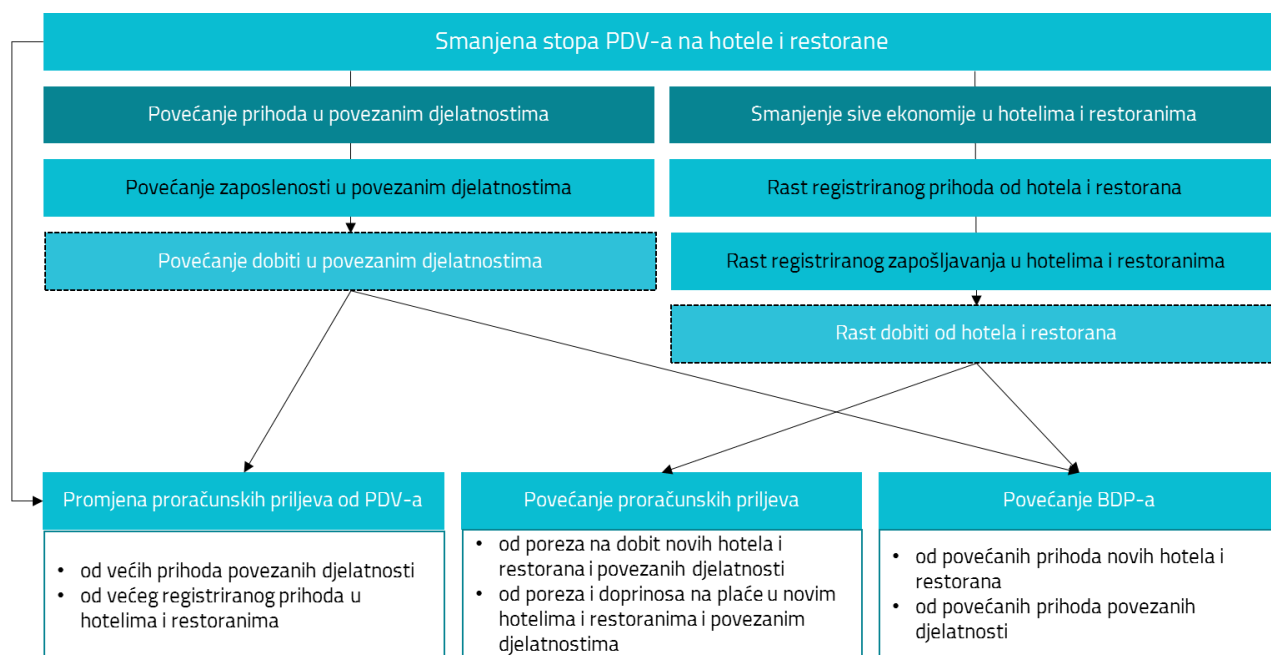
Tercijarni učinci:

- Povećanje dobiti u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva koje nastaje kao posljedica smanjenja stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge, dovodi do povećanja proračunskih priljeva po osnovi poreza na dobit.
- Povećano zapošljavanje u smještaju i ugostiteljstvu dovodi do povećanja mase plaća, a time i do povećanja poreza i doprinosa iz i na plaće.
- Povećanje investicija kao posljedica povećanja dobiti u smještaju i ugostiteljstvu znači veći doprinos ovih djelatnosti BDP-u, stvaranje novih prihoda (te povećanje proračunskih priljeva po osnovi PDV temeljem novih poduzetnika u smještaju i ugostiteljstvu).
- Smanjenje sive ekonomije u smještaju i ugostiteljstvu dešava se kao posljedica rasta profitnih marži u ovim djelatnostima, čime se stvara povećanje prihoda, zaposlenosti i dobiti u smještaju i ugostiteljstvu, te dolazi do povećanja proračunskih priljeva iz ovih djelatnosti generiranih povećanim prihodima, većom zaposlenosti i dobiti koje nastaju smanjenjem sive ekonomije.

Izravni ekonomski utjecaj smanjenja stope PDV-a na smještaj i ugostiteljske usluge

Neizravni ekonomski utjecaj smanjenja stope PDV-a na smještaj i ugostiteljske usluge

7.2. Definiranje scenarija i pretpostavki za scenarije

Analizirani scenariji i postupak komparativne analize

Uvažavajući prethodno obrazloženi analitički okvir za procjenu ekonomskih i fiskalnih učinaka promjene stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge u Hrvatskoj, a sukladno projektnom zadatku, izvršena je komparativna analiza četiri scenarija, kako slijedi:

4 scenarija:	Ključne varijable:	Porezno opterećenje po osnovi PDV:
1 Bazni scenario	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 13%	= ostaje jednako
2 Scenario A	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 10%	↓ smanjuje se
3 Scenario B	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 8%	↓ smanjuje se
4 Scenario C	Stopa PDV na smještaj i pansion 13% Stopa PDV na pripremanje i usluživanje a la carte hrane i pića 25%	↑ povećava se

Analiza svakog scenarija izvršena je izradom projekcija računa dobiti i gubitka za petogodišnje razdoblje (2017.-2021.), za:

- skupinu djelatnosti 55 – Smještaj
- skupinu djelatnosti 56 – Priprema i usluživanje hrane i pića, te
- ukupno, za područje djelatnosti I – Smještaj i priprema te usluživanje hrane.

Temeljem izrađenih projekcija računa dobiti i gubitka, analizirani su izravni učinci promjene stopa PDV na smještaj i ugostiteljstvom, izračunom sljedećih pokazatelja za svaku skupinu djelatnosti (te ukupno za područje djelatnosti), za svaki scenario, kako je navedeno u nastavku.

Izravni ekonomski učinci:

- Dodatno angažirana radna snaga (prosječan broj dodatno zaposlenih, na bazi sati rada)
- Bruto dodana vrijednost
- Investicije

Izravni fiskalni učinci:

- Porez na dodanu vrijednost
- Porez na dobit
- Porezi i doprinosi iz i na plaće
- Neto fiskalni učinci, definirani saldiranjem prethodno navedenih pojedinih fiskalnih učinaka.

U cilju provedbe komparativne analize scenarija u kojima se mijenja stopa PDV (scenariji A, B i C) u odnosu na bazni scenario, u kojem je pretpostavljeno zadržavanje stope PDV koja je bila u primjeni 2016. godine, za analizirano petogodišnje razdoblje (2017.-2021.) su izračunati:

- kumulativni učinci po svakom prethodno navedenom pokazatelju ekonomskih i fiskalnih učinaka, za bazni scenario i za scenarije A, B i C,
- apsolutne i postotne razlike kumulativnih učinaka po svakom prethodno navedenom pokazatelju ekonomskih i fiskalnih učinaka, između svakog od scenarija A, B i C u usporedbi s baznim scenarijem.

Korištene podloge za analizu

Kao temeljna podloga za analizu i procjenu učinaka promjene stope PDV poslužili su računi dobiti i gubitka iz godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika,¹⁷ za razdoblje 2011.-2015., i to za:

- skupinu djelatnosti 55 – Smještaj
- skupinu djelatnosti 56 – Priprema i usluživanje hrane i pića, te
- ukupno za područje djelatnosti I – Smještaj i priprema te usluživanje hrane.

¹⁷ Izvor: Financijska agencija (FINA)

Kako su u trenutku ove verzije bili poznati rezultati djelatnosti samo djela veličina prema FINA-i za 2016, uvršteni su tamo gdje su bili dostupni, dok je HDC procijenio ostale veličine na temelju trendova kretanja ostalih veličina. Rezultati za 2016. tako su kombinacija dostupnih podataka i procjena HDC.

Kako bi se dobila odgovarajuća podloga za analizu utjecaja promjene stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge, izvršeno je strukturiranje poslovnih prihoda poduzetnika prema temeljnim vrstama prihoda (prihod od smještaja, prihod od pansionerske hrane, prihod od a la carte hrane i pića, ostali poslovni prihodi). Strukturiranje prihoda je izvršeno temeljem analize strukture prihoda poduzeća koja su sudjelovala u anketnom istraživanju za potrebe ovog projekta¹⁸, kao i temeljem uvida u strukturu prihoda iz istraživanja Hotelski benchmarking i Benchmarking kampova.¹⁹

Pretpostavke za scenarije

U izradi financijskih projekcija za svaki od scenarija, korišten je sljedeći set pretpostavki za razdoblje 2017.-2021. godine:

- godišnje stope promjene noćenja,
- godišnje stope promjene cijena smještaja (pansionerskih usluga) te ugostiteljskih usluga (a la carte hrana i piće),
- godišnje stope promjene prihoda po vrstama (smještaj /pansion, a la carte hrana i piće, ostali poslovni prihodi),
- godišnje stope rasta troškova poslovanja po skupinama (materijalni troškovi, troškovi rada, ostali troškovi, amortizacija),
- godišnje stope rasta zaposlenih i prosječnih plaća kao input u stopu promjene troškova rada,
- investicijski potencijal procijenjen je temeljem investicijskih namjera poduzeća koja su sudjelovala u anketnom istraživanju, uz napomenu da ulaganja ovih poduzeća iznose 43% ukupnih ulaganja djelatnosti smještaja.

U odnosu na bazni scenario, za scenario A pretpostavljen je dodatni godišnji porast noćenja od 1 postotka, za scenario B porast od 1,5 postotka, a za scenario C smanjenje od 2,5 posto godišnje na stope rasta definirane u baznom scenariju.

Stope promjena cijena su u baznom scenariju određene na razini pretpostavljene inflacije za Euro, a u scenarijima A, B i C uzimajući u obzir elastičnost potražnje, računajući ipak da će se utjecaj na cijene zadržati na donjoj granici raspona uobičajenih koeficijenata elastičnosti u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva.

¹⁸ Obrade rezultata anketnog istraživanja se prikazuju u Prilogu ovog izvještaja.

¹⁹ Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Hotel benchmarking (2011.-2015.) i Benchmarking kampova (2014.-2015.) – Obrade se prikazuju u Prilogu ovog izvještaja.

U odnosu na bazni scenario, za scenario A pretpostavljen je dodatni godišnji porast prihoda a la carte od 1,5 postotaka, za scenario B porast od 2,5 postotaka, a za scenario C stagnacija a la carte prihoda u razdoblju 2017.-2018. a nakon toga umjereni rast prihoda a la carte od 2 posto godišnje.

4 scenarija:

Variable:

1	Bazni scenario	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 13%
2	Scenario A	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 10%
3	Scenario B	Stopa PDV na smještaj i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića 8%
4		Stopa PDV na smještaj i pansion 13% Stopa PDV na pripremanje i usluživanje a la carte hrane i pića 25%

Godišnje stope rasta	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
tržišni rast noćenja	8,0%	3,5%	3,0%	3,0%	3,0%
tržišni rast cijena smještaja/pansiona	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
prihoda smještaja / pansiona	9,0%	4,5%	4,0%	4,0%	4,0%
prihoda a la carte hrane i pića	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	3,5%
ostalih poslovnih prihoda	4,5%	2,3%	2,0%	2,0%	2,0%
tržišni rast noćenja	9,0%	4,5%	4,0%	4,0%	4,0%
tržišni rast cijena smještaja/pansiona	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
prihoda smještaja / pansiona	9,7%	5,2%	4,7%	4,7%	4,7%
prihoda a la carte hrane i pića	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%	5,0%
ostalih poslovnih prihoda	4,9%	2,6%	2,4%	2,4%	2,4%
noćenja	9,5%	5,0%	4,5%	4,5%	4,5%
prosječnih cijena smještaja / pansiona	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
prihoda smještaja / pansiona	10,0%	5,5%	5,0%	5,0%	5,0%
prihoda a la carte hrane i pića	6,5%	6,5%	6,5%	6,5%	6,0%
ostalih poslovnih prihoda	5,0%	2,8%	2,5%	2,5%	2,5%
noćenja	5,5%	1,0%	0,5%	0,5%	0,5%
prosječnih cijena smještaja / pansiona	3,0%	2,0%	1,5%	1,0%	0,5%
prihoda smještaja / pansiona	8,5%	3,0%	2,0%	1,5%	1,0%
prihoda a la carte hrane i pića	0,0%	0,0%	2,0%	2,0%	2,0%
ostalih poslovnih prihoda	4,3%	1,5%	1,0%	0,8%	0,5%

Volumen promjene angažirane radne snage ovise o volumenu fizičkog prometa. Kao podloga su uzeti trendovi porasta broja zaposlenih u prošlom razdoblju, ali i realna mogućnost porasta postojeće produktivnosti rada. Stoga su stope promjene angažirane radne snage stavljene u odnos sa stopama porasta broja noćenja. Indeksi stopa rasta angažirane radne snage u odnosu na stope rasta broja noćenja variraju u rasponu od 0,6 do 0,8.

Stope rasta troškova poslovanja određene su uzimajući u obzir sljedeće:

- udjel materijalnih troškova u ukupnom prihodu, pri čemu se vodilo računa o pretežito varijabilnom, ali i djelomično fiksnom udjelu ovih troškova, te su godišnje stope rasta materijalnih troškova određene s indeksima 0,9 do 0,96 u odnosu na stope rasta prihoda;
- procijenjene stope promjene troškova rada uzimaju u obzir stope promjene angažirane radne snage i stope rasta prosječnih plaća, koje su određene analizom prošlog razdoblja i sagledavanjem stanja na tržištu rada u idućem srednjoročnom razdoblju;
- procijenjene stope rasta ostalih troškova poslovanja temelje se na pretpostavljenom udjelu u prihodu, uzimajući u obzir fiksnu i varijabilnu komponentu troškova;
- procijenjene stope rasta amortizacije određene su temeljem postojeće razine amortizacije i planiranih investicija.

Stope promjene angažirane radne snage	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	PGSR
SMJEŠTAJ (skupina djelatnosti 55)						
Bazni scenario	6,4%	2,8%	2,3%	2,3%	2,3%	3,2%
Scenario A	7,2%	3,6%	3,2%	3,2%	3,2%	4,1%
Scenario B	7,6%	4,0%	3,6%	3,6%	3,6%	4,5%
Scenario C	4,6%	0,8%	0,4%	0,4%	0,4%	1,3%
UGOSTITELJSTVO (skupina djelatnosti 56)						
Bazni scenario	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	1,8%	3,6%
Scenario A	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%
Scenario B	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%
Scenario C	-0,5%	0,5%	1,0%	1,5%	1,5%	0,8%

7.3. Procjena izravnih ekonomskih i fiskalnih učinaka

Detaljne projekcije izrađene za razdoblje 2017.-2021. godine, za djelatnost 55 i 56, za svaki od scenarija, prikazuju se u Prilogu ovog izvještaja, a u nastavku je prikazan pregled rezultata izravnih ekonomskih i fiskalnih učinaka, posebno za djelatnost 55 (smještaj), djelatnost 56 (priprema i usluživanje hrane i pića), te ukupno za područje djelatnosti I (smještaj i priprema te usluživanje hrane).

U pregledu izravnih ekonomskih i fiskalnih učinaka daje se pregled kumulativnih učinaka za cijelo analizirano razdoblje (2017.-2021.), kako za bazni scenario (koji označava nastavak primjene istih stopa PDV na smještaj i ugostiteljske usluge koje su bile u primjeni u 2016. godini), tako i za scenarije A i B (koji predstavljaju smanjenje stope PDV), odnosno za scenario C (koji predstavlja povišenje stope PDV na izvanpansionske usluge hrane i pića).

Radi veće preglednosti izravnih učinaka, prikazane su apsolutne i postotne razlike kumulativnih učinaka (2017.-2021.) scenarija A, B i C u odnosu na bazni scenario.

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIV IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)			Bazni scenario	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	2015.	2016.	13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulat. učinci 2017.-2021.	Kum. učinci i postotne razlike kumulativnih učinaka 2017.-2021. u odnosu na učinke baznog scenarija		
Dodatno angažirana radna snaga	1.793	1.211	5.329	6.946	7.690	2.105
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				30%	44%	-60%
Bruto dodana vrijednost	5.401.358	6.803.448	45.539.531	47.880.459	50.717.193	39.471.290
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				5%	11%	-13%
Investicije	2.037.854	3.329.043	20.829.256	22.764.023	29.560.947	13.382.676
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				9%	42%	-36%
FISKALNI UČINCI						
Porez na dodanu vrijednost	703.849	919.750	6.172.990	3.758.743	2.949.759	7.226.079
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-39%	-52%	17%
Porez na dobit	117.971	252.756	2.414.060	2.574.445	2.863.040	1.693.484
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				7%	19%	-30%
Porez i doprinosi iz i na plaće	1.166.133	1.237.034	7.346.682	7.583.487	7.863.310	6.945.281
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				3%	7%	-5%
Ukupno fiskalni učinci	1.987.952	2.409.540	15.933.731	13.916.675	13.676.109	15.864.844
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-13%	-14%	0%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIV IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)			Bazni scenario	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	2015.	2016.	13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulat. učinci 2017.-2021.	Kum. učinci i postotne razlike kumulativnih učinaka 2017.-2021. u odnosu na učinke baznog scenarija		
Dodatno angažirana radna snaga	4.637	1.968	6.637	8.146	8.766	1.408
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				23%	32%	-79%
Bruto dodana vrijednost	2.423.274	2.807.004	15.949.931	17.104.151	17.853.306	14.325.155
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				7%	12%	-10%
Investicije	210.902	411.250	2.440.369	2.908.293	3.296.259	1.948.627
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				19%	35%	-20%
FISKALNI UČINCI						
Porez na dodanu vrijednost	550.426	633.010	3.576.244	2.286.779	1.351.073	5.873.407
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-36%	-62%	64%
Porez na dobit	104.158	105.183	508.543	669.099	716.184	464.449
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				32%	41%	-9%
Porez i doprinosi iz i na plaće	597.958	640.174	3.701.302	3.775.109	3.856.123	3.299.135
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				2%	4%	-11%
Ukupno fiskalni učinci	1.252.543	1.378.366	7.786.088	6.730.987	5.923.380	9.636.991
%-tna razlika u odnosu na bazni scenario				-14%	-24%	24%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

PROCJENA IZRAVNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

Financijski iznosi u tis. HRK

KUMULATIVNI IZRAVNIH UČINAKA (2017.-2021.)	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Bazni scenario 13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario A 10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario B 8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	Scenario C 13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP	RAZLIKE Sc C - Bazni Sc	RAZLIKE Sc C - Sc A
EKONOMSKI UČINCI	Ostvarenje	Procjena	Kumulativni učinci 2017.-2021.					
Dodatno angažirana radna snaga	6.430	2.868	11.967	15.092	16.457	3.513	-8.453	-11.579
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-71%	-77%
Bruto dodana vrijednost	7.824.633	8.757.774	61.489.462	64.984.610	68.570.499	53.796.445	-7.693.017	-11.188.165
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-13%	-17%
Investicije	2.248.756	3.126.667	23.269.625	25.672.316	32.857.207	15.331.303	-7.938.323	-10.341.013
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-34%	-40%
FISKALNI UČINCI								
Porez na dodanu vrijednost	1.254.275	1.417.383	9.749.233	6.045.522	4.300.832	13.099.486	3.350.253	7.053.965
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							34%	117%
Porez na dobit	222.129	233.636	2.922.602	3.243.544	3.579.225	2.157.933	-764.669	-1.085.611
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-26%	-33%
Porez i doprinosi iz i na plaće	1.764.091	1.877.208	11.047.984	11.358.596	11.719.433	10.244.416	-803.568	-1.114.180
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							-7%	-10%
Ukupno fiskalni učinci	3.240.495	3.528.227	23.719.819	20.647.662	19.599.490	25.501.835	1.782.016	4.854.174
%-tna razlika u odnosu na bazni sc / sc A							8%	24%

* Broj dodatno zaposlenih na bazi sati rada

7.4. Procjena neizravnih ekonomskih i sekundarnih fiskalnih učinaka

Neizravni ekonomski učinci promjena stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge ostvaruju se putem multiplikativnih učinaka na djelatnosti povezane s ugostiteljstvom (poljoprivreda, proizvodnja hrane i pića, veleprodaja i maloprodaja, prijevoz, građevinarstvo), što dovodi do povećanja zaposlenosti i prihoda u povezanim djelatnostima.

- Prema recentnim istraživanjima, multiplikativni učinak djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj iznosi 1,12 Eura.²⁰ To znači da potrošnja od 1 Eura ostvarena u djelatnostima smještaja i ugostiteljstva proizvodi potrošnju od 1,12 Eura u povezanim djelatnostima. Temeljem navedenih učinaka, povećavaju se proračunski priljevi po osnovi PDV, poreza i doprinosa iz i na plaće te poreza na dobit iz povezanih djelatnosti.
- Procijenjena dodatna zaposlenost koja se stvara u povezanim djelatnostima izračunata je korištenjem indeksa 0,3 koji označava da svako dodatno radno mjesto stvoreno u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva kreira 0,3 dodatnih radnih mjesta u povezanim djelatnostima.

Sekundarni fiskalni učinci ostvaruju se kroz smanjenje sive ekonomije u smještaju i ugostiteljstvu do kojeg dolazi kao posljedica smanjenja stope PDV te rasta profitnih marži u ovim djelatnostima, čime se generira

²⁰ Izvor: The Hospitality Sector in Europe, An assessment of the economic contribution of the hospitality sector across 31 countries, September 2013, Ernst & Young

povećanje prihoda, zaposlenosti i dobiti u smještaju i ugostiteljstvu, te dolazi do povećanja proračunskih priljeva iz ovih djelatnosti generiranih povećanim prihodima, većom zaposlenosti i dobiti koje nastaju smanjenjem sive ekonomije. S druge strane, procjenjuje se da povećanje stope PDV-a povećava sivu ekonomiju u smještaju i ugostiteljstvu.

- Procjenjuje se kretanje udjela smanjenja (odnosno povećanja) sive ekonomije u rasponu od 6% do 10%, odnosno prosječno 8,5% u odnosu na izravne fiskalne učinke.

PROCJENA NEIZRAVNIH I SEKUNDARNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

Financijski iznosi u tis. HRK

	Bazni scenario	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	13% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	10% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	8% PDV na smještaj i ugostiteljstvo	13% PDV na smještaj i 25% PDV na izvanpansionski HIP
NEIZRAVNI EKONOMSKI UČINCI				
Kumulativni učinci 2017.-2021. u povezanim djelatnostima				
Dodatno angažirana radna snaga	3.590	4.528	4.937	1.054
Bruto dodana vrijednost	68.868.198	72.782.763	76.798.958	60.252.019
Investicije	26.061.981	28.752.994	36.800.071	17.171.059
SEKUNDARNI FISKALNI UČINCI (SMANJENJE SIVE EKONOMIJE)				
Porez na dodanu vrijednost	828.685	513.869	365.571	-1.113.456
Porez na dobit	248.421	275.701	304.234	-183.424
Porez i doprinosi iz i na plaće	939.079	965.481	996.152	-870.775
Ukupni sekundarni fiskalni učinci	2.016.185	1.755.051	1.665.957	-2.167.656

Analiza neizravnih ekonomskih učinaka pokazuje da bi u slučaju smanjenja stope PDV na usluge smještaja i ugostiteljstva kumulativni učinci u razdoblju 2017. – 2021. iznosili od 4,5 do 4,9 tisuće dodatno zaposlenih u povezanim djelatnostima, u odnosu na svega 1,2 tisuće kod povećanja stope PDV na izvanpansionske ugostiteljske usluge.

Investicije u povezanim djelatnostima bi se generirale u iznosu 28,7 do 36,8 milijardi kuna u slučaju smanjenje stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo, nasuprot 17,1 milijardi kuna kod povećanja stope PDV na a la carte ugostiteljske usluge.

Ukupni sekundarni fiskalni učinci koji nastaju smanjenjem sive ekonomije u slučaju smanjenja stope PDV procjenjuju se na oko 1,6 – 1,75 milijardi kuna, nasuprot negativnim fiskalnim učincima od 2,17 milijardi kuna koji bi prema procjenama nastali zbog povećanja sive ekonomije.

PROCJENA NETO FISKALNIH UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Područje djelatnosti I - Smještaj i priprema i usluživanje hrane

fin. iznosi u tis. HRK

	Scenario A	Scenario B	Scenario C
	10% PDV na	8% PDV na	13% PDV na smještaj
	smještaj i	smještaj i	i 25% PDV na
	ugostiteljstvo	ugostiteljstvo	izvanpansionski HIP
Ukupni izravni fiskalni učinci	20.647.662	19.599.490	25.501.835
Sekundarni fiskalni učinci *	1.755.051	1.665.957	-2.167.656
Sveukupni fiskalni učinci	22.402.713	21.265.446	23.334.179
Razlike u odnosu na bazni scenarij	-1.317.106	-2.454.373	-385.640

* Fiskalni učinak nastao temeljem smanjenja sive ekonomije

8. ZAKLJUČCI

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. g. utvrdila je da se među ključnim ograničenjima turizma Hrvatske izdvaja investicijska klima, a kao jedan od preduvjeta razvoja turizma navodi se konkurentnost i atraktivnost Hrvatske za investicije. U sklopu prioritetnih mjera turističke politike koje su usmjerene na unaprjeđenje konkurentnosti turizma Hrvatske, u Strategiji se navodi proaktivna fiskalna politika u turizmu, putem kontinuiranog sagledavanja mogućnosti za smanjenje fiskalne presije.

Tako postavljen strateški okvir trebao bi rezultirati sa 7 milijardi Eura investicija u razdoblju 2014.-2020. godine, od čega je do sada realizirano tek 1,3 milijarde Eura investicija. To znači da bi do 2020. prosječni godišnji investicijski iznos trebao iznositi 1,4 milijarde Eura kako bi se ostvario cilj postavljen Strategijom.

S pozicije ulazaka novih investitora, što se poreznog tretmana sektora tiče, od 2017. godine Hrvatska je u zaostatku za apsolutno svim mediteranskim konkurentima. Zbog niza sigurnosnih i političkih okolnosti vezanih uz konkurente na istoku i jugu Mediterana, Hrvatska je bila u izvrsnoj prilici da u sljedećih nekoliko godina poticajnim fiskalnim okvirom do kraja iskoristi situaciju kako bi inicirala najveći investicijski ciklus od šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća i ozbiljno se turistički repozicionirala na globalnom tržištu, što je implicitno i cilj sektorske strategije.

Budući da većim dijelom posluju na internacionalnom tržištu,²¹ za djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj potrebno je stvoriti internacionalno konkurentne uvjete poslovno-investicijskog okruženja. Iako je Hrvatska po ukupnom rangi konkurentnosti turizma pozicionirana na 32. mjestu od ukupno 136 analiziranih zemalja, po utjecaju oporezivanja na poticaje zapošljavanju i investicijama je pozicionirana na samom dnu ljestvice zemalja (132. odnosno 130. mjesto), a slična je situacija i s konkurentnosti poslovnog okruženja gdje smo pozicionirani izrazito loše u usporedbi s konkurentskim krugom mediteranskih zemalja.²²

Analizom je u sklopu ovog projekta utvrđena pozitivna korelacija utjecaja oporezivanja na poticaje investicijama s cjenovnom konkurentnosti turizma.²³ Za očekivati je stoga da će izmjene stope PDV-a na izvanpansionske ugostiteljske usluge koje su stupile na snagu 1.01.2017. godine pogoršati cjenovnu konkurentnost smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj, po kojoj je Hrvatska ionako već razmjerno loše plasirana. S obzirom da svi mediteranski konkurenti imaju drugačije porezne politike prema sektoru te se on relativno manje opterećuje kroz PDV, a više kroz druga davanja, proizlazi da Hrvatska na Mediteranu ima najvišu razinu opterećenja smještaja i ugostiteljskih usluga.

Iako je u posljednje dvije godine u Hrvatskoj značajno povećan investicijski volumen u turizam, Hrvatska je još razmjerno daleko od pune implementacije repozicioniranja prema turizmu više vrijednosti koji je zacrtala sektorska strategija do 2020., na što između ostalog ukazuje i nepovoljna struktura smještajne ponude te niži prosječni ostvareni prihod po turističkom noćenju u usporedbi s konkurentskim mediteranskim zemljama.

²¹ Ne zanemarujući pritom činjenicu da dio ugostiteljske djelatnosti usmjeren potražnji lokalnog stanovništva.

²² Prema istraživanju Svjetskog gospodarskog foruma o konkurentnosti sektora turizma i putovanja, 2017.

²³ Koeficijent P = 0,57

S obzirom na navedeno, predloženo je povećanje stope PDV na izvanpansionske ugostiteljske usluge s aspekta daljeg razvoja konkurentnosti turizma Hrvatske rizično:

- U sadašnjem je trenutku atraktivnost Hrvatske za investicije u turizam osnažena povoljnim eksternim čimbenicima, zbog brojnih političkih i sigurnosnih problema konkurenata na Južnom i Istočnom Mediteranu. Dakle, sada je svakako povoljan trenutak za poticanje investicijske ekspanzije;
- Turizam je i dalje najvažniji gospodarski sektor u državi, a zbog temeljnih obilježja turističke aktivnosti uvjetuje razvoj niz drugih gospodarskih sektora;
- Uspješno repozicioniranje turizma prema modelu više vrijednosti značilo bi i promjenu strukture tržišta potražnje koja bi značilo i drugačiju vrstu potražnje za svim elementima njegovog lanca vrijednosti te inducirane ekonomske i fiskalne;
- Ovaj se proces najbolje može primijeniti na sektor poljoprivrede, gdje je Hrvatska uslijed globalizacijskih procesa ionako izgubila priliku međunarodno konkurirati na sirovinskom konceptu zbog daleko manje ekonomije obujma od vodećih svjetskih proizvođača;
- Ovakvo je repozicioniranje važan preduvjet (naravno, ne i jedini) za poboljšanje razvojne pozicije u poljoprivredi i drugim za turizam važnim djelatnostima, odnosno odmaku prema strategiji brendiranih proizvoda više dodane vrijednosti;
- Oni će se, osim zbog očekivanog zastoja u konverziji smještajne strukture (kroz investicijski proces), svakako naći u otežanoj poziciji zbog povišene porezne stope na ugostiteljstvo, odnosno troškovno manje opravdanog plasmana proizvoda više vrijednosti. Viši PDV će očekivano ugostitelje preusmjeriti na racionalizaciju ključnih troškovnih kategorija, prije svega na jeftinije uvozne sirovine i smanjivanje ukupnog troška rada, dominantno kroz optimiziranje zaposlenosti;
- Sustav poreznih opterećenja konkurenata na Zapadnom Mediteranu pokazuje da su svjesni gornjih činjenica. Dodatno, postavlja se pitanje može li Hrvatska zadržati sadašnju turističku konkurentnost ako se po poreznom opterećenjima svrstava u rang tih istih država, dok su joj jedinični prihodi po noćenju dva do tri puta manji.

Provedena analiza i procjena ekonomskih i fiskalnih učinaka promjene stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge ukazala je na sljedeće kumulativne učinke na srednji rok (2017.-2021.):

FISKALNI UČINCI

S uvođenjem više PDV stope na ugostiteljske usluge od 1.1.2017. g. **mogući su tek manji pozitivni fiskalni učinci na kratki rok** (u prvoj godini primjene 628 mil. kn temeljem PDV, poreza na dobit, te poreza i doprinosa na plaće), a koji se iz godine u godinu smanjuju.

Uz očekivanu poreznu evaziju, učinak novih PDV stopa na doprinos državnom proračunu u usporedbi s 13%-tnom PDV stopom na smještaj i ugostiteljstvo gubi se najkasnije 2019. g. (a u usporedbi s 10%-tnom PDV stopom, učinak se gubi 2023. g.)

- Primjeri drugih država koje su povećavale stope pokazuju da će nakon povećanja stope PDV doći do povećanja porezne evazije i sive ekonomije (napose u ugostiteljstvu) – obuhvate li oni samo 5% ukupnog fiskalnog prihoda smještaja i 10% prihoda ugostiteljstva – **već od 2019. će prema novim stopama država prihodovati manje nego prema onima iz 2016. g.!**

- Zbog razlike u namjeri investiranja i time priljevu novog smještaja, prema dugoročnim projekcijama stopa PDV od 10% na smještaj i ugostiteljstvo daje veće fiskalne učinke u odnosu na povećane stope PDV već od 2025. g. (bez uračunate očekivane porezne evazije)

EKONOMSKI UČINCI

Uvođenje više PDV stope na ugostiteljske usluge od 1.1.2017. g. rezultira s **negativnim ekonomskim učincima**

Sagledavajući ukupne ekonomske učinke na srednji rok, više PDV stope nemaju uporišta!

- U odnosu na stope PDV na smještaj i ugostiteljske usluge od 10%, postojeće stope PDV-a (13% na smještaj i pansion te 25% na ugostiteljske usluge) na kumulativno razdoblje od pet godina (2017. – 2021.) znače direktne negativne učinke:
 - 10,12 mlrd. kuna ili 41% manje sektorskih investicija;
 - 8,4 tisuće ili 71% manje novozaposlenih u sektoru;
 - 7,7 mlrd. kuna ili 13% manje bruto dodane vrijednosti;
 - Preko 11.000 kvalitetnih smještajnih jedinica manje.
- Indirektni učinci predstavljaju dodatnih 50-100% u odnosu na direktne učinke.
- **Negativni ekonomski učinci uvođenja više PDV stope potiru ukupnu razliku u fiskalnim prihodima od 4,9 mlrd. kuna** (između nove stope PDV važeće od 1.1.2017. i stope PDV od 10% na smještaj i ugostiteljstvo) **za koju je upitno u kojoj mjeri će se naplatiti**

DUGOROČNE INVESTICIJE

Značajan investicijski i razvojni ciklus u hotelijerstvu i turizmu je ugrožen!

Aktualne PDV stope znače minimalno 200 hotela manje u sljedećih 10-15 godina!

- Prema rezultatima ankete, **razlika u dugoročnoj namjeri investiranja** između nove više PDV stope i smanjenih stopa PDV na smještaj i ugostiteljstvo iznosi minimalno **10 milijardi kuna do 2021. godine;**
- Pod pretpostavkama dugoročnog zadržavanja postojećih visokih stopa PDV, a time i sličnog intenziteta namjera investiranja poduzeća, **do 2030. g. Hrvatska bi izgubila više od 2,5 mlrd. EUR potencijalnih turističkih investicija;**
- Prema strukturi smještajnog portfelja u koje su trenutne investicije namijenjene, to znači **preko 80.000 kreveta visokokvalitetnog smještaja manje do 2030. g.**
- Za očekivati je **intenzivnije učinke u području ugostiteljstva** (zbog više stope PDV-a, manjih i time troškovno osjetljivijih poduzeća).

ZAKLJUČAK

Gospodarskom sektoru s najvećim razvojnim potencijalom u državi treba osigurati uvjete konkurenata, čime se osigurava daljnji ekonomski rast, ne samo turizma već i povezanih djelatnosti!

Aktualne mjere poreznog rasterećenja i poticanja gospodarstva zaobišle su sektor turizma te su pogoršale njegovu konkurentnost u odnosu na Mediteran. Isto tako, one su u suprotnosti sa Strategijom razvoja hrvatskog turizma, dok stalne promjene poreznog okruženja stvaraju nepovjerenje kod investitora.

Zbog globalnih kretanja poput niskih kamatnih stopa i usmjerenosti turističke potražnje na sigurne destinacije, Hrvatska ima priliku poticanjem ulaganja turizam repozicionirati prema onome više kvalitete koji potiče zapošljavanje i rast hrvatskog gospodarstva, putem multiplikativnog utjecaja turizma na povezane djelatnosti (građevinarstvo, poljoprivreda, ..). Povećanje stope PDV-a za ugostiteljstvo, manjak radne snage, moguće povećanje poreza na imovinu ili boravišne pristojbe dodatno smanjuju konkurentnost te ograničavaju potencijal turističkog sektora za daljnja ulaganja.

U cilju osiguranja daljnjeg intenzivnog razvojnog ciklusa u turizmu Hrvatske u skladu sa Strategijom razvoja turizma, kao i poticanja razvoja povezanih djelatnosti, predlaže se **izjednačiti stope PDV-a na smještaj i ugostiteljstvo s onima na Mediteranu – u dva koraka:**

- **od 1.1.2018. izjednačavanje stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo na razini 13%**
- **u roku narednih 3-4 godine smanjenje stope PDV na smještaj i ugostiteljstvo na 10%**, čime se uspostavljaju konkurentski uvjeti u mediteranskom krugu (iako prema trenutno važećim PDV stopama u Hrvatskoj snižena stopa od 10% ne postoji, a EU Direktiva o PDV predviđa postojanje najviše dvije snižene stope).

Uz konkurentnu PDV stopu za smještaj i ugostiteljstvo treba uvesti i druge fiskalne i ekonomske mjere koje će omogućiti:

- maksimalne sinergijske učinke s djelatnostima povezanim s turizmom (prije svega poljoprivredom te građevinarstvom);
- kontroliran razvoj koji je u skladu s najboljim nacionalnim interesima.

* Iako prema trenutno važećim PDV stopama u Hrvatskoj snižena stopa od 10% ne postoji, a EU Direktiva o PDV predviđa postojanje najviše dvije snižene stope, smatra se nužnim razmotriti mogućnost izmjena sniženih stopa kako bi se hrvatskom turizmu uspostavili konkurentski uvjeti.

9. PRILOZI

9.1. Pregled promjena Zakona o porezu na dodanu vrijednost u Hrvatskoj

1. Odluka o proglašenju Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 47/1995, (941), zakon, 12.7.1995.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_07_47_941.html
 - porezna stopa 22%
 - od 1. siječnja 1997. godine
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/2000, (1582), zakon, 21.7.2000.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_07_73_1582.html
 Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 0% na:
 - usluge organiziranog boravka koje se plaćaju doznakama iz inozemstva (smještaj ili smještaj s doručkom, polu ili puni pansion u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata, usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge, ture, transferi autobusima i plovilima)
 - od 1. siječnja 2001. godine
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 48/2004, (1105), zakon, 14.4.2004.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_04_48_1105.html
 - Porezna stopa 20%
 - nije došlo do primjene (trebalo od 1. siječnja 2005. godine)
4. Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 82/2004, (1619), zakon, 17.6.2004.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_06_82_1619.html
 - Porezna stopa 22%
 - od 25. lipnja 2004. godine
5. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 90/2005, (1775), zakon, 25.7.2005.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_07_90_1775.html
 Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 10% na:
 - usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata i usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge
 - od 1. siječnja 2006. godine
6. Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 76/2007, (2402), zakon, 23.7.2007.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_07_76_2402.html
 Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 10% na:
 - usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata i usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge
 - od 1. kolovoza 2007. godine
7. Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 94/2009, (2360), zakon, 1.8.2009.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_08_94_2360.html
 - Porezna stopa 23%
 - od 1. kolovoza 2009. godine

8. Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (NN 149/2009, (3644), pravilnik, 15.12.2009.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_149_3644.html

Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 10% na:

- usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata
- agencijske usluge (agencijske provizije) za usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama navedenih komercijalnih ugostiteljskih objekata
- od 1. siječnja 2010. godine

9. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 22/2012, (569), zakon, 23.2.2012.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_02_22_569.html

- Porezna stopa 25%
- od 1. ožujka 2012. godine

Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 10% na:

- usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima u skladu s posebnim propisima
- od 1. siječnja 2013. godine

10. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 146/2012, (3154), pravilnik, 28.12.2012.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_12_146_3154.html

Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od 10% na:

- usluge pripremanja hrane i obavljanja usluga prehrane u ugostiteljskim objektima kao i pripremanjem i usluživanjem bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima ne smatra se isporuka pripremljene ili nepripremljene hrane i/ili pića, ali bez ikakvih dodatnih usluga
- od 1. siječnja 2013. godine

11. Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/2013, (1451), zakon, 18.6.2013.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_73_1451.html

- Porezna stopa: 25%
- od 1. srpnja 2013. godine

PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi 10% na:

- usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma,
- usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima
- od 1. srpnja 2013. godine

12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 160/2013, (3350), pravilnik, 31.12.2013.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_160_3350.html

PDV se plaća po sniženoj stopi 13% (od 1.01. 2014.) na:

- usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora te iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma
- usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti. Uslugama pripremanja hrane i obavljanja usluga prehrane u ugostiteljskim objektima kao i pripremanjem i usluživanjem bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima ne smatra se isporuka pripremljene ili nepripremljene hrane i/ili pića, ali bez ikakvih dodatnih usluga

9.2. Pregled kretanja stopa PDV u Hrvatskoj od 1998.-2016.

PREGLED PROMJENA STOPI PDV-A (SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO)

Rb.	Opća stopa PDV	Datum uvođenja
1	22%	01.01.1997.
2	20%	nije došlo do primjene (trebalo je biti primjenjeno od 1.01.2005.)
3	22%	25.06.2004.
4	23%	01.08.2009.
5	25%	01.03.2012.
6	25%	01.07.2013.

Rb.	Snižena stopa PDV	Datum uvođenja	Primjena na usluge
1	0%	01. 01.2001.	Na usluge organiziranog boravka koje se plaćaju doznakama iz inozemstva (smještaj ili smještaj s doručkom, polu ili puni pension u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata, usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge, ture, transferi autobusima i plovilima)
2	10%	01. 01.2006.	Na usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata i usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge
3	10%	01.08.2007.	Na usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata i usluge agencijske provizije za naprijed navedene usluge
4	10%	01. 01.2010.	Na usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata te na agencijske usluge (agencijske provizije) za usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama navedenih komercijalnih ugostiteljskih objekata
5	10%	01. 01.2013.	Na usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima u skladu s posebnim propisima
6	10%	01. 07.2013.	Na usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma te na usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima
7	13%	01. 01.2014.	Na usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora te iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma te na usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti. Uslugama pripremanja hrane i obavljanja usluga prehrane u ugostiteljskim objektima kao i pripremanjem i usluživanjem bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima ne smatra se isporuka pripremljene ili nepripremljene hrane i/ili pića, ali bez ikakvih dodatnih usluga

Izvor: zakonska regulativa

9.3. Pregled općih i sniženih PDV stopa u EU zemljama

Country	Standard VAT rate		
Austria	20%	13%	10%
Belgium	21%	6%	12%
Bulgaria	20%	9%	20%
Croatia	25%	13%	25%
Cyprus	19%	9%	9%
Czech Republic	21%	15%	15%
Denmark	25%	25%	25%
Estonia	20%	9%	20%
Finland	24%	10%	14%
France	20%	10%	10%
Germany	19%	7%	19%
Greece	24%	13%	24%
Hungary	27%	18%	18%
Iceland	24%	11%	11%
Ireland	23%	9%	9%
Italy	22%	10%	10%
Latvia	21%	12%	21%
Liechtenstein	8%	3,8%	8%
Lithuania	21%	9%	21%
Luxembourg	17%	3%	3%
Malta	18%	7%	18%
Netherlands	21%	6%	6%
Norway	25%	10%	25%
Poland	23%	8%	8%
Portugal	23%	6%	13%
Romania	19%	9%	9%
Slovakia	20%	20%	20%
Slovenia	22%	9,5%	9,5%
Spain	21%	10%	10%
Sweden	25%	12%	12%
Switzerland	8%	3,8%	8%
Turkey	18%	8%	8%
United Kingdom	20%	20%	20%

Source: IJOTREC National Associations, EU Commission, vatlive.com

9.4. Razvoj pokazatelja konkurentnosti turizma Hrvatske i europskih mediteranskih zemalja

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA

HRVATSKA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	38	34	34	34	35	33.
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	85	86	96	134	133	139.
Konkurentnost poslovnog okruženja						125.
Indeks hotelskih cijena		74	75	32	67	50.
Konkurentnost cijena u turizmu	96	98	103	101	109	101.

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA

CRNA GORA

Pokazatelj	2007. *	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	61	59	52	36	40	67
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	99	35	30	21	24	43
Konkurentnost poslovnog okruženja						73
Indeks hotelskih cijena						
Konkurentnost cijena u turizmu	88	129	95	48	62	84

* Srbija i Crna Gora

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA

SLOVENIJA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	44	36	35	33	36	39
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	102	104	95	89	126	132
Konkurentnost poslovnog okruženja						106
Indeks hotelskih cijena		28	24	29	29	22
Konkurentnost cijena u turizmu	106	102	94	99	111	96

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA
GRČKA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	24	22	24	29	32	31
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	76	74	72	99	134	138
Konkurentnost poslovnog okruženja						104
Indeks hotelskih cijena		90	83	93	82	59
Konkurentnost cijena u turizmu	103	120	114	123	127	113

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA
ITALIJA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	33	28	28	27	26	8
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	120	126	128	133	137	140
Konkurentnost poslovnog okruženja						127
Indeks hotelskih cijena		106	102	89	95	76
Konkurentnost cijena u turizmu	116	124	130	129	134	133

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA
FRANCUSKA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	12	10	4	3	7	2
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	87	95	98	108	124	133
Konkurentnost poslovnog okruženja						62
Indeks hotelskih cijena		110	113	97	106	93
Konkurentnost cijena u turizmu	118	130	132	138	140	139

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA
ŠPANJOLSKA

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	15	5	6	8	4	1
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	65	71	75	112	107	128
Konkurentnost poslovnog okruženja						100
Indeks hotelskih cijena		55	63	52	42	34
Konkurentnost cijena u turizmu	105	88	96	106	106	105

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

RAZVOJ POKAZATELJA KONKURENTNOSTI TURIZMA
CIPAR

Pokazatelj	2007.	2008.	2009.	2011.	2013.	2015.
Ukupni rang konkurentnosti	20	24	21	24	29	36
Utjecaj oporezivanja na poticaje investicijama	19	19	14	12	16	21
Konkurentnost poslovnog okruženja						43
Indeks hotelskih cijena		94	67	94	88	75
Konkurentnost cijena u turizmu	72	95	82	109	102	111

Izvor: The Travel & Tourism Competitiveness Index 2011-2015, World Economic Forum

9.5. Informacija o Investicijskom forumu hotelijerstva Hrvatske

Adria Hotel Forum je regionalna hotelska investicijska konferencija koja se od 2013. godine održava u Zagrebu, a koja je osnovana s ciljem okupljanja ključnih domaćih i internacionalnih investitora, vodećih globalnih hotelskih operatera i profesionalaca iz svjetske industrije putovanja, predstavljanja primjera dobre prakse te komunikacije o mogućnostima razvoja hotelske industrije u regiji. U 2016., AHF je

ostvario globalni iskorak putem partnerstva s najvećim svjetskim organizatorom konferencija Questax koji između ostalih organizira i berlinsku hotelsku investicijsku konferenciju (IHIF) koja okuplja preko dvije tisuće vodećih stručnjaka hotelske i investicijske industrije. Konačno, zbog važnosti koju državno upravljanje ima kroz postavljanje okvira za razvoj hotelijerstva i turizma u regiji, ova konferencija na jednom od centralnih panela okuplja i ministre turizma Jugoistočne Europe.

Slijedom okupljanja vodećih investitora kao i formiranje nove Vlade Republike Hrvatske, 2016. godine AHF je osnovao Investicijski Forum hotelijerstva Hrvatske, formiran kao poslovni klub vodećih investitora u turizam Hrvatske (postojećih hotelsko-turističkih grupacija u Hrvatskoj te ključnih internacionalnih investitora zainteresiranih za ulaganja u turizam u Hrvatskoj) sa svrhom usuglašavanja ključnih ograničenja intenzivnijeg investiranja u hotelijerstvo Hrvatske te izradom prioritarnih mjera kojim bi se otklonila navedena ograničenja.

U Investicijskom forumu je ukupno sudjelovalo 24 članova:

- Avenue grupa d.o.o., Ivan Paladina
- Bluesun hoteli d.d., Jako Andabak
- Dogus grupa d.o.o., Burak Baykan
- Dubrovački vrtovi sunca d.o.o., Zdenko Leko
- Falkensteiner Hrvatska d.o.o., Agron Beriša
- Hoteli dubrovačka rivijera d.d., Kristian Šustar
- HUP Zagreb d.d., Anđelko Leko
- Ilirija d.d., Goran Ražnjević
- Imperial d.d., Vlado Miš
- Importanne d.o.o., Ciril Zovko
- Jadran d.d., Dino Manestar
- Jadranka hoteli d.o.o., Goran Filipović
- Karisma hotels Adriatic d.o.o., Veljko Ostojić
- Laguna Novigrad d.d., Zrinka Bokulić
- Liburnia riviera hoteli d.d., Igor Šehanović
- Maistra d.d., Tomislav Popović
- Odien Asset Management Ltd., Franco Peruza
- Turisthotel d.d., Frane Skoblar
- Valamar Riviera d.d., Željko Kukurin

Članovi Organizacijskog odbora Adria Hotel Forum:

- Marina Franolić, osnivač i organizator AHF
- Takuya Aoyama, Hyatt International
- Dr.sc. Sanja Čižmar, Horwath HTL
- Kristian Šustar, UPUHH

Savjetnici:

- Colliers International, Dirk Bakker i Marc Finney
- Horwath HTL, Dr.sc. Miroslav Dragičević

Važnost sudionika Investicijskog foruma hotelijerstva Hrvatske temelji se na visini ulaganja koje je svaka od kompanija provela proteklih godina. U razdoblju od 2014. godine do kraja 2016.godine investirale su u hotelijerstvo Hrvatske preko 1.5 milijuna Eur.

Kako bi se ispitali stavovi o investiranju u turizam Hrvatske, identificirala ograničenja za intenzivniji razvoj te moguća rješenja, provedene su sljedeće aktivnosti:

- Svaki od članova Investicijskog foruma dostavio je organizatoru AHF svoje stavove do 10 ključnih izazova koji ograničavaju ili usporavaju intenzivniji razvoj hotelijerstva u Hrvatskoj;
- Organizator AHF konsolidirao je stavove svih članova Investicijskog foruma u zajedničku listu, te ih rangirao prema broju identičnih stavova;
- Zajednička lista izazova se dostavila svim članovima Investicijskog foruma s molbom da dostave organizatoru AHF prijedloge rješenja za 15 najvažnijih izazova;
- Organizator AHF konsolidirao je sve stavove o mogućim rješenjima i pripremio ih za diskusiju na samom sastanku članova Investicijskog foruma;
- Na sastanku su članovi finalno diskutirali o glavnim izazovima i rješenjima kao i o tekstu Razvojne platforme, te se elektronski glasalo o važnosti svakog od izazova i mogućih rješenja;
- Organizator AHF na bazi zaključaka sa sastanka pripremio je Razvojnu platformu koja se potom dostavila na očitovanje svim članovima Investicijskog foruma. Temeljem toga, Investicijski forum hotelijerstva Hrvatske pripremio je za medije i buduću Vladu listu 10 ključnih izazova te obrazloženja na koji način isti usporavaju investicijsku klimu.

9.6. Anketno istraživanje poduzetnika u djelatnosti smještaja i ugostiteljstva u Hrvatskoj

Za potrebe Analize utjecaja stope PDV-a na konkurentnost smještaja i ugostiteljstva Hrvatske, u suradnji sa Sektorom turizma Hrvatske gospodarske komore, od studenog 2016. do svibnja 2017. godine provedeno je anketno istraživanje na uzorku velikih i srednjih poduzeća registriranih u području djelatnosti I – Smještaj te priprema i usluživanje hrane.

Anketni upitnik je poslan na ukupno 84 poduzeća koja predstavljaju oko 70% ukupnog prihoda sektora. Dobiveno je 37 upitnika (stopa povrata 44%). S obzirom da su u istraživanju sudjelovala poduzeća s velikim brojem objekata, udjeli pokazatelja realiziranog uzorka istraživanja u pokazateljima sektora upućuju na **reprezentativnost dobivenih rezultata**, kako slijedi:

- udjel uzorka u ukupnim investicijama djelatnosti smještaja: 43% ²⁴
- udjel uzorka u ukupnim prihodima djelatnosti smještaja: 40%
- udjel uzorka u ukupnoj zaposlenosti djelatnosti smještaja: 38%
- udjel uzorka u noćenjima hotela, naselja i kampova: 38%

²⁴ procjena temeljem raspoloživih povijesnih podataka DZS-a o investicijama u djelatnosti 55 – smještaj te 56 – priprema i usluživanje hrane i pića

Sadržaj anketnog istraživanja:

- Broj noćenja i godišnja zauzetost smještajnih jedinica po vrstama smještaja (hoteli, kampovi, naselja) (2011.-2016. procjena)
- Prosječne ostvarene cijene (bez PDV), po vrstama smještaja (hoteli, kampovi, naselja) (2011.-2016. procjena)
- Struktura ukupnog prihoda (smještaj, HiP, ostalo), po vrstama smještaja (hoteli, kampovi, naselja) (2011.-2016. procjena)
- Račun dobiti i gubitka prema USALI za 2011. – 2016. procjena
- Broj zaposlenih na bazi sati rada (2011.-2016. procjena) (ukupno, stalni, sezonski)
- Iznos realiziranih investicija (2011.-2016.) po vrstama smještaja (hoteli, kampovi, ostalo), naznaka broja novih i rekonstruiranih objekata
- Plaćeni porez na dodanu vrijednost (2011.-2016. procjena)
- Investicijski potencijal (procjena investicija 2017.-2020.):
 - za scenarij postojećih stopa PDV
 - za scenarij povećanje stope PDV prema prijedlogu Vlade
 - za scenarij smanjenja stope PDV
- Cjenovna politika:
 - za scenarij postojećih stopa PDV
 - za scenarij povećanje stope PDV prema prijedlogu Vlade
 - za scenarij smanjenja stope PDV

Rezultati obrade ankete se prezentiraju u nastavku:

SMJEŠTAJNI KAPACITETI (2016.)	Hoteli	Kampovi	Naselja i ostalo	Ukupno
Ukupni broj smještajnih jedinica	57.647	30.918	26.909	115.474
Ukupni broj kreveta / osoba	122.884	91.030	60.540	274.455
Broj mobilnih kućica	0	2.396	0	

BROJ NOĆENJA	Hoteli	Kampovi	Naselja i ostalo	Ukupno	Stope rasta
2011.	4.873.124	5.730.677	1.889.310	12.493.111	
2012.	5.020.530	6.268.552	1.983.230	13.272.312	6,2%
2013.	5.050.984	6.365.997	1.896.598	13.313.579	0,3%
2014.	5.045.218	6.269.864	1.959.026	13.274.108	-0,3%
2015.	5.650.301	6.779.684	2.030.636	14.460.621	8,9%
2016. prognoza	5.942.247	6.944.711	1.946.049	14.833.007	2,6%

BROJ PRODANIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA	Hoteli	Kampovi	Naselja i ostalo	Ukupno	Stope rasta
2011.	2.387.876	2.294.986	679.957	5.362.819	
2012.	2.466.985	2.456.019	710.239	5.633.243	5,0%
2013.	2.495.033	2.509.861	679.834	5.684.728	0,9%
2014.	2.497.664	2.509.223	722.123	5.729.010	0,8%
2015.	2.793.543	2.688.261	773.717	6.255.521	9,2%
2016. prognoza	2.920.489	2.737.661	739.280	6.397.430	2,3%

POSLOVNI PRIHODI PO VRSTAMA (Kn, iznosi bez PDV)	Hoteli			Kampovi			Naselja i ostalo			Ukupno	Stope rasta
	Smještaj	Hrana i piće	Ostalo	Smještaj	Hrana i piće	Ostalo	Smještaj	Hrana i piće	Ostalo		
2011.	1.212.101.398	467.148.881	64.595.287	449.201.252	31.390.396	30.190.785	267.390.798	127.416.151	32.630.364	2.682.065.313	
2012.	1.354.573.518	500.354.493	76.654.052	525.824.550	34.923.892	32.414.021	311.155.519	132.672.154	35.700.672	3.004.272.871	12,0%
2013.	1.429.923.542	573.656.879	75.306.744	572.584.767	38.849.519	35.179.533	323.493.087	137.599.311	36.867.584	3.223.460.967	7,3%
2014.	1.509.314.909	575.859.745	95.239.453	601.770.978	41.126.118	35.340.159	326.509.012	140.565.687	37.838.834	3.363.564.896	4,3%
2015.	1.720.722.523	744.296.957	109.588.623	684.430.819	58.289.893	40.735.151	354.648.800	156.916.103	39.554.355	3.909.183.223	16,2%
2016. prognoza	1.904.590.303	803.343.579	103.695.580	752.544.061	73.978.420	39.823.703	370.284.132	173.849.726	39.086.534	4.261.196.037	9,0%

UKUPNI PRIHOD (Kn, iznos bez PDV)	Poduzeće ukupno
2011.	2.832.308.420,02
2012.	3.333.722.345,42
2013.	3.537.539.117,16
2014.	3.726.929.574,78
2015.	4.259.611.453,34
2016. prognoza	4.631.879.287,77

Stope rasta

17,7%

6,1%

5,4%

14,3%

8,7%

PROSJEČNI BROJ ZAPOSLENIH NA BAZI SATI RADA	Hoteli			Kampovi			Naselja i ostalo			Sveukupno	Stopa rasta
	Stalni	Sezonski	Ukupno	Stalni	Sezonski	Ukupno	Stalni	Sezonski	Ukupno		
2011.	2.011	1.712	3.722	165	195	360	481	612	1.093	5.176	
2012.	2.108	1.856	3.964	165	211	376	438	635	1.073	5.413	4,6%
2013.	2.642	2.955	5.597	237	321	559	484	703	1.187	7.343	35,7%
2014.	3.655	2.150	5.805	366	253	619	627	535	1.162	7.586	3,3%
2015.	2.864	3.658	6.522	255	414	669	519	718	1.237	8.429	11,1%
2016. prognoza	2.858	3.924	6.783	260	446	706	530	744	1.274	8.763	4,0%

REALIZIRANA ULAGANJA (Kn, iznos bez PDV)	Hoteli			Kampovi			Naselja i ostalo		
	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih objekata	Broj novih objekata	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih kampova	Povećanje broja mobilnih kućica	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih objekata	Broj novih objekata
2011.	265.584.938	16	1	26.254.139	9	50	36.929.414	7	0
2012.	281.032.339	12	1	33.979.624	6	46	129.568.561	5	0
2013.	233.806.808	19	0	62.604.134	6	149	143.324.931	5	1
2014.	1.617.272.032	28	2	106.831.762	8	336	57.874.674	6	0
2015.	923.816.299	30	1	168.635.343	11	171	80.357.201	6	1
2016. prognoza	594.822.485	21	2	246.973.810	8	351	32.230.339	4	0

PLAĆENI POREZ NA DODANU VRIJEDNOST (Kn)	Poduzeće ukupno
2011.	93.986.972,25
2012.	97.842.952,95
2013.	72.682.692,29
2014.	182.552.371,12
2015.	265.920.867,58
2016. prognoza	319.854.598,89

Udjel u prihodu

3,3%

2,9%

2,1%

4,9%

6,2%

6,9%

PODACI IZ BILANCE NA DAN 31.12. (Kn)	Dugotrajna imovina	Ukupno aktiva / pasiva	Dugoročne obveze
2011.	10.388.561.772,40	11.012.356.693,24	3.039.263.622,00
2012.	10.526.011.362,64	11.263.087.177,48	2.736.265.324,19
2013.	10.699.814.412,64	11.518.394.796,13	3.025.490.641,57
2014.	12.199.471.391,75	13.114.998.474,07	2.955.163.382,52
2015.	13.437.982.929,02	14.494.024.503,46	3.988.088.299,95
2016. prognoza	14.312.903.382,22	16.084.534.329,10	4.139.421.967,83

HOTELI - NAMJERA BUDUĆIH ULAGANJA (Kn, iznos bez PDV)	Scenarij 1: Zadržavanje postojeće stope PDV			Scenarij 2: Smanjenje stope PDV			Scenarij 3: Povećanje stope PDV na ugostiteljske usluge na standardnu stopu (25% u 2017., 24% od 2018.), izvršeno od 1.1.2017.		
	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih hotela	Broj novih hotela	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih hotela	Broj novih hotela	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih hotela	Broj novih hotela
2017.	1.090.257.251	16	1	1.018.771.711	11	1	976.096.367	10	1
2018.	1.695.334.197	13	3	1.865.657.442	16	3	879.605.559	6	4
2019.	584.722.274	7	2	565.186.114	8	1	296.558.705	4	0
2020.	1.126.392.192	8	5	1.388.687.244	11	5	659.808.052	7	3
2021.	776.910.240	9	1	904.726.556	11	1	479.728.160	7	1
UKUPNO	5.273.616.155	53	12	5.743.029.066	57	11	3.291.796.843	34	9

Stope rasta u odnosu na Sc. 1

9% 8% -8% -43% -40% -18%

KAMPOVI - NAMJERA BUDUĆIH ULAGANJA (Kn, iznos bez PDV)	Scenarij 1: Zadržavanje postojeće stope PDV			Scenarij 2: Smanjenje stope PDV			Scenarij 3: Povećanje stope PDV na ugostiteljske usluge na standardnu stopu (25% u 2017., 24% od 2018.), izvršeno od 1.1.2017.		
	Iznos ulaganja	Povećanje broja mobilnih kućica	Broj novih kampova	Iznos ulaganja	Povećanje broja mobilnih kućica	Broj novih kampova	Iznos ulaganja	Povećanje broja mobilnih kućica	Broj novih kampova
2017.	396.514.602	580	0	387.756.702	614	1	361.978.483	574	0
2018.	696.189.411	860	0	669.593.119	800	0	435.205.165	532	0
2019.	364.224.590	795	1	374.592.286	694	1	193.342.895	452	1
2020.	143.340.886	271	0	159.072.659	140	0	85.020.224	102	0
2021.	131.092.445	315	0	137.940.368	128	0	67.168.020	109	0
UKUPNO	1.731.361.934	2.821	1	1.728.955.135	2.376	2	1.142.714.786	1.769	1

Stope rasta u odnosu na Sc. 1

0% -16% 100% -34% -26% -50%

NASELJA I OSTALO - NAMJERA BUDUĆIH ULAGANJA (Kn, iznos bez PDV)	Scenarij 1: Zadržavanje postojeće stope PDV			Scenarij 2: Smanjenje stope PDV			Scenarij 3: Povećanje stope PDV na ugostiteljske usluge na standardnu stopu (25% u 2017., 24% od 2018.), izvršeno od 1.1.2017.		
	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih objekata	Broj novih objekata	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih objekata	Broj novih objekata	Iznos ulaganja	Broj obnovljenih objekata	Broj novih objekata
2017.	340.748.664	6	1	270.334.974	4	1	265.164.974	3	1
2018.	345.328.860	9	0	333.802.823	9	0	206.697.850	6	0
2019.	486.815.600	6	1	421.428.817	5	1	320.956.842	3	1
2020.	579.408.980	6	2	498.705.112	4	2	358.819.275	2	1
2021.	199.300.000	2	0	238.206.211	3	0	168.400.000	1	0
UKUPNO	1.951.602.104	29	4	1.762.477.936	25	4	1.320.038.941	15	3

Stope rasta u odnosu na Sc. 1

-10% -14% 0% -25% -40% -25%

NAMJERA ZAPOSŁJAVANJA kao posljedica promjene stope PDV	Scenarij 1: Zadržavanje postojeće stope PDV			Scenarij 2: Smanjenje stope PDV			Scenarij 3: Povećanje stope PDV na ugostiteljske usluge na standardnu stopu (25% u 2017., 24% od 2018.), izvršeno od 1.1.2017.		
	upisati namjeravani broj povećanja ili smanjenja broja zaposlenih (u odnosu na postojeći broj zaposlenih)			upisati namjeravani broj povećanja ili smanjenja broja zaposlenih (u odnosu na postojeći broj zaposlenih)			upisati namjeravani broj povećanja ili smanjenja broja zaposlenih (u odnosu na postojeći broj zaposlenih)		
	Stalni	Sezonski	Ukupno	Stalni	Sezonski	Ukupno	Stalni	Sezonski	Ukupno
2017.	1.172	1.851	3.023	1.221	1.856	3.077	1.103	1.705	2.809
2018.	1.294	2.168	3.462	1.357	2.279	3.636	1.116	1.840	2.957
2019.	1.411	2.046	3.457	1.473	2.129	3.602	1.114	1.872	2.986
2020.	1.317	2.242	3.559	1.437	2.330	3.767	1.119	1.964	3.083
2021.	1.253	2.186	3.439	1.352	2.287	3.638	1.066	1.879	2.945
UKUPNO	6.447	10.493	16.940	6.839	10.880	17.719	5.520	9.260	14.780

Stope rasta u odnosu na Sc. 1

4,6% -13%

NAMJERA PROMJENE CIJENA POSTOJEĆIH PROIZVODA kao posljedica promjene stope PDV	Scenarij 1: Zadržavanje postojeće stope PDV	Scenarij 2: Smanjenje stope PDV	Scenarij 3: Povećanje stope PDV na ugostiteljske usluge na standardnu stopu (25% u 2017., 24% od 2018.), izvršeno od 1.1.2017.
	upisati namjeravani % povećanja cijena ili namjeravani % smanjenja cijena (u odnosu na postojeće cijene)	upisati namjeravani % povećanja cijena ili namjeravani % smanjenja cijena (u odnosu na postojeće cijene)	upisati namjeravani % povećanja cijena ili namjeravani % smanjenja cijena (u odnosu na postojeće cijene)
2017.	2,1%	0,0%	8,6%
2018.	2,6%	0,7%	8,8%
2019.	1,7%	-0,2%	7,0%
2020.	1,4%	-0,5%	7,2%
2021.	1,3%	-0,6%	7,0%

Stope rasta u odnosu na Sc. 1

1,8%

-0,1%

7,7%

9.7. Rezultati istraživanja Hotel benchmarking

Ključni pokazatelji hotelijerstva

GODINA	MJESEC	NAZIV	BROJ HOTELA	AVG_OCCUP_PERCENT_ROOM	FULL_OCCUP_PERCENT_ROOM	AVG_DAILY_ROOM_RATE	REVPAR otvoreni dani	REVPAR na bazi kalendarskih 274 dana	TREVPAR	TREVPAR na bazi kalendarskih 274 dana	TOTAL_REV_OVERNIGHT	DOPRINOS_POKRICA_PERCENTAGE	GOP_PERCENTAGE	GOPAR
2016.	1-09	HOTELI 5*	16	62,63	52,50	138,00	86,42	75,37	132,57	115,60	118,05	62,15%	46,18%	54,06
		HOTELI 4*	51	70,95	55,87	87,91	62,37	51,55	66,45	54,93	46,51	101,92%	83,42%	45,82
		HOTELI 3*	25	74,13	54,64	61,96	45,93	25,30	66,65	36,72	45,28	63,38%	48,53%	21,63
		HOTELI 2*	2	54,06	29,59	32,03	17,31	15,57	24,65	22,17	26,25	50,31%	40,05%	8,88
		UKUPNO	94	69,76	50,76	88,83	61,97	47,55	75,83	58,18	55,14	84,28%	67,14%	39,06
GODINA	MJESEC	NAZIV	BROJ HOTELA	AVG_OCCUP_PERCENT_ROOM	FULL_OCCUP_PERCENT_ROOM	AVG_DAILY_ROOM_RATE	REVPAR otvoreni dani	REVPAR na bazi kalendarskih 365 dana	TREVPAR	TREVPAR na bazi kalendarskih 365 dana	TOTAL_REV_OVERNIGHT	DOPRINOS_POKRICA_PERCENTAGE	GOP_PERCENTAGE	GOPAR
2015.	1-12	HOTELI 5*	16	60,65	43,86	127,99	77,62	62,70	122,62	99,05	117,51	57,58%	35,34%	35,00
		HOTELI 4*	55	65,80	44,17	84,38	55,52	33,20	86,18	51,52	64,26	59,79%	38,44%	19,80
		HOTELI 3*	24	72,62	42,78	63,79	46,33	25,14	69,25	37,58	46,00	59,28%	40,86%	15,35
		HOTELI 2*	2	65,59	24,80	42,03	27,57	11,02	39,41	15,75	26,00	52,75%	37,31%	5,88
		UKUPNO	97	66,22	39,19	86,91	57,55	35,21	89,14	54,54	67,56	59,05%	37,98%	20,72
2014.	1-12	HOTELI 5*	12	60,60	48,48	119,76	72,58	59,19	113,16	92,28	107,58	59,25%	38,61%	35,63
		HOTELI 4*	49	64,32	45,11	80,13	51,54	35,53	80,04	55,19	62,27	58,22%	36,23%	19,99
		HOTELI 3*	22	72,00	41,03	65,17	46,92	25,64	67,63	36,96	45,65	57,00%	37,69%	13,93
		HOTELI 2*	3	64,33	25,73	43,18	27,78	10,42	40,67	15,26	27,38	49,83%	19,79%	3,02
		UKUPNO	86	65,33	40,45	81,84	53,47	35,35	81,98	54,20	63,42	58,17%	36,86%	19,98
2013.	1-12	HOTELI 5*	13	53,17	46,91	132,75	70,59	65,93	111,77	104,40	116,74	60,93%	39,19%	40,92
		HOTELI 4*	44	63,16	46,72	75,43	47,64	34,42	75,47	54,52	62,91	61,14%	37,25%	20,31
		HOTELI 3*	20	68,25	44,50	59,01	40,28	25,92	61,09	39,32	45,21	61,80%	42,41%	16,68
		HOTELI 2*	2	50,62	18,58	42,93	21,73	10,99	32,40	16,39	27,54	57,62%	40,03%	6,56
		UKUPNO	79	62,37	41,18	79,24	49,42	35,77	77,56	56,14	65,01	61,19%	38,78%	21,77
GODINA	MJESEC	NAZIV	BROJ HOTELA	AVG_OCCUP_PERCENT_ROOM	FULL_OCCUP_PERCENT_ROOM	AVG_DAILY_ROOM_RATE	REVPAR otvoreni dani	REVPAR na bazi kalendarskih 366 dana	TREVPAR	TREVPAR na bazi kalendarskih 366 dana	TOTAL_REV_OVERNIGHT	DOPRINOS_POKRICA_PERCENTAGE	GOP_PERCENTAGE	GOPAR
2012.	1-12	HOTELI 5*	4	85,86	56,22	150,17	128,94	26,63	189,69	39,18	89,65	57,48%	30,17%	11,82
		HOTELI 4*	1	63,50	18,96	39,28	24,95	8,28	42,26	14,03	28,11	45,14%	7,61%	1,07
		HOTELI 3*	1	63,50	18,96	39,28	24,95	8,28	42,26	14,03	28,11	45,14%	7,61%	1,07
		UKUPNO	5	79,69	37,99	125,77	100,23	23,11	148,98	34,36	76,53	56,51%	28,40%	9,76
GODINA	MJESEC	NAZIV	BROJ HOTELA	AVG_OCCUP_PERCENT_ROOM	FULL_OCCUP_PERCENT_ROOM	AVG_DAILY_ROOM_RATE	REVPAR otvoreni dani	REVPAR na bazi kalendarskih 365 dana	TREVPAR	TREVPAR na bazi kalendarskih 365 dana	TOTAL_REV_OVERNIGHT	DOPRINOS_POKRICA_PERCENTAGE	GOP_PERCENTAGE	GOPAR
2011.	1-12	HOTELI 5*	2	63,18	16,62	47,13	29,78	9,42	47,79	15,12	36,67	67,06%	47,78%	7,22
		HOTELI 4*	1	78,28	26,16	14,03	10,99	2,47	16,27	3,66	36,33	-33,04%	-99,25%	-3,63
		HOTELI 3*	1	48,86	7,76	35,54	17,37	4,29	30,42	7,51	25,35	58,44%	35,87%	2,70
		UKUPNO	4	65,75	16,57	31,10	20,45	5,37	32,84	8,63	33,78	47,46%	19,12%	1,65

Izvor: Baza podataka BHH, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Hotel benchmarking, 2011. - 2016.

Prosječno ostvareni interni rezultati hotela u Hrvatskoj po kategorijama u 2014. godini

KATEGORIJA HOTELA	5*****	4****	3***	2**
STRUKTURA POSLOVNIH PRIHODA				
- od usluga smještaja	59,94	64,65	70,37	68,00
- od usluga hrane i pića (F&B)	31,68	29,48	26,43	29,00
- od usluga ostalih poslovnih (profitnih) odjeljenja	2,79	4,16	1,97	2,00
- ostali razni prihodi (neto načelo)	5,59	1,71	1,23	1,00
a) UKUPNO POSLOVNI PRIHODI	100,00	100,00	100,00	100,00
TROŠKOVI PROFITNIH ODJELJENJA				
- od usluga smještaja	17,19	12,66	11,94	20,92
- od usluga hrane i pića (F&B)	47,72	59,76	60,94	76,13
- od usluga ostalih poslovnih (profitnih) odjeljenja	-	-	-	-
b) UKUPNO TROŠKOVI ODJELJENJA	51,50	44,62	41,36	54,86
A) PRVI BRUTO REZULTAT ODJELJENJA (doprinos pokrića) (a - b)	48,50	55,38	58,64	45,14
c) TROŠKOVI RADA	30,15	24,16	22,93	21,82
NERASPOREĐENI POSLOVNI TROŠKOVI / RASHODI				
- Administrativni i opći troškovi	11,92	8,99	4,95	12,49
- Informacijski i telekomunikacijski sustavi	-	0,34	-	-
- Prodaja i marketing	3,95	3,73	2,97	3,77
- Održavanje	4,34	5,77	6,09	6,81
- Energenti i komunalije	6,97	5,96	4,82	7,85
d) UKUPNO NERASPOREĐENI POSLOVNI TROŠKOVI / RASHODI	24,91	23,82	18,69	20,09
B) G.O.P. - bruto poslovna dobit odjeljenja (A) - (c + d)	(-) 6,56	7,4	17,02	3,23
e) UKUPNO OSTALI (fiksni) TROŠKOVI / RASHODI	2,52	3,79	3,10	0,94
C) EBITDA (rezultat ostvaren prije odbitka kamata, poreza, otpisa i amortizacije) (B - e)	(-) 9,08	3,61	13,92	2,29

Izvor: Baza podataka BHH, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Hotel benchmarking, 2014.

9.8. Rezultati istraživanja Benchmarking kampova

Ključni pokazatelji kampova

Autokamp	GODINA	MJESEC	PCT_ISK_UK	PCT_ISK_MH	PCT_ISK_SJ	PROS_CIJ_UK	PROS_CIJ_MH	PROS_CIJ_SJ
7 KAMPOVA - 4*			29,65%	27,65%	29,82%	199,18	644,37	163,42
4 KAMPOVA - 3*			28,94%	28,52%	28,97%	263,12	814,84	224,99
3 KAMPA - 2*			27,08%	24,64%	27,28%	209,34	769,04	169,35
14 KAMPOVA	2014	01-12	28,83%	27,18%	28,96%	220,57	718,03	183,27
9 KAMPOVA - 4*			30,21%	31,28%	30,12%	224,86	690,15	182,34
6 KAMPOVA - 3*			29,09%	32,11%	28,77%	273,09	786,57	210,91
5 KAMPA - 2*			37,67%	28,84%	38,79%	205,43	703,46	158,42
20 KAMPOVA	2015	01-12	32,41%	30,56%	32,61%	230,00	725,40	180,30

Izvor: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Benchmarking kampova, 2014.-2015.

9.9. Detaljni prikaz procjene izravnih učinaka promjene stope PDV

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV

Bazni scenarij: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I

Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Stope PDV							
opća stopa PDV	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%
snižena stopa PDV za smještaj i pansion	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%
snižena stopa PDV za a la carte hranu i piće	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%
Godišnje stope rasta							
noćenja		9,0%	8,0%	3,5%	3,0%	3,0%	3,0%
prosječnih cijena smještaja / pansiona		5,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
prihoda smještaja / pansiona		14,0%	9,0%	4,5%	4,0%	4,0%	4,0%
prihoda a la carte hrane i pića		15,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	3,5%
ostalih poslovnih prihoda		7,0%	4,5%	2,3%	2,0%	2,0%	2,0%
Poslovni prihodi - struktura							
Prihodi smještaja i pansiona	80%	80%	81%	81%	81%	81%	81%
Prihodi a la carte hrane i pića	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Ostali poslovni prihodi	5%	5%	5%	4%	4%	4%	4%
Ukupni poslovni prihodi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Prihodi							
Prihodi smještaja i pansiona	10.420.371	11.879.223	13.366.904	14.623.433	15.565.740	16.667.043	17.631.829
Prihodi a la carte hrane i pića	1.953.820	2.246.893	2.412.303	2.626.440	2.795.683	2.993.482	3.151.538
Ostali prihodi	651.273	696.862	751.761	804.721	840.103	882.243	915.364
Ukupni poslovni prihodi	13.025.464	14.822.978	16.530.968	18.054.594	19.201.526	20.542.768	21.698.731
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	442.385	326.106	330.619	361.092	384.031	410.855	433.975
Ukupni prihodi	13.467.849	15.149.084	16.861.588	18.415.686	19.585.557	20.953.624	22.132.706
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>	<i>10%</i>	<i>12%</i>	<i>11%</i>	<i>9%</i>	<i>6%</i>	<i>7%</i>	<i>6%</i>

	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Rashodi							
Promj. vrij. zaliha proizvodnje u tijeku i got. proizv.	-2.214	0	0	0	0	0	0
Materijalni troškovi	4.845.701	5.438.508	6.028.704	6.556.574	6.952.260	7.413.600	7.809.913
Troškovi osoblja	3.036.999	3.221.648	3.496.391	3.666.175	3.823.637	3.987.863	4.159.141
Neto plaće i nadnice	1.870.866	1.984.615	2.153.862	2.258.454	2.355.455	2.456.621	2.562.133
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	731.986	776.491	842.710	883.632	921.584	961.166	1.002.448
Doprinosi na plaće	434.147	460.543	499.818	524.089	546.599	570.075	594.560
Amortizacija	2.036.923	2.318.018	2.479.645	2.527.643	2.496.198	2.670.560	2.820.835
Ostali troškovi	1.002.056	1.140.340	1.271.737	1.388.950	1.477.184	1.580.367	1.669.296
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	575.628	655.065	730.545	797.878	848.564	907.837	958.922
Ukupni poslovni rashodi	11.495.094	12.773.579	14.007.021	14.937.221	15.597.844	16.560.226	17.418.106
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridruženil	1.645.319	1.111.723	1.157.168	1.173.549	1.152.092	1.232.566	1.301.924
Ukupni rashodi	13.140.413	13.885.303	15.164.189	16.110.769	16.749.936	17.792.792	18.720.030
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>	<i>-1%</i>	<i>6%</i>	<i>9%</i>	<i>6%</i>	<i>4%</i>	<i>6%</i>	<i>5%</i>
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	327.436	1.263.781	1.697.398	2.304.916	2.835.621	3.160.831	3.412.675
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	<i>2%</i>	<i>8%</i>	<i>10%</i>	<i>13%</i>	<i>14%</i>	<i>15%</i>	<i>15%</i>
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>		<i>286%</i>	<i>34%</i>	<i>36%</i>	<i>23%</i>	<i>11%</i>	<i>8%</i>
Porez na dobit	117.971	252.756	305.532	414.885	510.412	568.950	614.282
Dobit ili gubitak razdoblja	209.466	1.011.025	1.391.867	1.890.031	2.325.209	2.591.882	2.798.394

Izvori: Za 2014, 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA
Bazni scenario: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST							
Broj zaposlenih prema satima rada	30.268	31.479	33.493	34.431	35.206	35.998	36.808
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada	6%	4%	6%	3%	2%	2%	2%
Kumulativ broj novozaposlenih 2017.-2021.					5.329		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.					3,2%		
Bruto dodana vrijednost	5.401.358	6.803.448	7.673.434	8.498.735	9.155.457	9.819.254	10.392.652
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.					45.539.531		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti	41%	26%	13%	11%	8%	7%	6%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL							
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	2.246.389	3.329.043	3.871.512	4.417.674	4.821.408	5.262.441	5.619.229
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	7.487.962	11.096.811	12.905.040	14.725.582	16.071.358	17.541.471	18.730.763
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.					79.974.214		
INVESTICIJE							
Postotak realizacije investicijskog potencijala	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Iznos investicija	2.246.389	3.329.043	4.250.048	6.364.773	3.338.982	4.300.330	2.575.123
Kumulativne investicije 2017.-2021.					20.829.256		
SMJEŠTAJNI KAPACITETI							
Broj postelja u hotelima i sličnom smještaju	195.731	201.603	208.120	217.879	222.999	229.593	233.541
Broj postelja u kampovima i sličnom smještaju	227.568	227.568	234.651	245.259	250.824	257.992	262.283
Broj postelja u odmaralištima	2.749	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612
Broj smještajnih jedinica u hotelima i sličnom smještaju	85.100	87.653	90.487	94.730	96.956	99.823	101.540
Broj smještajnih jedinica u kampovima i sličnom smještaju	75.856	75.856	78.217	81.753	83.608	85.997	87.428
Broj smještajnih jedinica u odmaralištima	1.195	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135
INVESTICIJE PO SMJEŠTAJNOJ JEDINICI - GREENFIELD (tis.kn)							
Hoteli i slični smještaj			450	450	450	450	450
Kampovi i slični smještaj			113	113	113	113	113
INVESTICIJE - UDJEL GREENFIELD PROJEKATA							
Hoteli i slični smještaj			40%	40%	40%	40%	40%
Kampovi i slični smještaj			25%	25%	25%	25%	25%
INVESTICIJE - RASPODJELA PO VRSTAMA SMJEŠTAJA							
Hoteli i slični smještaj			75%	75%	75%	75%	75%
Kampovi i slični smještaj			25%	25%	25%	25%	25%
BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA							
Hoteli i slični smještaj			2.833	4.243	2.226	2.867	1.717
Kampovi i slični smještaj			2.361	3.536	1.855	2.389	1.431
KUMULATIVNI BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA (2017.-2021.)							
Hoteli i slični smještaj					13.886		
Kampovi i slični smještaj					11.572		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
Bazni scenarij: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST							
PDV na smještaj i pansionerske usluge	1.354.648	1.544.299	1.737.698	1.901.046	2.023.546	2.166.716	2.292.139
PDV na a la carte hranu i piće	293.073	337.034	361.846	393.966	419.352	449.022	472.731
PDV na ostale usluge	262.355	247.589	262.330	282.426	296.433	313.003	326.485
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.910.076	2.128.922	2.361.873	2.577.438	2.739.331	2.928.741	3.091.354
Ukupno PDV po ulaznim računima	1.206.227	1.209.172	1.326.500	1.426.538	1.494.835	1.595.608	1.682.266
Plaćeni PDV	703.849	919.750	1.035.373	1.150.900	1.244.496	1.333.133	1.409.088
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.			6.172.990				
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.			8,9%				
Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod		6,1%	6,1%	6,2%	6,4%	6,4%	6,4%
POREZ NA DOBIT							
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	117.971	252.756	305.532	414.885	510.412	568.950	614.282
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.			2.414.060				
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.			19,4%				
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE							
Porezi i doprinosi iz i na plaće	1.166.133	1.237.034	1.342.528	1.407.721	1.468.183	1.531.241	1.597.008
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.			7.346.682				
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.			5,2%				

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPA PDV
Bazni scenarij: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi a la carte hrane i pića	6.299.716	7.391.611	8.500.352	8.840.366	9.193.981	9.561.740	9.944.210	10.292.257
Ostali prihodi	164.532	206.218	220.653	230.582	235.770	240.486	245.296	250.201
Ukupni poslovni prihodi	6.464.247	7.597.828	8.721.005	9.070.949	9.429.751	9.802.226	10.189.505	10.542.459
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	77.512	98.618	104.652	108.851	113.157	117.627	122.274	126.510
Ukupni prihodi	6.541.759	7.696.446	8.825.657	9.179.800	9.542.908	9.919.853	10.311.779	10.668.968
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		18%	15%	4%	4%	4%	4%	3%
Rashodi								
Materijalni troškovi	3.767.242	4.491.672	5.117.733	5.312.822	5.512.464	5.719.319	5.933.987	6.129.257
Troškovi osoblja	1.554.409	1.755.391	1.879.321	1.974.039	2.073.531	2.178.037	2.287.810	2.352.280
Neto plaće i nadnice	1.003.969	1.157.433	1.239.147	1.301.600	1.367.201	1.436.108	1.508.488	1.550.997
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	334.933	361.885	387.434	406.961	427.472	449.016	471.647	484.938
Doprinosi na plaće	215.506	236.073	252.740	265.478	278.858	292.912	307.675	316.345
Amortizacija	302.193	350.026	401.770	417.891	434.421	451.581	469.422	485.683
Ostali troškovi	374.535	436.563	501.099	521.206	541.823	563.225	585.478	605.758
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	120.487	220.093	252.629	262.766	273.160	283.950	295.168	305.393
Ukupni poslovni rashodi	6.118.197	7.250.354	8.152.552	8.488.725	8.835.399	9.196.111	9.571.865	9.878.370
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridr.	129.896	128.235	147.192	153.098	159.154	165.440	171.977	177.934
Ukupni rashodi	6.248.093	7.378.588	8.299.744	8.641.823	8.994.552	9.361.551	9.743.842	10.056.304
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		18%	12%	4%	4%	4%	4%	3%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	293.666	317.858	525.913	537.977	548.356	558.301	567.938	612.664
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	4%	4%	6%	6%	6%	6%	6%	6%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			65%	2%	2%	2%	2%	8%
Porez na dobit	80.643	104.158	105.183	96.836	98.704	100.494	102.229	110.280
Dobit ili gubitak razdoblja	213.023	213.699	420.731	441.141	449.652	457.807	465.709	502.385

Izvori: Za 2014, 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA
Bazni scenarij: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.161	32.798	34.766	36.157	37.603	39.107	40.671	41.403
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		16%	6%	4%	4%	4%	4%	2%
Kumulativ broj novozaposlenih 2017.-2021.						6.637		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						3,6%		
Bruto dodana vrijednost	2.150.268	2.423.274	2.807.004	2.929.907	3.056.308	3.187.919	3.325.170	3.450.627
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						15.949.931		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		13%	16%	4%	4%	4%	4%	4%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	515.216	563.725	822.500	859.032	884.073	909.388	935.131	988.068
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	1.717.386	1.879.084	2.741.668	2.863.441	2.946.910	3.031.293	3.117.104	3.293.558
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						15.252.308		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	15%	15%	15%	16%	16%	16%	16%	16%
Iznos investicija	257.608	281.863	411.250	458.151	471.506	485.007	498.737	526.969
Kumulativne investicije 2017.-2021.						2.440.369		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
Bazni scenarij: ZADRŽAVANJE POSTOJEĆIH STOPA PDV U PODRUČJU DJELATNOSTI I
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na a la carte hranu i piće	944.957	1.108.742	1.275.053	1.326.055	1.379.097	1.434.261	1.491.631	1.543.839
PDV na ostale usluge	58.573	73.743	78.710	82.137	84.403	86.587	88.836	91.015
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.003.530	1.182.485	1.353.763	1.408.192	1.463.500	1.520.848	1.580.467	1.634.854
Ukupno PDV po ulaznim računima	533.959	632.059	720.753	748.391	776.680	805.998	836.430	864.119
Plaćeni PDV	469.571	550.426	633.010	659.801	686.820	714.850	744.037	770.735
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						3.576.244		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						4,0%		
Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod			7,2%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	80.643	104.158	105.183	96.836	98.704	100.494	102.229	110.280
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						508.543		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						1,0%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	550.439	597.958	640.174	672.439	706.330	741.929	779.322	801.283
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						3.701.302		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						4,6%		

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi smještaja i pansiona	9.547.793	10.420.371	11.879.223	13.441.211	14.877.593	15.943.158	17.269.101	18.458.611
Prihodi a la carte hrane i pića	1.790.211	1.953.820	2.246.893	2.444.998	2.713.998	2.930.603	3.198.586	3.428.704
Ostali prihodi	596.737	651.273	696.862	753.632	813.552	852.252	902.411	942.920
Ukupni poslovni prihodi	11.934.741	13.025.464	14.822.978	16.639.841	18.405.143	19.726.013	21.370.099	22.830.235
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	361.664	442.385	326.106	549.115	607.370	650.958	705.213	753.398
Ukupni prihodi	12.296.406	13.467.849	15.149.084	17.188.956	19.012.512	20.376.971	22.075.312	23.583.633
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		10%	12%	13%	11%	7%	8%	7%

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Rashodi								
Promj. vrij. zaliha proizvodnje u tijeku i got. proizv.	1.160	-2.214	0	0	0	0	0	0
Materijalni troškovi	4.410.415	4.845.701	5.438.508	6.134.204	6.752.437	7.212.805	7.783.906	8.289.158
Troškovi osoblja	2.847.145	3.036.999	3.221.648	3.529.586	3.737.098	3.941.532	4.157.150	4.384.562
Neto plaće i nadnice	1.734.193	1.870.866	1.984.615	2.174.312	2.302.144	2.428.081	2.560.906	2.700.998
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	707.097	731.986	776.491	850.711	900.726	950.000	1.001.968	1.056.780
Doprinosi na plaće	405.856	434.147	460.543	504.563	534.227	563.452	594.275	626.784
Amortizacija	1.919.107	2.036.923	2.318.018	2.529.256	2.668.746	2.663.012	2.884.963	3.082.082
Ostali troškovi	1.005.514	1.002.056	1.140.340	1.280.112	1.415.918	1.517.533	1.644.014	1.756.343
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	1.593.025	575.628	655.065	735.357	813.370	871.742	944.399	1.008.926
Ukupni poslovni rashodi	11.776.367	11.495.094	12.773.579	14.208.516	15.387.568	16.206.624	17.414.431	18.521.070
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridruženi	1.456.172	1.645.319	1.111.723	1.164.789	1.196.334	1.183.561	1.282.206	1.369.814
Ukupni rashodi	13.232.540	13.140.413	13.885.303	15.373.304	16.583.902	17.390.185	18.696.637	19.890.885
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		-1%	6%	11%	8%	5%	8%	6%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	-936.134	327.436	1.263.781	1.815.651	2.428.610	2.986.787	3.378.675	3.692.749
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	-8%	2%	8%	11%	13%	15%	15%	16%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			286%	44%	34%	23%	13%	9%
Porez na dobit	98.352	117.971	252.756	326.817	437.150	537.622	608.162	664.695
Dobit ili gubitak razdoblja	-1.034.486	209.466	1.011.025	1.488.834	1.991.460	2.449.165	2.770.514	3.028.054

Izvori: Za 2014., 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCIJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA

SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%

Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.475	30.268	31.479	33.745	34.960	36.079	37.233	38.425
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		6%	4%	7%	4%	3%	3%	3%
Kumulativ broj zaposlenih 2017.-2021.						6.946		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						4,1%		
Bruto dodana vrijednost	3.830.119	5.401.358	6.803.448	7.874.494	8.834.454	9.591.330	10.420.788	11.159.393
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						47.880.459		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		41%	26%	16%	12%	9%	9%	7%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	884.621	2.246.389	3.329.043	4.018.090	4.660.206	5.112.177	5.655.477	6.110.136
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	2.948.737	7.487.962	11.096.811	13.393.633	15.534.021	17.040.589	18.851.590	20.367.119
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						85.186.952		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	30%	30%	30%	31%	31%	31%	31%	31%
Iznos investicija	884.621	2.246.389	3.329.043	4.133.663	7.072.550	3.355.534	5.044.774	3.157.501
Kumulativne investicije 2017.-2021.						22.764.023		
SMJEŠTAJNI KAPACITETI								
Broj postelja u hotelima i sličnom smještaju	192.346	195.731	201.603	207.941	218.786	223.931	231.666	236.508
Broj postelja u kampovima i sličnom smještaju	236.162	227.568	227.568	26.051	27.361	27.982	28.916	29.501
Broj postelja u odmaralištima	2.870	2.749	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612
Broj smještajnih jedinica u hotelima i sličnom smještaju	83.629	85.100	87.653	90.409	95.124	97.361	100.724	102.829
Broj smještajnih jedinica u kampovima i sličnom smještaju	78.721	75.856	75.856	78.152	82.082	83.946	86.749	88.503
Broj smještajnih jedinica u odmaralištima	1.248	1.195	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135
INVESTICIJE PO SMJEŠTAJNOJ JEDINICI - GREENFIELD (tis.kn)								
Hoteli i slični smještaj				450	450	450	450	450
Kampovi i slični smještaj				113	113	113	113	113
INVESTICIJE - UDJEL GREENFIELD PROJEKATA								
Hoteli i slični smještaj				40%	40%	40%	40%	40%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
INVESTICIJE - RASPODJELA PO VRSTAMA SMJEŠTAJA								
Hoteli i slični smještaj				75%	75%	75%	75%	75%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA								
Hoteli i slični smještaj				2.756	4.715	2.237	3.363	2.105
Kampovi i slični smještaj				2.296	3.929	1.864	2.803	1.754
KUMULATIVNI BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA (2017.-2021.)								
Hoteli i slični smještaj						15.176		
Kampovi i slični smještaj						12.647		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na smještaj i pansionerske usluge	1.241.213	1.354.648	1.544.299	1.344.121	1.487.759	1.594.316	1.726.910	1.845.861
PDV na a la carte hranu i piće	268.532	293.073	337.034	293.400	325.680	351.672	383.830	411.444
PDV na ostale usluge	230.559	262.355	247.589	311.959	340.046	359.529	384.276	405.245
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.740.304	1.910.076	2.128.922	1.949.480	2.153.485	2.305.517	2.495.016	2.662.550
Ukupno PDV po ulaznim računima	1.103.624	1.206.227	1.209.172	1.345.105	1.464.520	1.546.263	1.670.629	1.780.788
Plaćeni PDV	636.680	703.849	919.750	604.374	688.965	759.254	824.387	881.762
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						3.758.743		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						-0,8%		
<i>Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod</i>			6,1%	3,5%	3,6%	3,7%	3,7%	3,7%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	98.352	117.971	252.756	326.817	437.150	537.622	608.162	664.695
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						2.574.445		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						21,3%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	1.112.952	1.166.133	1.237.034	1.355.274	1.434.954	1.513.451	1.596.243	1.683.564
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						7.583.487		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						6,4%		

PROCJENA UČINAKA PROMIJE NE STOPE PDV
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi a la carte hrane i pića	6.299.716	7.391.611	8.500.352	8.967.872	9.461.104	9.981.465	10.530.446	11.056.968
Ostali prihodi	164.532	206.218	220.653	231.355	237.370	242.948	248.657	254.501
Ukupni poslovni prihodi	6.464.247	7.597.828	8.721.005	9.199.226	9.698.474	10.224.413	10.779.103	11.311.469
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	77.512	98.618	104.652	110.391	116.382	122.693	129.349	135.738
Ukupni prihodi	6.541.759	7.696.446	8.825.657	9.309.617	9.814.856	10.347.106	10.908.452	11.447.206
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		18%	15%	5%	5%	5%	5%	5%
Rashodi								
Materijalni troškovi	3.767.242	4.491.672	5.117.733	5.384.335	5.661.936	5.953.625	6.260.469	6.554.205
Troškovi osoblja	1.554.409	1.755.391	1.879.321	1.983.654	2.093.778	2.210.016	2.332.708	2.462.210
Neto plaće i nadnice	1.003.969	1.157.433	1.239.147	1.307.940	1.380.551	1.457.194	1.538.092	1.623.480
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	334.933	361.885	387.434	408.943	431.646	455.609	480.903	507.601
Doprinosi na plaće	215.506	236.073	252.740	266.771	281.581	297.213	313.713	331.129
Amortizacija	302.193	350.026	401.770	413.965	436.431	460.099	485.060	509.016
Ostali troškovi	374.535	436.563	501.099	459.961	484.924	511.221	538.955	565.573
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	120.487	220.093	252.629	266.482	280.944	296.180	312.248	327.669
Ukupni poslovni rashodi	6.118.197	7.250.354	8.152.552	8.508.397	8.958.014	9.431.141	9.929.439	10.418.674
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridr.	129.896	128.235	147.192	155.263	163.689	172.566	181.928	190.913
Ukupni rashodi	6.248.093	7.378.588	8.299.744	8.663.660	9.121.703	9.603.706	10.111.367	10.609.587
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		18%	12%	4%	5%	5%	5%	5%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	293.666	317.858	525.913	645.957	693.153	743.400	797.085	837.619
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	4%	4%	6%	7%	7%	7%	7%	7%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			65%	23%	7%	7%	7%	5%
Porez na dobit	80.643	104.158	105.183	116.272	124.768	133.812	143.475	150.771
Dobit ili gubitak razdoblja	213.023	213.699	420.731	529.684	568.386	609.588	653.610	686.848

Izvori: Za 2014, 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.161	32.798	34.766	36.261	37.820	39.446	41.142	42.912
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		16%	6%	4%	4%	4%	4%	4%
Kumulativ broja novozaposlenih 2017.-2021.						8.146		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						4,3%		
Bruto dodana vrijednost	2.150.268	2.423.274	2.807.004	3.043.575	3.223.363	3.413.515	3.614.853	3.808.845
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						17.104.151		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		13%	16%	8%	6%	6%	6%	5%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	515.216	563.725	822.500	943.650	1.004.817	1.069.686	1.138.670	1.195.864
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	1.717.386	1.879.084	2.741.668	3.145.498	3.349.390	3.565.621	3.795.566	3.986.212
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						17.842.288		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	15%	15%	15%	16,3%	16,3%	16,3%	16,3%	16,3%
Iznos investicija	257.608	281.863	411.250	512.716	545.951	581.196	618.677	649.753
Kumulativne investicije 2017.-2021.						2.908.293		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 10%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na a la carte hranu i piće	944.957	1.108.742	1.275.053	1.076.145	1.135.333	1.197.776	1.263.653	1.326.836
PDV na ostale usluge	58.573	73.743	78.710	82.677	85.528	88.343	91.268	94.166
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.003.530	1.182.485	1.353.763	1.158.821	1.220.861	1.286.119	1.354.921	1.421.002
Ukupno PDV po ulaznim računima	533.959	632.059	720.753	749.945	788.819	829.676	872.669	913.836
Plaćeni PDV	469.571	550.426	633.010	408.876	432.042	456.442	482.252	507.166
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						2.286.779		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						-4,3%		
Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod			7,2%	4,4%	4,4%	4,4%	4,4%	4,4%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	80.643	104.158	105.183	116.272	124.768	133.812	143.475	150.771
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						669.099		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						7,5%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	550.439	597.958	640.174	675.714	713.227	752.822	794.616	838.730
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						3.775.109		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						5,6%		

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Stope PDV								
Prihodi								
Prihodi smještaja i pansiona	9.547.793	10.420.371	11.879.223	13.459.160	14.707.256	16.041.302	17.537.096	19.225.875
Prihodi a la carte hrane i pića	1.790.211	1.953.820	2.246.893	2.464.729	2.718.817	3.007.795	3.335.236	3.691.234
Ostali prihodi	596.737	651.273	696.862	753.657	802.078	854.002	911.406	975.382
Ukupni poslovni prihodi	11.934.741	13.025.464	14.822.978	16.677.545	18.228.150	19.903.099	21.783.738	23.892.491
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	361.664	442.385	326.106	550.359	601.529	656.802	718.863	788.452
Ukupni prihodi	12.296.406	13.467.849	15.149.084	17.227.904	18.829.679	20.559.901	22.502.602	24.680.943
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		10%	12%	14%	9%	9%	9%	10%
Rashodi								
Promj. vrij. zaliha proizvodnje u tijeku i got. proizv.	1.160	-2.214	0	0	0	0	0	0
Materijalni troškovi	4.410.415	4.845.701	5.438.508	6.162.414	6.718.179	7.316.980	7.987.618	8.737.655
Troškovi osoblja	2.847.145	3.036.999	3.221.648	3.570.488	3.824.707	4.081.269	4.355.040	4.647.176
Neto plaće i nadnice	1.734.193	1.870.866	1.984.615	2.199.509	2.356.114	2.514.162	2.682.812	2.862.775
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	707.097	731.986	776.491	860.570	921.842	983.679	1.049.665	1.120.076
Doprinosi na plaće	405.856	434.147	460.543	510.410	546.751	583.428	622.564	664.325
Amortizacija	1.919.107	2.036.923	2.318.018	2.585.020	2.697.766	2.746.628	3.006.156	3.297.164
Ostali troškovi	1.005.514	1.002.056	1.140.340	1.167.428	1.275.971	1.393.217	1.524.862	1.672.474
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	1.593.025	575.628	655.065	500.326	546.845	597.093	653.512	716.775
Ukupni poslovni rashodi	11.776.367	11.495.094	12.773.579	13.985.676	15.063.468	16.135.186	17.527.188	19.071.244
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridruženi	1.456.172	1.645.319	1.111.723	1.084.040	1.093.689	1.194.186	1.307.024	1.433.549
Ukupni rashodi	13.232.540	13.140.413	13.885.303	15.069.717	16.157.157	17.329.372	18.834.212	20.504.793
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		-1%	6%	9%	7%	7%	9%	9%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	-936.134	327.436	1.263.781	2.158.188	2.672.523	3.230.529	3.668.389	4.176.150
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	-8%	2%	8%	13%	14%	16%	16%	17%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			286%	71%	24%	21%	14%	14%
Porez na dobit	98.352	117.971	252.756	388.474	481.054	581.495	660.310	751.707
Dobit ili gubitak razdoblja	-1.034.486	209.466	1.011.025	1.769.714	2.191.468	2.649.034	3.008.079	3.424.443

Izvori: Za 2014., 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCIJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA

SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%

Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.475	30.268	31.479	33.871	35.226	36.494	37.808	39.169
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		6%	4%	8%	4%	4%	4%	4%
Kumulativ broja novozaposlenih 2017.-2021.						7.690		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						4,5%		
Bruto dodana vrijednost	3.830.119	5.401.358	6.803.448	8.313.696	9.194.996	10.058.426	11.029.585	12.120.490
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						50.717.193		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		41%	26%	22%	11%	9%	10%	10%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	884.621	2.246.389	3.329.043	4.354.733	4.889.235	5.395.662	6.014.235	6.721.607
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	2.948.737	7.487.962	11.096.811	14.515.778	16.297.449	17.985.539	20.047.451	22.405.356
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						91.251.573		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	30%	30%	30%	31%	31%	31%	31%	31%
Iznos investicija	884.621	2.246.389	3.329.043	4.702.386	5.279.559	5.826.415	6.494.372	7.258.215
Kumulativne investicije 2017.-2021.						29.560.947		
SMJEŠTAJNI KAPACITETI								
Broj postelja u hotelima i sličnom smještaju	192.346	195.731	201.603	208.813	216.909	225.842	235.800	246.930
Broj postelja u kampovima i sličnom smještaju	236.162	227.568	227.568	26.156	27.134	28.213	29.415	30.760
Broj postelja u odmaralištima	2.870	2.749	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612
Broj smještajnih jedinica u hotelima i sličnom smještaju	83.629	85.100	87.653	90.788	94.308	98.192	102.522	107.361
Broj smještajnih jedinica u kampovima i sličnom smještaju	78.721	75.856	75.856	78.468	81.402	84.638	88.246	92.279
Broj smještajnih jedinica u odmaralištima	1.248	1.195	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135
INVESTICIJE PO SMJEŠTAJNOJ JEDINICI - GREENFIELD (tis.kn)								
Hoteli i slični smještaj				450	450	450	450	450
Kampovi i slični smještaj				113	113	113	113	113
INVESTICIJE - UDJEL GREENFIELD PROJEKATA								
Hoteli i slični smještaj				40%	40%	40%	40%	40%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
INVESTICIJE - RASPODJELA PO VRSTAMA SMJEŠTAJA								
Hoteli i slični smještaj				75%	75%	75%	75%	75%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA								
Hoteli i slični smještaj				3.135	3.520	3.884	4.330	4.839
Kampovi i slični smještaj				2.612	2.933	3.237	3.608	4.032
KUMULATIVNI BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA (2017.-2021.)						19.707		
Hoteli i slični smještaj						16.423		
Kampovi i slični smještaj						16.423		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na smještaj i pansionerske usluge	1.241.213	1.354.648	1.544.299	1.076.733	1.176.580	1.283.304	1.402.968	1.538.070
PDV na a la carte hranu i piće	268.532	293.073	337.034	246.473	271.882	300.780	333.524	369.123
PDV na ostale usluge	230.559	262.355	247.589	312.245	335.864	361.281	389.596	421.247
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.740.304	1.910.076	2.128.922	1.635.451	1.784.326	1.945.365	2.126.087	2.328.441
Ukupno PDV po ulaznim računima	1.103.624	1.206.227	1.209.172	1.160.139	1.245.349	1.357.466	1.483.140	1.623.815
Plaćeni PDV	636.680	703.849	919.750	475.311	538.977	587.898	642.947	704.626
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						2.949.759		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						-5,2%		
<i>Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod</i>			6,1%	2,8%	2,9%	2,9%	2,9%	2,9%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	98.352	117.971	252.756	388.474	481.054	581.495	660.310	751.707
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						2.863.040		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						24,4%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	1.112.952	1.166.133	1.237.034	1.370.980	1.468.594	1.567.107	1.672.228	1.784.401
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						7.863.310		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						7,6%		

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi a la carte hrane i pića	6.299.716	7.391.611	8.500.352	9.052.875	9.641.312	10.267.997	10.935.417	11.591.542
Ostali prihodi	164.532	206.218	220.653	231.686	238.057	244.008	250.109	256.361
Ukupni poslovni prihodi	6.464.247	7.597.828	8.721.005	9.284.561	9.879.369	10.512.006	11.185.526	11.847.903
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	77.512	98.618	104.652	111.415	118.552	126.144	134.226	142.175
Ukupni prihodi	6.541.759	7.696.446	8.825.657	9.395.975	9.997.921	10.638.150	11.319.752	11.990.078
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		18%	15%	6%	6%	6%	6%	6%
Rashodi								
Materijalni troškovi	3.767.242	4.491.672	5.117.733	5.435.215	5.769.490	6.124.168	6.500.857	6.870.422
Troškovi osoblja	1.554.409	1.755.391	1.879.321	1.997.222	2.122.520	2.255.679	2.397.191	2.547.581
Neto plaće i nadnice	1.003.969	1.157.433	1.239.147	1.316.886	1.399.503	1.487.302	1.580.609	1.679.770
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	334.933	361.885	387.434	411.740	437.571	465.023	494.196	525.200
Doprinosi na plaće	215.506	236.073	252.740	268.596	285.446	303.354	322.385	342.610
Amortizacija	302.193	350.026	401.770	436.374	474.210	515.088	548.091	580.547
Ostali troškovi	374.535	436.563	501.099	417.805	444.572	473.040	503.349	533.156
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	120.487	220.093	252.629	268.954	286.184	304.510	324.021	343.209
Ukupni poslovni rashodi	6.118.197	7.250.354	8.152.552	8.555.571	9.096.976	9.672.485	10.273.508	10.874.915
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridr.	129.896	128.235	147.192	156.703	166.742	177.420	188.787	199.967
Ukupni rashodi	6.248.093	7.378.588	8.299.744	8.712.274	9.263.718	9.849.905	10.462.295	11.074.881
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		18%	12%	5%	6%	6%	6%	6%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	293.666	317.858	525.913	683.701	734.203	788.245	857.457	915.197
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	4%	4%	6%	7%	7%	7%	8%	8%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			65%	30%	7%	7%	9%	7%
Porez na dobit	80.643	104.158	105.183	123.066	132.157	141.884	154.342	164.735
Dobit ili gubitak razdoblja	213.023	213.699	420.731	560.635	602.047	646.361	703.114	750.461

Izvori: Za 2014., 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.161	32.798	34.766	36.365	38.038	39.788	41.618	43.532
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		16%	6%	5%	5%	5%	5%	5%
Kumulativ brojja novozaposlenih 2017.-2021.						8.766		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						4,6%		
Bruto dodana vrijednost	2.150.268	2.423.274	2.807.004	3.117.298	3.330.933	3.559.012	3.802.738	4.043.325
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						17.853.306		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		13%	16%	11%	7%	7%	7%	6%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	515.216	563.725	822.500	997.009	1.076.256	1.161.449	1.251.205	1.331.009
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	1.717.386	1.879.084	2.741.668	3.323.364	3.587.522	3.871.496	4.170.684	4.436.695
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						19.389.761		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	15%	15%	15%	17%	17%	17%	17%	17%
Iznos investicija	257.608	281.863	411.250	564.972	609.879	658.154	709.016	754.238
Kumulativne investicije 2017.-2021.						3.296.259		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
SMANJENJE STOPE PDV ZA SMJEŠTAJ I UGOSTITELJSTVO NA 8%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na a la carte hranu i piće	944.957	1.108.742	1.275.053	905.288	964.131	1.026.800	1.093.542	1.159.154
PDV na ostale usluge	58.573	73.743	78.710	82.990	86.189	89.385	92.728	96.080
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.003.530	1.182.485	1.353.763	988.277	1.050.320	1.116.184	1.186.270	1.255.234
Ukupno PDV po ulaznim računima	533.959	632.059	720.753	751.215	797.600	846.828	899.124	950.443
Plaćeni PDV	469.571	550.426	633.010	237.062	252.719	269.356	287.146	304.791
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						1.351.073		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						-13,6%		
Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod			7,2%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	80.643	104.158	105.183	123.066	132.157	141.884	154.342	164.735
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						716.184		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						9,4%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	550.439	597.958	640.174	680.336	723.018	768.377	816.582	867.811
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						3.856.123		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						6,3%		

PROCJENA UČINAKA PROMJENE STOPE PDV
NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIJSKU HRANU I PIĆE = 25%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi smještaja i pansiona	9.547.793	10.420.371	11.879.223	13.254.457	14.009.365	14.483.762	14.969.320	15.294.643
Prihodi a la carte hrane i pića	1.790.211	1.953.820	2.246.893	2.310.609	2.371.077	2.451.369	2.546.030	2.627.118
Ostali prihodi	596.737	651.273	696.862	747.080	778.131	796.593	817.215	830.842
Ukupni poslovni prihodi	11.934.741	13.025.464	14.822.978	16.312.147	17.158.573	17.731.724	18.332.565	18.752.603
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	361.664	442.385	326.106	538.301	566.233	585.147	604.975	618.836
Ukupni prihodi	12.296.406	13.467.849	15.149.084	16.850.448	17.724.806	18.316.871	18.937.539	19.371.439
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		10%	12%	11%	5%	3%	3%	2%

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Rashodi								
Promj. vrij. zaliha proizvodnje u tijeku i got. proizv.	1.160	-2.214	0	0	0	0	0	0
Materijalni troškovi	4.410.415	4.845.701	5.438.508	5.804.981	5.985.710	6.105.676	6.229.810	6.315.453
Troškovi osoblja	2.847.145	3.036.999	3.221.648	3.436.091	3.532.851	3.618.463	3.705.595	3.794.826
Neto plaće i nadnice	1.734.193	1.870.866	1.984.615	2.116.716	2.176.323	2.229.062	2.282.738	2.337.706
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	707.097	731.986	776.491	828.177	851.498	872.133	893.133	914.640
Doprinosi na plaće	405.856	434.147	460.543	491.198	505.030	517.268	529.724	542.480
Amortizacija	1.919.107	2.036.923	2.318.018	2.446.822	2.402.200	2.305.124	2.383.233	2.437.838
Ostali troškovi	1.005.514	1.002.056	1.140.340	1.254.903	1.320.019	1.364.111	1.410.334	1.442.648
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	1.593.025	575.628	655.065	720.875	758.281	783.610	810.162	828.725
Ukupni poslovni rashodi	11.776.367	11.495.094	12.773.579	13.663.671	13.999.061	14.176.984	14.539.136	14.819.491
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridruženi	1.456.172	1.645.319	1.111.723	1.957.458	2.059.029	2.127.807	2.199.908	2.250.312
Ukupni rashodi	13.232.540	13.140.413	13.885.303	15.621.129	16.058.090	16.304.791	16.739.044	17.069.803
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		-1%	6%	13%	3%	2%	3%	2%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	-936.134	327.436	1.263.781	1.229.319	1.666.716	2.012.080	2.198.495	2.301.635
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	-8%	2%	8%	7%	9%	11%	12%	12%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			286%	-3%	36%	21%	9%	5%
Porez na dobit	98.352	117.971	252.756	221.277	300.009	362.174	395.729	414.294
Dobit ili gubitak razdoblja	-1.034.486	209.466	1.011.025	1.008.041	1.366.707	1.649.906	1.802.766	1.887.341

Izvori: Za 2014., 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROJEKCIJA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA

NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIONSKE HRANU I PIĆE = 25%

Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.475	30.268	31.479	32.916	33.179	33.317	33.450	33.584
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		6%	4%	5%	1%	0%	0%	0%
Kumulativ broj novozaposlenih 2017.-2021.						2.105		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						1,3%		
Bruto dodana vrijednost	3.830.119	5.401.358	6.803.448	7.112.232	7.601.767	7.935.667	8.287.324	8.534.300
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						39.471.290		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		41%	26%	5%	7%	4%	4%	3%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	884.621	2.246.389	3.329.043	3.454.863	3.768.907	3.955.030	4.186.000	4.325.179
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	2.948.737	7.487.962	11.096.811	11.516.211	12.563.023	13.183.433	13.953.332	14.417.265
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						65.633.265		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	30%	30%	30%	29%	29%	29%	29%	29%
Iznos investicija	884.621	2.246.389	3.329.043	3.728.465	3.538.392	1.885.717	2.566.622	1.663.479
Kumulativne investicije 2017.-2021.						13.382.676		
SMJEŠTAJNI KAPACITETI								
Broj postelja u hotelima i sličnom smještaju	192.346	195.731	201.603	207.320	212.745	215.637	219.572	222.123
Broj postelja u kampovima i sličnom smještaju	236.162	227.568	227.568	25.976	26.631	26.980	27.456	27.764
Broj postelja u odmaralištima	2.870	2.749	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612	2.612
Broj smještajnih jedinica u hotelima i sličnom smještaju	83.629	85.100	87.653	90.139	92.498	93.755	95.466	96.575
Broj smještajnih jedinica u kampovima i sličnom smještaju	78.721	75.856	75.856	77.927	79.893	80.941	82.367	83.291
Broj smještajnih jedinica u odmaralištima	1.248	1.195	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135	1.135
INVESTICIJE PO SMJEŠTAJNOJ JEDINICI - GREENFIELD (tis.kn)								
Hoteli i slični smještaj				450	450	450	450	450
Kampovi i slični smještaj				113	113	113	113	113
INVESTICIJE - UDJEL GREENFIELD PROJEKATA								
Hoteli i slični smještaj				40%	40%	40%	40%	40%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
INVESTICIJE - RASPODJELA PO VRSTAMA SMJEŠTAJA								
Hoteli i slični smještaj				75%	75%	75%	75%	75%
Kampovi i slični smještaj				25%	25%	25%	25%	25%
BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA								
Hoteli i slični smještaj				2.486	2.359	1.257	1.711	1.109
Kampovi i slični smještaj				2.071	1.966	1.048	1.426	924
KUMULATIVNI BROJ NOVIH SMJEŠTAJNIH JEDINICA (2017.-2021.)						8.922		
Hoteli i slični smještaj						7.435		
Kampovi i slični smještaj								

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIONSKU HRANU I PIĆE = 25%
Skupina djelatnosti 55 - Smještaj

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na smještaj i pansionske usluge	1.241.213	1.354.648	1.544.299	1.723.079	1.821.217	1.882.889	1.946.012	1.988.304
PDV na a la carte hranu i piće	268.532	293.073	337.034	623.864	640.191	661.870	687.428	709.322
PDV na ostale usluge	230.559	262.355	247.589	307.888	321.935	330.806	340.423	346.949
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.740.304	1.910.076	2.128.922	2.654.832	2.783.343	2.875.565	2.973.863	3.044.574
Ukupno PDV po ulaznim računima	1.103.624	1.206.227	1.209.172	1.337.757	1.390.606	1.426.060	1.463.003	1.488.673
Plaćeni PDV	636.680	703.849	919.750	1.317.074	1.392.738	1.449.505	1.510.860	1.555.901
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						7.226.079		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						11,1%		
<i>Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod</i>			6,1%	7,8%	7,9%	7,9%	8,0%	8,0%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	98.352	117.971	252.756	221.277	300.009	362.174	395.729	414.294
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						1.693.484		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						10,4%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	1.112.952	1.166.133	1.237.034	1.319.375	1.356.528	1.389.401	1.422.858	1.457.120
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						6.945.281		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						3,3%		

PROCJENA UČINAKA PROMIJE NE STAPE PDV
NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIONSKU HRANU I PIĆE = 25%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
Prihodi								
Prihodi a la carte hrane i pića	6.299.716	7.391.611	8.500.352	8.500.352	8.500.352	8.670.359	8.843.766	9.020.642
Ostali prihodi	164.532	206.218	220.653	230.031	233.481	235.816	237.585	238.773
Ukupni poslovni prihodi	6.464.247	7.597.828	8.721.005	8.730.383	8.733.833	8.906.175	9.081.351	9.259.414
Financ. i izv. prihodi, udio u dobiti od pridr. poduzetn.	77.512	98.618	104.652	104.765	104.806	106.874	108.976	111.113
Ukupni prihodi	6.541.759	7.696.446	8.825.657	8.835.147	8.838.639	9.013.049	9.190.327	9.370.527
<i>Stopa rasta ukupnog prihoda</i>		18%	15%	0,1%	0,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rashodi								
Materijalni troškovi	3.767.242	4.491.672	5.117.733	5.123.787	5.126.014	5.237.279	5.350.593	5.465.996
Troškovi osoblja	1.554.409	1.755.391	1.879.321	1.869.925	1.888.671	1.926.633	1.975.088	2.024.761
Neto plaće i nadnice	1.003.969	1.157.433	1.239.147	1.232.952	1.245.312	1.270.343	1.302.292	1.335.044
Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	334.933	361.885	387.434	385.497	389.362	397.188	407.177	417.418
Doprinosi na plaće	215.506	236.073	252.740	251.476	253.997	259.102	265.619	272.299
Amortizacija	302.193	350.026	401.770	402.202	402.361	410.300	418.371	426.574
Ostali troškovi	374.535	436.563	501.099	501.638	501.836	511.739	521.804	532.036
Vrijedn. usklađiv., rezerviranje i ostali posl. rashodi	120.487	220.093	252.629	252.901	253.001	257.993	263.067	268.226
Ukupni poslovni rashodi	6.118.197	7.250.354	8.152.552	8.150.452	8.171.883	8.343.944	8.528.923	8.717.592
Financijski i izvanredni rashodi, udio u gubitku od pridr.	129.896	128.235	147.192	147.350	147.408	150.317	153.273	156.279
Ukupni rashodi	6.248.093	7.378.588	8.299.744	8.297.802	8.319.291	8.494.261	8.682.196	8.873.871
<i>Stopa rasta ukupnih rashoda</i>		18%	12%	0%	0%	2%	2%	2%
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	293.666	317.858	525.913	537.346	519.349	518.788	508.131	496.656
<i>Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnom prihodu</i>	4%	4%	6%	6%	6%	6%	6%	5%
<i>Stopa rasta dobiti prije oporezivanja</i>			65%	2%	-3%	0%	-2%	-2%
Porez na dobit	80.643	104.158	105.183	96.722	93.483	93.382	91.464	89.398
Dobit ili gubitak razdoblja	213.023	213.699	420.731	440.624	425.866	425.406	416.668	407.258

Izvori: Za 2014, 2015 i dio parametara 2016. - Godišnji financijski izvještaji poduzetnika, FINA, studeni 2016, listopad 2017; za dio 2016. i od 2017. -2021. procjena HD Consulting

PROCJENA IZRAVNIH EKONOMSKIH UČINAKA
NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIONSKE HRANU I PIĆE = 25%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
ZAPOSLENI I BRUTO DODANA VRIJEDNOST								
Broj zaposlenih prema satima rada	28.161	32.798	34.766	34.592	34.765	35.113	35.639	36.174
Stopa rasta broja zaposlenih prema satima rada		16%	6%	-1%	0%	1%	1%	1%
Kumulativ broja novozaposlenih 2017.-2021.						1.408		
Prosječna godišnja stopa rasta broja zaposlenih 2017.-2021.						0,8%		
Bruto dodana vrijednost	2.150.268	2.423.274	2.807.004	2.809.472	2.810.380	2.855.722	2.901.590	2.947.991
Kumulativ bruto dodane vrijednosti 2017.-2021.						14.325.155		
Stopa rasta bruto dodane vrijednosti		13%	16%	0%	0%	2%	2%	2%
INVESTICIJSKI POTENCIJAL								
Financijska poluga	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
Novčani tok iz poslovanja	515.216	563.725	822.500	842.825	828.227	835.707	835.038	833.832
Raspoloživi potencijal za financiranje investicija	1.717.386	1.879.084	2.741.668	2.809.418	2.760.756	2.785.689	2.783.461	2.779.440
Kumulativni investicijski potencijal 2017.-2021.						13.918.764		
INVESTICIJE								
Postotak realizacije investicijskog potencijala	15%	15%	15%	14%	14%	14%	14%	14%
Iznos investicija	257.608	281.863	411.250	393.319	386.506	389.996	389.684	389.122
Kumulativne investicije 2017.-2021.						1.948.627		

PROCJENA IZRAVNIH FISKALNIH UČINAKA
NA SMJEŠTAJ/PANSION = 13%, NA IZVANPANSIONSKE HRANU I PIĆE = 25%
Skupina djelatnosti 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića

Financijski iznosi u tis. HRK

	Ostvarenje 2014.	Ostvarenje 2015.	Procjena 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	Projekcija 2019.	Projekcija 2020.	Projekcija 2021.
POREZ NA DODANU VRIJEDNOST								
PDV na a la carte hranu i piće	944.957	1.108.742	1.275.053	2.295.095	2.295.095	2.340.997	2.387.817	2.435.573
PDV na ostale usluge	58.573	73.743	78.710	81.080	81.952	83.001	83.916	84.694
Ukupno PDV po izlaznim računima	1.003.530	1.182.485	1.353.763	2.376.175	2.377.047	2.423.998	2.471.733	2.520.267
Ukupno PDV po ulaznim računima	533.959	632.059	720.753	1.226.715	1.227.242	1.253.609	1.280.455	1.307.791
Plaćeni PDV	469.571	550.426	633.010	1.149.460	1.149.804	1.170.389	1.191.278	1.212.476
Kumulativ PDV-a 2017.-2021.						5.873.407		
Prosječna godišnja stopa rasta PDV 2017.-2021.						13,9%		
Plaćeni PDV u odnosu na ukupni prihod			7,2%	13,0%	13,0%	13,0%	13,0%	12,9%
POREZ NA DOBIT								
Stopa poreza na dobit	20,0%	20,0%	20,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%	18,0%
Iznos poreza na dobit	80.643	104.158	105.183	96.722	93.483	93.382	91.464	89.398
Kumulativ poreza na dobit 2017.-2021.						464.449		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza na dobit 2017.-2021.						-3,2%		
POREZI I DOPRINOSI IZ I NA PLAĆE								
Porezi i doprinosi iz i na plaće	550.439	597.958	640.174	636.973	643.359	656.290	672.796	689.717
Kumulativ poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						3.299.135		
Prosječna godišnja stopa rasta poreza i doprinosa iz i na plaće 2017.-2021.						1,5%		

10. IZVORI

Zakoni i propisi:

- Direktiva Vijeća 2006/112/EZ od 28.11.2006, Aneks III
- Narodne novine (1995.), Odluka o proglašenju Zakona o porezu na dodanu vrijednost, NN 47/1995.
- Narodne novine (1996.), Zakon o odgodi primjene Zakona o porezu na dodanu vrijednost, NN 106/1996.
- Narodne novine (2013.), Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/2013.
- Odluka o proglašenju Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 47/1995, (941), zakon, 12.7.1995.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_07_47_941.html
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/2000, 21.7.2000.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_07_73_1582.html
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 48/2004, 14.4.2004.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_04_48_1105.html
- Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 82/2004, 17.6.2004.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_06_82_1619.html
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 90/2005, 25.7.2005.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_07_90_1775.html
- Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 76/2007, 23.7.2007.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_07_76_2402.html
- Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 94/2009, 1.8.2009.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_08_94_2360.html
- Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (NN 149/2009 15.12.2009.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_149_3644.html
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 22/2012, 23.2.2012.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_02_22_569.html
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 146/2012, 28.12.2012.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_12_146_3154.html
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/2013, 18.6.2013.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_73_1451.html
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 160/2013, 31.12.2013.) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_160_3350.html
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 115/2016), pročišćeni tekst zakona, <http://www.zakon.hr/z/186/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost>

Studije, istraživanja, publikacije i članci:

- The Travel & Tourism Competitiveness Index 2015, World Economic Forum
- Travel & Tourism Economic Impact Croatia 2015, World Travel & Tourism Council
- Report on the benefits of low VAT on job creation and competitiveness in the European Union, HOTREC, 2017
- VAT Rates Applied in the Member States of the European Union, European Commission, Situation at 16th January 2017
- Artavanis (2015) VAT Rates and Tax Evasion: Evidence from the Restaurant Industry in Greece
- Ernst&Young (2015) VAT Increase on the Greek Hotel Industry: Economic Impact Assessment Executive Summary

- www.cuttourismvat.co.uk, 2014
- G. Ranson, Comparison of tax reliefs, tourist taxes and VAT thresholds in Europe, A study for the Cut Tourism VAT campaign, May 2014
- Restaurants Association of Ireland, Why Keep the VAT at 9 percent, 2014
- Cut Tourism VAT, Submission for the 2013 Autumn Statement, From the Campaign for Reduced Tourism VAT, November 2013
- Synhorcat, Syndicat National des Hoteliers, Restaurateurs, Cafetiers et Traiteurs, Lex Taux de TVA au 1er Janvier 2014
- VAT Club, Jacques Borel Limited, The benefits of reduced VAT, 2014
- Analysis of the Impact of the VAT Reduction on Irish Tourism & Tourism Employment, Report for Fáilte Ireland, Deloitte, 1 July 2013
- The Impact of a Reduced Rate of VAT on Restaurants, Economic Policy Division, October 2009
- A reduced VAT rate for Tourism and Hospitality in Europe, HOTREC, Hotels, Restaurants and Cafes in Europe, March 2002
- Alberto Gago, Xavier Labandeira, Fidel Picos and Miguel Rodríguez, Taxing Tourism in Spain: Results and Recommendations
- Alberto Gago, Xavier Labandeira, Fidel Picos and Miguel Rodríguez (2006), Tourism Taxation: An Applied Analysis for Spain
- The Impact of a Reduced Rate of VAT on Restaurants (2009), Economic Policy Division, Ministry of Finance, the Economy and Investment
- Tourism Multipliers Explained, Horwath Tourism & Leisure Consulting, Published in Conjunction with the World Tourism Organisation, November 1981
- Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Hotel benchmarking, 2011.-2015.
- Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilišta u Rijeci: obrada rezultata istraživanja Benchmarking kampova, 2014.-2015.
- R. Dombrovski, S. Hodžić, Impact of Value Added Tax on Tourism, International Business & Economics Research Journal, Vol. 9, Nr. 10, October 2010
- Cindori, S. i Pogačić, L. (2010.), Problematika utvrđivanja broja i visine stopa poreza na dodanu vrijednost, Ekonomska misao i praksa, 19/2.
- Institut za javne financije (2016.), Porezni vodič, http://www.ijf.hr/porezni_vodic/pdv.pdf
- Kesner-Škreb, M. (1995.), Porez na dodanu vrijednost, Financijska praksa, 1995, 19 (6).
- Makroekonomski efekti porezne reforme, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
- Analize smanjenja stopa PDV u Hrvatskoj i inozemstvu, dobivene od strane UPUHH-a i hotelskih kompanija

Ostali izvori:

- Europska komisija
- Eurostat
- Državni zavod za statistiku RH
- Financijska agencija RH
- Ministarstvo turizma
- Anketa provedena na uzorku od hotelsko-ugostiteljskih poduzeća u Hrvatskoj